BELGRAD

Moment din timpul solemnității alegerii tovarășului Iosip Broz Tito ca președinte al Iugoslaviei pe timp nelimitat

Evenimente istorice în viața Iugoslaviei

Corespondență de la Simion Morcovescu

Săptămîna trecută, în capitala iugoslavă s-a întrunit Adunarea R.S.F. Iugoslavia în prima sesiune a celei de-a 9-a legislaturi, eveniment cu profunde semnificații în viața politică internă a țării. Importanța deosebită a evenimentului este conferită, pe de o parte, de faptul că a marcat încheierea unei perioade de eforturi susținute pentru organizarea vieții politice, economice și sociale în conformitate cu principiile cuprinse în noua Constituție, iar, pe de alta, de faptul că, pentru prima dată în istoria țării, pe băncile forului suprem nu mai iau loc reprezentanții clasici — deputații — ci delegații trimiși în organul reprezentativ de către colectivele de muncă, organizațiile politice și obștești și de către cetățeni în temeiul noului sistem electoral. Așadar, este vorba de un parlament nou, atît prin structură, cît și prin rolul pe care trebuie să-l joace în viața politică, economică și socială. Constituirea Adunării R.S.F. Iugoslavia reprezintă actul final al activității de introducere a sistemului delegaților în structura societății, iar, ca forum al oamenilor muncii, ea reflectă profunzimea modificărilor aduse de noua Constituție, a procesului de afirmare a rolului dominant al clasei muncitoare în societate. Concludent în acest sens este faptul că în una din cele două Camere ale Adunării — Consiliul Federal — peste 55 la sută din numărul delegaților vin direct din producție, iar în cea de-a doua Cameră — Consiliul Republicilor și Provinciilor — proporția muncitorilor este și mai mare.

Una dintre primele acțiuni de exercitare a drepturilor de reprezentanți în forul suprem de către cei 308 delegați, întruniți pentru prima dată sub cupola edificiului Adunării R.S.F.I., a fost alegerea președintelui țării. Pentru a șaptea oară consecutiv de la existența instituției de președinte al republicii, trimișii poporului în forul suprem l-au investit pe Iosip Broz Tito cu mandatul de președinte al republicii. Spre deosebire de mandatele anterioare, lui Iosip Broz Tito i s-a încredințat această înaltă funcție pe timp nelimitat. În acest fel, s-a dat curs voinței și dorinței tuturor oamenilor muncii, a popoarelor și naționalităților din toate republicile și provinciile autonome, ca urmare a propunerilor făcute de adunările republicane și provinciale. Investirea cu mandatul de președinte al țării pe timp nelimitat se referă numai la președintele Tito și ea este stipulată, în mod excepțional, în Constituția iugoslavă datorită rolului jucat de acesta în războiul de eliberare națională și în revoluția socialistă, în crearea și dezvoltarea Iugoslaviei socialiste, înfăptuirea frăției și unității popoarelor și naționalităților iugoslave, întărirea independenței țării, consolidarea poziției sale pe plan internațional.

Delegații în Adunarea R.S.F.I. au aprobat, de asemenea, componența Prezidiului R.S.F.I., organ colectiv al conducerii de stat, a cărui creare, cu trei ani în urmă, a fost verificată în cursul activității practice. Spre deosebire însă de Prezidiul precedent, în cel actual intră numai 8 membri, cîte unul din fiecare republică și regiune autonomă, precum și președintele republicii. Și în privința acestui organ colectiv de conducere operativă au fost aduse unele corecturi, care se referă la durata mandatului, precum și la extinderea competențelor. În componența actualului Prezidiu al R.S.F.I., ai cărei membri au fost propuși de către adunările republicane și provinciale, au fost alese persoane cu experiență, competență și autoritate, ceea ce conferă calități noi acestui organism ce este adaptat cerințelor impuse de noua Constituție.

Inovații au fost aduse, de asemenea, și în ceea ce privește modul de organizare și funcționare a Consiliului Executiv Federal și a organelor administrative federale, a căror funcție executivă și administrativă a fost adaptată la schimbările intervenite în sistemul politic. Schimbarea cea mai însemnată, în privința structurii organelor federale executive, o constituie formarea în afară de secretariatele federale (în număr de 7), a comitetelor federale (în număr de 11), care reprezintă, după cum se prevede în legea cu privire la Consiliul Executiv Federal și administrația federală, o deschidere a administrației federale spre republici și provinciile autonome, o formă de coordonare a intereselor comune și de atragere a tuturor factorilor interesați la crearea și traducerea în viață a politicii federației.

Cuvîntarea inaugurală a premierului iugoslav Gemal Biedici a relevat direcțiile principale în care se va îndrepta activitatea noului guvern pe plan intern și a trasat liniile directoare ale politicii externe. Rezumînd preocupările, așa cum au fost formulate de premier, în perioada mandatului încredințat de forul suprem al țării, guvernul iugoslav își va concentra eforturile în direcția traducerii în viață a politicii de stabilizare, a ridicării calității producției și sporirii productivității muncii, a economiilor în producție și consum, dezvoltării echilibrate a forțelor de producție, aplicării programului și măsurilor de combatere a inflației. Pe plan extern, se va continua activitatea în baza principiilor de politică externă formulate de Constituție. Iugoslavia va milita și mai departe pentru pace în lume, colaborare internațională, pentru traducerea în viață a hotărîrilor Conferinței de la Alger a țărilor nealiniate, eliminarea folosirii forței și a presiunii în relațiile internaționale, rezolvarea problemelor internaționale pe baza egalității

Luînd cuvîntul cu prilejul alegerii sale ca președinte pe termen nelimitat al R.S.F.I., tovarășul Iosip Broz Tito a spus, printre altele :

„Sarcina Prezidiului și a mea personal este, în primul rînd, aceea de a păstra frăția și unitatea popoarelor și naționalităților din Iugoslavia. Și nu numai de a păstra această unitate, ci și de a o consolida în continuare, de a acționa în direcția întăririi coeziunii popoarelor noastre, a comunității noastre de la vîrfuri la bază, de la cei mai înalți conducători la cetățeanul de rînd...

Iugoslavia nu se mai prezintă ca odinioară. Ea este, astăzi, o țară socialistă în care clasa muncitoare reprezintă temelia, factorul de bază al societății. Este o țară ce se caracterizează prin frăția și unitatea făurite într-un proces continuu în război și după război, a popoarelor și naționalităților noastre, animate de dorința fermă de a fi unite.

În politica noastră externă nu se va schimba nimic. Dorim relații bune cu toate țările din lume, indiferent de orînduirea lor socială. Dorim să avem cele mai bune relații cu vecinii noștri. Cum se vor prezenta aceste relații va depinde mult și de vecinii noștri, de modul în care se vor comporta cu noi. Și aceasta pentru că dorim, firește, să păstrăm propria noastră independență și integritate...

Doresc să subliniez în mod deosebit că vom acționa în politica noastră externă în cadrul țărilor nealiniate, pe baza principiilor și în conformitate cu hotărîrile adoptate la a IV-a Conferință a țărilor nealiniate de la Alger. Este vorba de principii foarte importante, acceptate de imensa majoritate a țărilor și popoarelor lumii...

Ne vom strădui, de asemenea — și aceasta este sarcina conducerii noastre, a tuturor, de la vîrf la bază — de a întreține relații cît mai bune cu toate țările socialiste. Sîntem o țară socialistă și este absolut limpede că trebuie să avem relații bune, prietenești, în primul rînd cu toate țările socialiste, pe cît posibil.

În politica noastră externă, am obținut pînă acum rezultate foarte frumoase, pentru că n-am încercat niciodată să impunem cuiva sistemul nostru, să ne amestecăm vreodată în treburile interne ale altora, ci am dorit să colaborăm pe baza egalității în drepturi și, acolo unde este necesar, să acordăm ajutor economic și de altă natură. Această politică ne-a creat pe toate continentele un cerc foarte larg de țări prietene...

În ce privește Europa, linia noastră a fost aceea de a se realiza securitatea europeană, ceea ce a constituit și linia celorlalte țări socialiste. Ne-am pronunțat și ne vom pronunța în continuare în acest sens, pentru că este în interesul nostru și în interesul păcii în Europa".

în drepturi și a participării tuturor țărilor, va sprijini popoarele care luptă pentru independență națională și eliberare de sub imperialism și colonialism și a altor forme de oprimare. Iugoslavia va continua să colaboreze cu toate țările și forțele democratice pe baza principiilor coexistenței pașnice active.

În aceste zile, presa iugoslavă a început să publice, în rezumat, Darea de seamă privind activitatea între Congresul al IX-lea și al X-lea ale U.C.I. În capitolul privind activitatea internațională, se relevă că relațiile în mișcarea muncitorească se pot întemeia și dezvolta numai pe baza respectării independenței, autonomiei, egalității în drepturi, neamestecului în dezvoltarea internă și pe răspunderea fiecărei mișcări revoluționare în fața propriei clase muncitoare și a propriului popor. Iugoslavia este vital interesată în destinderea internațională în Europa, în colaborarea egală în drepturi și multilaterală a țărilor europene. Iugoslavia — se arată în document — militează pentru un asemenea sistem de securitate în Europa care să fie făurit în mod egal de către toate țările acestui continent și care să fie întemeiat pe principiile Cartei O.N.U., ale egalității în drepturi, respectării suveranității și integrității teritoriale, inviolabilității frontierelor, interzicerii folosirii forței și amenințării cu forța, rezolvării pașnice a conflictelor, neamestecului în treburile interne.

Darea de seamă precizează că au fost dezvoltate relațiile și colaborarea cu țările socialiste și partidele din aceste țări. Relațiile și colaborarea se desfășoară în spiritul întăririi prieteniei, înțelegerii reciproce și respectării specificului dezvoltării interne și a poziției internaționale a fiecărei țări.

Darea de seamă relevă că U.C.I. colaborează și întreține legături cu peste 100 partide comuniste și muncitorești, mișcări de eliberare națională și progresiste ; au fost dezvoltate relațiile și colaborarea cu majoritatea partidelor comuniste din țările socialiste, cu partidele comuniste și muncitorești din țările occidentale, cu numeroase mișcări de eliberare națională și progresiste din Asia, Africa și America Latină.

MOSCOVA

Premierul sovietic Alexei Kosîghin l-a primit la Moscova pe omologul său libian, A. Jalloud

Convorbiri sovieto-libiene

Corespondență de la Laurențiu Duță

Vizita premierului libian Abdel Salam Jalloud la Moscova și convorbirile purtate cu acest prilej se înscriu printre principalele acțiuni de politică externă înregistrate săptămîna trecută în capitala sovietică. În ajunul călătoriei sale, premierul libian a ținut să precizeze, după cum relatează presa sovietică, faptul că relațiile dintre țara sa și U.R.S.S. nu au caracterul „unui fenomen temporar, nu sînt legate de o etapă anume a dezvoltării Libiei", element subliniat, de altfel, și de premierul sovietic, Alexei Kosîghin, încă din prima zi a vizitei oaspetelui libian. Alăturîndu-se aprecierii menționate, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. arăta în cuvîntarea rostită cu prilejul unei recepții că, „dacă ar fi să comparăm ceea ce unește Libia de Uniunea Sovietică cu domeniile în care punctele noastre de vedere nu coincid, nu încape îndoială că preponderența ar fi de partea a ceea ce ne unește". Referindu-se la factorii ce fac ca punctele de vedere sovietice și libiene să coincidă, sau să fie apropiate, premierul sovietic a amintit lupta împotriva colonialismului și neocolonialismului, pentru așezarea relațiilor internaționale pe o bază justă, democratică, pentru afirmarea și respectarea dreptului popoarelor la dezvoltarea independentă, inclusiv a suveranității asupra bogățiilor lor naturale, pentru înfăptuirea de transformări social-economice progresiste.

O parte considerabilă a dialogului sovieto-libian a fost consacrată relațiilor economice și tehnice între cele două țări. „Acordul dintre Uniunea Sovietică și Libia, încheiat în 1972, cu privire la colaborarea economică și tehnică — arăta premierul sovietic — permite o dezvoltare continuă a comerțului, a relațiilor economice și de alt gen, în interesul celor două țări. Totodată, noi sîntem gata să ajungem la o înțelegere care să imprime colaborării noastre un caracter stabil și de lungă durată. O concertare a acțiunilor în această direcție ar contribui, neîndoielnic, la întărirea înțelegerii și încrederii reciproce dintre țările noastre, la unirea eforturilor în lupta pentru o reglementare justă în Orientul Apropiat și pentru rezolvarea altor probleme internaționale actuale".

La rîndul său, primul ministru al Libiei, arătînd că prima sa vizită în Uniunea Sovietică, în 1972, a fost încununată de succes, a precizat : „Ni s-a oferit posibilitatea de a cunoaște, iar cunoașterea reprezintă primul pas spre încredere, în timp ce încrederea este primul pas spre acțiunea reciprocă". Abdel Salam Jalloud a apreciat, referindu-se la situația din lumea arabă, că „fiecare detașament care acționează sub un stindard comun face acest lucru în condiții diferite, iar aceste acțiuni sînt determinate, într-o anumită măsură, de varietatea acestor condiții". „Am sosit aici, arăta premierul libian, înțelegînd însemnătatea unui dialog între noi, pe deplin conștienți de necesitatea unor întîlniri și convorbiri care să întărească spiritul încrederii, să consolideze înțelegerea reciprocă".

Premierul libian a fost primit, în cursul vizitei, de secretarul general al C.C. al P.C.U.S., L.I. Brejnev, și de președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., N. V. Podgornii.

VARȘOVIA

Opole, cel mai tînăr voievodat polonez

Corespondență de la Gheorghe Ciobanu

Fiind la Varșovia, am auzit deseori spunîndu-se că Opole deține recordul tinereții între voievodatele Poloniei, întrucît peste 40 la sută din cei 1,7 milioane locuitori ai săi nu au împlinit încă vîrsta de 19 ani. De asemenea, în timpul primei Conferințe Naționale a P.M.U.P., unul din delegați, reprezentînd pe cei 700 000 de comuniști din voievodat, arăta că organizația de aici este cea mai tînără din țară, deoarece 30 la sută din membrii săi nu au încă vîrsta de 25 ani.

Două repere care dau aceeași imagine a tinerei regiuni, a tinereții celor ce clădesc ziua de azi și de mîine a pămînturilor scăldate de Odra. Tocmai acest element a atras reporterul spre Opole — pentru a cunoaște oamenii, realizările și planurile lor de viitor.

Primul secretar al comitetului voievodal al P.M.U.P., Andrzej Zabinski este un bărbat tînăr, energic, mulți ani activist de frunte al mișcării de tineret din Polonia. După obișnuitele cuvinte de salut

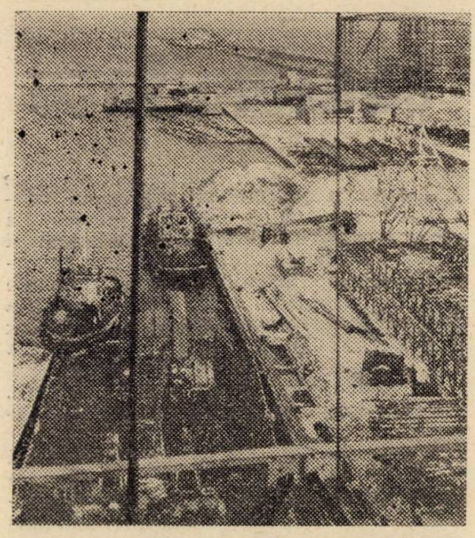

„Portul de nord" — noua poartă maritimă aflată în construcție lîngă Gdansk

ale gazdei, ne este prezentată zestrea voievodatului, nu fără a ni se aminti că suprafața sa ocupă numai 3 la sută din teritoriul Poloniei. Cu toate acestea, producția agricolă obținută aici se ridică la 10 la sută din volumul producției naționale agricole, iar planul cincinal în această ramură economică a fost îndeplinit în numai trei ani. „Nu este numai meritul nostru, ne declara cu modestie Andrzej Zabinski. Opole se află în cea mai favorabilă regiune agricolă a țării, dispunînd de un sol bogat și de condiții climatice dintre cele mai bune. Acest succes este legat însă direct de eforturile financiare întreprinse în ultimii ani, materializate prin sporirea parcului de tractoare și mașini agricole, prin intensificarea chimizării. De asemenea, de o deosebită importanță a fost mai buna organizare a muncii în gospodăriile de stat, iar, în ce privește producția animalieră, organizarea marilor combinate specializate".

Deși agricultura constituie cartea de vizită a voievodatului, în ce privește industria există, de asemenea, destule motive de satisfacție. Voievodatul este axat, în primul rînd, pe industria chimică, producînd 10 la sută din capacitatea actuală a Poloniei în acest domeniu. Pe locul doi se află industria cimentului — cu o producție anuală de două milioane tone. Uzina de autocamioane „Nysa" este cunoscută nu numai în Polonia, ci și în străinătate, ea aflîndu-se în continuă modernizare. Dacă adăugăm și uzinele „Famak", specializate în construcția de utilaj greu de încărcare-descărcare (macarale, benzi rulante, instalații portuare) ne putem forma o imagine asupra pulsului industrial al ținutului Opole.

„Conferința Națională a partidului, ne spune Andrzej Zabinski, reprezintă un punct de referință pentru noi. Hotărîrile sale privind îmbunătățirea organizării muncii, folosirea rațională a timpului de lucru, aplicarea pe scară largă a tehnologiei moderne, folosirea rațională a materiilor prime și materialelor sînt sarcini permanente". Și, pentru a da un exemplu concret, gazda noastră ne arată că producția industrială înregistrează în Opole o creștere de 13 la sută, limita maximă prevăzută de forumul comuniștilor polonezi. De menționat că 95 la sută din creșterea producției se realizează pe seama productivității muncii, fiind, astfel, depășite prevederile conferinței, care stabileau un procent de 80 la sută.

Aplicarea consecventă a directivelor trasate de conferință își găsește expresia și în campania de masă în vederea folosirii raționale a timpului de lucru, pentru economisirea materiilor prime și materialelor. Și tocmai acești indici, pe lîngă cei ai ritmului producției, constituie obiectivele angajamentelor oamenilor muncii în cadrul întrecerii care a cuprins toate întreprinderile din Opole. „Mai bine, mai ieftin, mai economicos" — aceasta este chemarea pe care au lansat-o colectivele de aici în marea confruntare cu timpul.

Abordînd problema aplicării hotărîrilor Conferinței Naționale în ce privește o mai bună organizare a muncii de partid, Zabinski ne arăta că în cadrul powiaturilor (raioane — și Opole are 19) s-a redus la maximum aparatul salariat, activiștii fiind trimiși în întreprinderi sau gmine (comune) pentru a fi nemijlocit în contact cu terenul și producția.

În încheierea convorbirii noastre, primul secretar al comitetului voievodal atrage atenția asupra importanței hotărîrii Conferinței Naționale privind schimbarea carnetelor de partid, acțiune ce urmează a se încheia în preajma Congresului al VII-lea al P.M.U.P. „Această acțiune politică — ne spune interlocutorul — are drept țel mobilizarea membrilor de partid, activizarea lor".

PEKIN

Active contacte diplomatice

Corespondență de la Ilie Tecuță

Călătoria întreprinsă de președintele Senegalului, Leopold Sedar Senghor, vizita primului ministru pakistanez, Zulfikar Ali Bhutto, precum și prezența în capitala Republicii Populare Chineze a președintelui Ciprului, arhiepiscopul Makarios, sînt cîteva dintre evenimentele aflate pe agenda activităților diplomatice din Pekin.

Înscrisă pe coordonatele politicii R. P. Chineze de intensificare și adîncire a raporturilor sale cu statele africane — să ne amintim că, în aprilie, au vizitat China Julius K. Nyerere, președintele Tanzaniei, o delegație a Organizației Unității Africane, condusă de secretarul de stat somalez pentru afacerile externe, Arteh Ghalib, președinte în exercițiu al Comitetului O.U.A., precum și o delegație a Uniunii Naționale Africane din Zimbabwe, condusă de președintele Consiliului Suprem al Uniunii, H. W. Chitepo — vizita oficială a președintelui senegalez (6-13 mai) a prilejuit un larg schimb de vederi în probleme bilaterale și internaționale între conducătorii R.P. Chineze și șeful statului Senegal.

În urma convorbirilor purtate — Leopold Sedar Senghor a fost primit de președintele Mao Tzedun, a conferit cu premierul Ciu En-lai, cu alte oficialități ale R.P. Chineze — a fost reliefată solidaritatea militantă a celor două țări cu lupta popoarelor din Africa, Asia și America Latină, împotriva oricăror forme de exploatare colonialistă și neocolonialistă, împotriva imperialismului și politicii rasiste. Reafirmînd și cu acest prilej apartenența Chinei și Senegalului la țările în curs de dezvoltare, premierul Ciu En-lai subliniază că trezirea lumii a treia și creșterea continuă a forței sale constituie o trăsătură evidentă a situației internaționale favorabile actuale. Guvernul și poporul chinez, a adăugat premierul chinez, sprijină cu fermitate cererile juste ale țărilor lumii a treia pentru introducerea unor schimbări radicale în raporturile economice inegale existente astăzi între națiuni și pentru instaurarea unei ordini în acest domeniu, sprijină dezideratul fundamental al țărilor în curs de dezvoltare de a exercita o suveranitate permanentă asupra resurselor lor naturale, precum și poziția legitimă a acestor țări care constă în dezvoltarea economiilor lor naționale „bizuindu-se pe ele însele, individual sau colectiv". Abordînd problema relațiilor dintre state, părțile, se arată în comunicatul chino-senegalez dat recent publicității, consideră că aceste raporturi trebuie să se bazeze pe principiile respectului reciproc al suveranității și integrității teritoriale, neagresiunii mutuale, neamestecului în treburile interne, egalității și avantajului reciproc. Comunicatul subliniază, de asemenea, dreptul suveran al fiecărui popor de a-și organiza viața de sine stătător („problemele fiecărei țări trebuie să fie soluționate de propriul ei popor"), ca și necesitatea democratizării vieții internaționale („problemele internaționale trebuie să fie rezolvate de toate țările pe calea consultărilor bazate

Pekin. Președintele Ciprului, arhiepiscopul Makarios, în vizită în R.P. Chineză; în imagine: convorbiri cu premierul Ciu En-lai

pe egalitatea în drepturi"). Vizita în R.P. Chineză a președintelui Senghor stimulează prin rezultatele sale, evoluția raporturilor bilaterale în direcția diversificării și amplificării acestora.

Desfășurată în a doua decadă a lunii (11-14 mai), vizita premierului pakistanez Bhutto a marcat un moment politic a cărui rezonanță se înscrie într-un larg context politic. Ne referim, în special, la împrejurarea că actuala vizită a șefului guvernului pakistanez succede unor momente importante pe calea normalizării raporturilor între Pakistan, India și Bangladesh : recunoașterea de către guvernul de la Islamabad (în februarie) a Republicii Bangladesh, acordul tripartit de la Delhi (din aprilie) în problema accelerării procesului de soluționare a consecințelor conflictului din decembrie 1971.

În timpul șederii sale la Pekin, Zulfikar Ali Bhutto a fost primit de președintele Mao Tzedun și a avut convorbiri cu premierul Ciu En-lai în probleme de interes mutual. În timpul banchetului oferit în onoarea sa, Bhutto afirma, a doua zi după întrevederea cu președintele Mao Tzedun, că, „în virtutea dorinței sale de pace și colaborare cu toate țările din subcontinent, Pakistanul va stabili în curînd relații diplomatice cu Bangladesh și India". El a împărtășit, totodată, asistenței că, în cadrul întîlnirii cu Mao Tzedun, delegația pakistaneză a informat Republica Populară Chineză despre dorința Pakistanului de a „deschide un capitol nou în relațiile cu toate țările vecine", subliniind că R.P. Chineză și-a exprimat sprijinul pentru aceste eforturi, îndreptate spre destindere pe subcontinent, bazată pe principiile înțelegerii reciproce și colaborării între popoare. În același context, premierul pakistanez comunica hotărîrea țării sale de a depune în continuare toate eforturile pentru îmbunătățirea colaborării și înțelegerii cu India și cu toate celelalte state de pe subcontinent, precum și cu țările din Africa și America Latină.

Vizita președintelui Republicii Cipru, arhiepiscopul Makarios, începută la 17 mai, este încă în desfășurare la ora cînd transmit. Înaltului oaspete cipriot i s-a rezervat o călduroasă primire pe aeroportul din Pekin, unde a fost salutat de vicepremierul Den Siao Pin, ministrul afacerilor externe, Ci Pîn Fei, de alte oficialități chineze. În cursul după-amiezii de sîmbătă, au început convorbirile oficiale între premierul Ciu En-lai și președintele Makarios. Seara, oaspetele cipriot a fost primit de președintele Mao Tzedun. În cadrul acestei întrevederi au avut loc convorbiri cordiale și amicale între cei doi președinți. Convorbirile chino-cipriote s-au axat asupra unor probleme internaționale de interes comun și asupra consolidării și dezvoltării relațiilor de prietenie dintre cele două țări. Relevînd cu acest prilej comunitatea de idei a Chinei și Ciprului cu privire la necesitatea asigurării unei păci trainice prin înlăturarea sechelelor colonialismului, discriminării rasiale, nedreptății sociale și decalajului economic dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, convorbirile chino-cipriote au scos în evidență lupta popoarelor riverane pentru „o Mediterană a mediteraneenilor", sprijinul ferm al poporului chinez pentru eforturile neobosite ale acestor țări, în direcția apărării suveranității și independenței naționale, precum și dorința comună a celor două țări de a milita pentru solidaritatea tot mai largă a țărilor lumii în vederea asigurării condițiilor necesare dezvoltării prospere a tuturor popoarelor, indiferent de mărimea lor, în deplină libertate și pace.

BONN

Schimbare în continuitate

Este destul de greu de închipuit cît de mult s-a schimbat peisajul politic vest-german în decurs de numai zece zile. S-a schimbat sau, în orice caz, există un sentiment real al schimbării. Totuși, la origine nu stau seisme de natură să atace structuri politice. A fost de ajuns un incident dramatic — dar dramatic pentru că a lovit o personalitate, precum cea a cancelarului Brandt, care a descoperit într-un colaborator apropiat un vechi spion, a fost de ajuns depășirea unei scadențe strict constituționale, precum alegerea unui nou președinte al țării. Plecarea cancelarului și suișul politic al ministrului său de externe la cea mai înaltă magistratură în stat au fost suficiente pentru ca fața politică a Republicii federale să pară din afară alta.

Modificările au survenit într-un moment în care, într-o Europă occidentală supusă unor profunde mișcări interne, Germania federală se prezenta lumii cu ape liniștite care curg pe făgașe politice cunoscute. Schimbările de la Bonn își au însă izvorul tocmai în grija tradițională — cu adînci reflexe psihologice în mentalitatea politică vest-germană — pentru menținerea unei anume liniști, care se cere a fi, în virtutea aceleiași mentalități, cu prioritate economică și socială. Continuitatea va fi deci deviza menită să justifice modificările, iar modificările se vor numai de persoane. Un nou președinte, un nou cancelar, un nou guvern. Nu și o nouă politică. Menținerea profilului cîștigat prin mutațiile interne care, acum cinci ani, au dus, pentru prima oară în istoria R.F.G., la ascensiunea unui social-democrat la conducerea țării, va fi norma de conduită a noului guvern.

A menține — deci a conserva — este o veche virtute a concetățenilor noului cancelar. Într-o Europă occidentală încercată de furtuni monetare și îndoieli politice, fostul ministru de finanțe și actualul cancelar Helmut Schmidt se prezintă țării cu o idee care le subsumează pe toate celelalte : obiectivul primordial al guvernului său este de a păstra neatins — și dacă se poate întărit — bunul cîștigat. Este vorba, înainte de toate, de un relativ stabil echilibru economic și social. Aceasta a fost nota în care și-a conceput declarația guvernamentală. Cancelarul are doar doi ani la dispoziție pînă la viitoarele alegeri, iar unda de pragmatism care transpare este nu numai justificată dar și bine primită într-o Germanie federală ce se vrea imună la maladiile economice și financiare ale vecinilor săi. Concentrarea asupra problemelor interne și ale relațiilor economice cu partenerii vest-europeni este astfel explicabilă.

Liniile mari ale politicii externe sînt, și ele, păstrate și confirmate. Dacă Brandt a venit la putere ca să „schimbe", Helmut Schmidt a ținut, în mod expres, să sublinieze că pozițiile internaționale ale R.F.G. „rămîn neschimbate". Noul cancelar are șansa de a fi legatarul moștenirii prețioase lăsate de Willy Brandt, iar acest lucru l-a arătat prin cuvinte de omagiu la adresa predecesorului. („Sîntem conștienți de ceea ce a făcut Willy Brandt pentru țara noastră — a declarat el. Eforturile sale pentru a oferi Republicii federale o poziție respectată și remarcată constituie un serviciu foarte apreciat de poporul nostru". „Politica răsăriteană și politica în relațiile cu R.D.G. ale guvernului său au fost curajoase și pline de succes". Cuvintele cele mai calde le-a găsit însă într-un citat din „New York Times" : „Willy Brandt a ajutat lumea să facă un mare pas spre pace").

De unde atunci impresia că, la Bonn, s-a schimbat ceva mai mult decît o ștafetă ?

Fără îndoială, este vorba nu numai de oameni noi, ci și de un nou stil de conducere. În locul lui Gustav Heinemann — omul cu experiența unei îndelungate angajări politice în plan intern vest-german — a venit la președinție, în al 25-lea an de existență a R.F.G., Walter Scheel, diplomat abil și, deopotrivă, energic, care și-a conturat un profil politic distinct în numai cîțiva ani de activitate la dreapta cancelarului Brandt. În vîrstă de 55 de ani, noul președinte — cel mai tînăr pe care l-a avut R.F.G. — se arată înclinat să confere înaltei funcții un nou dinamism, folosind pe cît posibil atît experiența sa anterioară cît și prerogativele Constituției.

De aceeași vîrstă, noul cancelar Helmut Schmidt a reușit o remarcabilă performanță, alcătuind, în numai cîteva zile, un nou cabinet, mai tînăr, cu mulți oameni noi, mai puțin cunoscuți peste hotare dar cu o reputație profesională bine consolidată în țară. Experimentat orator cu un umor uneori caustic, Helmut Schmidt a excelat ca șef al fracțiunii social-democrate în Bundestag ; a funcționat ca ministru al apărării în primul cabinet Brandt-Scheel și i-a succedat, în al doilea, lui Karl Schiller la conducerea economiei vest-germane. Eficiența în organizarea treburilor interne, o voită sterilizare a atitudinii politice de orice contaminare emoțională, grija de a se menține, în cadrul social-democrației vest-germane, la linia mediană a unui centrism moderat, evitînd cu tenacitate succesivele valuri interne care au frămîntat partidul — sînt cîteva din atu-urile sale recunoscute. Îl are, acum, ca apropiat colaborator, pe Hans-Dietrich Genscher, fostul ministru de interne, actualul vicecancelar și ministru de externe. Liberal, el îi succede lui Walter Scheel la președenția partidului. Ca ministru a făcut, cu consecvență, profesiune de credință de apărător „al legii și ordinii". „Cred — îi place lui să declare — că trebuie să revenim la cîteva calități amenințate de dispariție într-o societate de consum : spiritul de dreptate, de economie, sentimentul datoriei, munca". Alături de Genscher, cancelarul Helmut Schmidt și-a asociat, ca ministru nou, pe social-democratul Hans Apel, la finanțe, portofoliul economiei rămînînd în continuare de competența liberalului Hans Friderichs. În afara raporturilor de amiciție între cancelar și actualul ministru de finanțe, în numirea sa a cîntărit se pare și experiența sa mai veche de expert în afacerile Pieței comune și, mai nouă, de diplomat, în calitate de secretar parlamentar la externe, cu rang de ministru de stat, apropiat colaborator al lui Walter

Scheel. Structura cabinetului s-a întregit și prin alți noi veniți: social-democratul Karl Ravens (construcție și urbanism), Kurt Gscheidle (transporturi și poștă) — vechi militant sindicalist —, Hans Matthöfer (cercetare) — cu bune legături în marea centrală sindicală I. G. Metall, cunoscut ca aparținînd aripii de stînga a P.S.D., Helmut Rohde (educație) — provenit dintr-o familie de militanți social-democrați, fost ziarist, reputat

Noul cancelar, Helmut Schmidt: prioritate problemelor interne

←

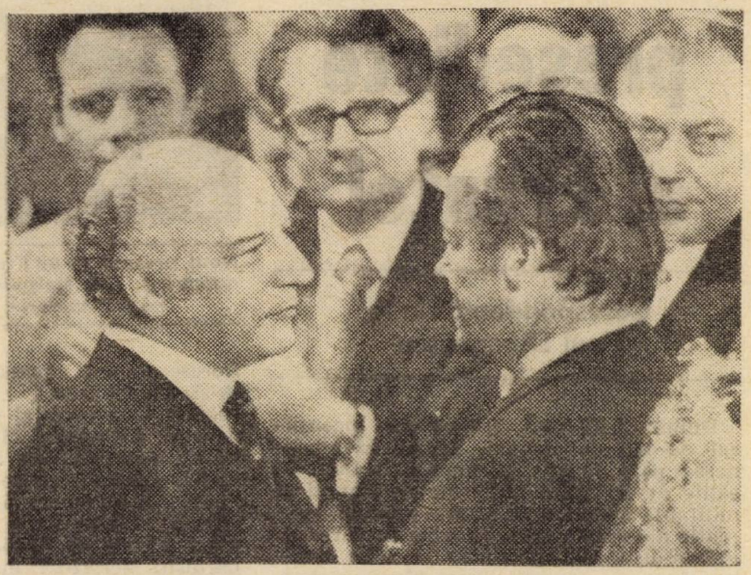

Președintele nou ales al R.F.G., Walter Scheel, primește felicitări din partea fostului cancelar, Willy Brandt

→

cunoscător al problemelor sociale —, în fine, Klaus Bölling (noul purtător de cuvînt) care, ca ziarist a funcționat, ca și predecesorul său, Rüdiger von Wechmar, în calitate de corespondent mai întîi la Belgrad și apoi la Washington. De notat echilibrul politic intern al guvernului și profilul oarecum tehnocratic al componenței sale. Amintim plecarea lui Egon Bahr, artizanul și principalul negociator al „politicii răsăritene" promovată de Willy Brandt, și pe cea a lui Horst Ehmke, victimă, și el, a „afacerii de spionaj" care a dus la demisia cancelarului.

Fără a proclama schimbări politice substanțiale, cancelarul Helmut Schmidt și cabinetul său au introdus, în declarația guvernamentală, nuanțe noi.

În materie de politică internă, cancelarul a anunțat că reformele prevăzute de cabinetul anterior vor fi realizate în răstimpul prevăzut: reforma fiscală, care are drept obiectiv diminuarea încasărilor bugetare cu 12 miliarde de mărci — pînă la 1 ianuarie 1975; extinderea co-participării pe baze paritare (între sindicat și patronat) la conducerea întreprinderilor — pînă la începutul lui 1975. În general, „cursul politicii economice și financiare va fi menținut așa cum a fost și pînă acum" — a declarat Helmut Schmidt. Totuși, se remarcă absența acelor refrene tradiționale ce dădeau anume distincție declarațiilor guvernamentale ale cancelarului Brandt; nici un cuvînt — se remarcă, de pildă, la Bonn — despre noțiunea de „nouă societate", lansată de Willy Brandt.

Noul cancelar a preferat să ofere detalii de factură financiară. Cu deosebire, a pus accent pe vechea sa deviză, izvorită, înainte de toate, din cunoașterea resorturilor intime ale reacției vest-germane la fluctuațiile conjuncturale: „mai bine 5 la sută inflație decît 5 la sută șomaj". În consecință, cancelarul a refuzat să instituie „un control al prețurilor și salariilor, precum și orice restricții ca mijloc de a se reveni la stabilitatea economică: acolo unde aceasta s-a încercat — a afirmat el —, prețurile au crescut mai repede decît la noi".

Firește, ca urmare a creșterii prețurilor la materiile prime și a creșterii salariilor, inflația cunoaște în R.F.G. o tendință de accelerare, chiar dacă mai puțin pronunțată față de alte țări occidentale. Lupta împotriva creșterii prețurilor se va lovi deci — în R.F.G. ca, de altfel, și în alte părți — de necesitatea menținerii unui nivel constant de ocupație.

La acestea vom mai adăuga doar cîteva cuvinte despre politica energetică pe care noul guvern are de gînd să o urmeze. Cancelarul a indicat trei direcții: petrolul, atomul și cercetarea. A precizat însă: „rolul petrolului ca sursă de energie va fi redus în favoarea cărbunelui, atomului și gazului natural.

În materie de politică externă în relațiile cu Occidentul, Helmut Schmidt se arată înclinat să folosească un prilej și o conjunctură pe care predecesorul său a ezitat să le exploateze suficient.

De cîtva timp, într-un moment de derută comunitară, privirile partenerilor vest-europeni se întorceau spre Brandt, ca spre cel chemat să aducă o soluție nouă, după căderea premierului britanic Heath și decesul președintelui Pompidou. Brandt n-a vrut sau n-a putut să profite de această situație plină de pericole ascunse, mai ales pentru cancelarul unei țări cu o pondere economică invidiată în contextul relațiilor comunitare.

Helmut Schmidt nu pare să aibă deosebite rețineri în a proclama cu tărie necesitatea realizării unității vest-europene și, deopotrivă, atlantice. Între cei doi termeni ai ecuației — comunitatea vest-europeană și atlantismul în relațiile de partnership cu Statele Unite —, noul cancelar fixează ca principiu de acțiune echilibrul; „Noi — a declarat el — reclamăm unificarea politică a Europei occidentale în relațiile de partnership cu Statele Unite. Comunitatea vest-europeană rămîne pentru noi temelia de neînlocuit. Înfăptuirea uniunii politice vest-europene e mai urgentă ca oricînd"... Atrăgea, totuși atenția într-un recent interviu: „Noi, ca și celelalte guverne, sîntem pentru o Europă «europeană» și nu pentru o Europă «transatlantică»".

Nu întîmplător cancelarul a evocat raporturile cu Franța tocmai în perspectiva învingerii disensiunilor comunitare: „Noi am înregistrat cu mare îngrijorare măsurile luate de unele state membre al comunității și care pot să ducă la o izolare reciprocă a partenerilor (vest)-europeni. Va trebui să discutăm, cu insistență, măsuri concrete, căci desăvîrșirea comunității — și, implicit, a Pieței comune — trebuie salvgardate. Țara noastră este gata să ofere o contribuție corespunzătoare posibilităților și stabilității noastre. Raporturile cu Franța ne vor ajuta în acest context, dar ele vor trebui din nou să-și facă dovada în practică". Observăm, aici, că Helmut Schmidt are în noul președinte al Franței, Valéry Giscard d'Estaing, o personalitate cu concepții europene apropiate, între ei existînd, de altfel, și bune relații personale. Amintim însă și un alt detaliu: R.F.G. a oferit, în ianuarie, Franței un ajutor financiar de 3 miliarde de mărci iar, recent, și Italiei. Este vorba — a precizat Schmidt — de un „aport complementar", insistînd asupra ideii că asistența unuia sau altuia dintre membrii comunității nu poate fi justificată decît în măsura în care destinatarul consimte, el însuși, să ia măsurile necesare pentru ca acest ajutor să devină eficace. Cu cîteva zile înainte, cancelarul fusese ceva mai explicit: R.F.G. — afirmase el — refuză să devină un „donator de sînge" pentru economiile bolnave ale partenerilor săi. Cu alte cuvinte, profesiunea de credință comunitară a noului cancelar nu e de natură să lezeze, în nici un chip, interesele economiei vest-germane.

În domeniul politicii răsăritene, cancelarul a precizat că nu va introduce nici o schimbare în continuarea „bunei căi deschise grație domnilor Brandt și Scheel". Ministrul de externe, Hans-Dietrich Genscher, a adăugat, la rîndul său, că bazele pe care este posibil să se progreseze în relațiile R.F.G. cu țările Europei răsăritene sînt create.

În trasarea liniilor de politică externă ale R.F.G., atrage, de asemenea, atenția sublinierea cancelarului, după care guvernul său va acorda „un interes vital unei reglementări de pace, echitabilă și durabilă, în Orientul Apropiat".

La o primă analiză vedem, deci, că orientarea politică de principiu rămîne neschimbată. Limbajul este, totuși, altul. Prioritățile sînt altele: o repliere asupra chestiunilor interne va marca activitatea guvernului pe următorii doi ani.

Willy Brandt venea la putere, în 1969, ca un „cancelar al reformelor interne", așa cum se autodefinea; Helmut Schmidt se arată a-i fi mostenit această dorință, pe care, acum, încearcă să o realizeze cu mijloace proprii, cu oameni și în circumstanțe noi.

Continuitatea oferă în Germania federală suficient spațiu schimbării.

Radu Pascal

PARIS

Al 20-lea președinte al Franței

Corespondență de la Paul Diaconescu

Duminică 19 mai, orele 20,00. Înconjurat de mii de oameni, Turnul Montparnasse pare liniștit și impasibil. Dar, în sălile de la etajul trei, sute de ziariști și militanți socialiști așteaptă primele estimații ale scrutinului. În clipa în care urnele s-au închis, posturile de radio și televiziune au început cursa electronică a rezultatelor. Radio France-Inter : 50,90 la sută pentru Valéry Giscard d'Estaing, 49,10 la sută pentru François Mitterrand. În același minut, Radio Europa 1 anunță 50,63 contra 49,37, Radio Monte Carlo 50,50 contra 49,50, iar Radio Tele-Luxemburg 51 contra 49. Bătălia ordinatoarelor continuă, pe fețele celor din jur începe a se citi o anume dezamăgire : tehnica modernă nu se poate înșela, iar toate sursele converg spre același rezultat...

În aceleași minute, strada Bienfaisance, unde se află postul de comandă al ministrului de finanțe, este invadată de lume. Suporterii lui Valéry Giscard d'Estaing dau frîu liber satisfacției lor. Străzile Parisului încep să se însufleţească, pe Champs Elysées s-au strîns mii de automobile care claxonează din răsputeri, în vreme ce admiratorii noului președinte pornesc pe marea arteră o manifestație cu drapele și banderole...

Pe Bulevardul Poissonnière, în fața redacției ziarului „L'Humanité" : grupuri mari de parizieni urmăresc rezultatele proiectate pe un ecran improvizat. Refrenele Marseillezei se suprapun din cînd în cînd zgomotului glasurilor care comentează cifrele. La ora 23,00 prima ediție a ziarului traversează bulevardul din mînă în mînă...

Parisul a întîmpinat alegerea noului președinte al Republicii cu un entuziasm măsurat pentru unii, cu o dezamăgire mărturisită dar cu încredere în viitor pentru alții. Atmosferă justificată de diferența foarte redusă care i-a separat pe cei doi concurenți. De altfel, în declarațiile făcute mai tîrziu, în cursul nopții, cei doi rivali au surprins exact această atmosferă, în fraze sobre și loiale. *Valéry Giscard d'Estaing :* „Adresez un salut foarte cordial concurentului meu mai puțin norocos, care are un rol de jucat în politica franceză actuală și viitoare..." Și, către alegători : „Am înțeles, în această campanie, că doriți o schimbare. O schimbare politică, economică și socială. Nu veți fi dezamăgiți. Întrucît voi conduce această schimbare împreună cu voi. Știu că din această zi începe o eră nouă în politica franceză, era întineririi și a transformării Franței". *François Mitterrand :* „Sufragiul universal este legea noastră, decizia sa ni se impune tuturor.

Noul președinte al Franței, Valéry Giscard d'Estaing, în timpul discursului care a-nunță victoria sa în alegeri

Doresc noului președinte al Republicii să-și îndeplinească misiunea, păstrînd ceea ce este esențial pentru comunitatea noastră națională. Mulțumesc celor ce mi-au dat votul lor și care au înfăptuit, astfel, cea mai mare uniune din istoria noastră contemporană în jurul idealurilor stîngii... Prieteni din Franța și de peste mări, vă cer să rămîneți uniți și să împărtășiți hotărîrea mea. Lupta noastră continuă. Întrucît voi reprezentați lumea tinereții și a muncii, victoria voastră este ineluctabilă".

Primele reacții și comentarii se referă, evident, la atît de îngusta diferență a numărului de voturi care l-a desemnat pe învingător. Să amintim cifrele definitive, date publicității după ce au fost primite și rezultatele departamentelor din afara metropolei :

Înscriși 30 592 729
Votanți 26 731 431 (87,37 la sută)
Voturi exprimate 26 374 035 (86,21 la sută)
Abțineri, buletine albe sau nule 357 396

Au obținut :

Valéry Giscard d'Estaing — 13 398 413 voturi (50,80 la sută).

François Mitterrand — 12 975 622 voturi (49,19 la sută).

Comentînd aceste rezultate, Albin Chalandon, fost ministru al U.D.R., declara : „Nu există nici învingător și nici învins... Domnul Giscard d'Estaing a spus că țara ar trebui guvernată la centru. Este probabil că va trebui să o guverneze la stînga. U.D.R. trebuie să devină o trăsătură de unire între cele două blocuri... Schimbarea nu trebuie să fie o schimbare de oameni, ci o schimbare de orientare". Reluînd ideea, alți observatori politici consideră că, în măsura în care noul președinte vrea să devină „președintele tuturor francezilor", așa cum a declarat în cursul campaniei electorale, el va fi obligat să respecte nu numai propriile sale promisiuni ci și pe cele ale lui François Mitterrand, răspunzînd astfel năzuințelor „celeilalte jumătăți" a francezilor.

Totodată, numeroși comentatori subliniază recordul de sufragii obținut de candidatul comun al stîngii. Pentru prima oară în istoria Franței, forțele stîngii se situează atît de aproape de majoritatea absolută. Etienne Fajon, membru al Biroului Politic al P.C.F., scria în „L'Humanité" : „Esențialul constă în succesul unității populare, în progresul puternic și inexorabil al curentului manifestat pentru schimbarea vieții, în întărirea alianței legate între formațiunile muncitorești și democratice, în confirmarea că această alianță este ireversibilă". De la cele 10 milioane de voturi obținute de uniunea stîngii la alegerile legislative din martie 1973, la 13 milioane înregistrate sub numele lui François Mitterrand la 19 mai, cîștigul este considerabil, ilustrînd dinamismul unității largi create în jurul candidatului comun, vitalitatea și forța de convingere a programului stîngii care a reușit să atragă, într-un timp foarte scurt, largi categorii ale populației.

O altă serie de comentarii încearcă să arunce un fascicul de lumină asupra noului echilibru politic determinat de alegerea lui Valéry Giscard d'Estaing. În acest sens, Louis Labbé, președintele Grupului U.D.R. din Adunarea Națională constata : „Statul-U.D.R. nu mai există, nu se va mai putea spune că U.D.R. are totul, președinția Consiliului de Miniștri etc. Consider că această situație nouă va fi mai confortabilă pentru noi, nu pentru că ne va face contestatari, ci pentru că ne va permite mai bine să fim noi înșine..." De asemenea, Alexandre Sanguinetti, secretar general al U.D.R., a evocat posibilitatea eventualei dizolvări a Adunării Naționale, datorită faptului că structura ei politică nu mai corespunde corpului electoral care l-a ales pe noul președinte.

Reticențele unor personalități din U.D.R. față de liderul republicanilor independenți sînt cunoscute de multă vreme, ceea ce îi determină pe unii observatori să considere că succesul președintelui va depinde, într-o anumită măsură, de felul în care va ști să realizeze o alianță credibilă între vechea și noua majoritate prezidențială.

Alt aspect, alt test nu mai puțin important, îl constituie domeniul economic și social. Cotidianul „Les Echos" enumeră obiectivele urgente : stăvilirea inflației, menținerea expansiunii economice, măsuri sociale democratice. De asemenea, problemele reducerii deficitului balanței comerciale, ale apărării francului. Aceste dificultăți — și altele — sînt cu atît mai complexe cu cît se leagă și de situația în care se găsește azi Piața comună.

Al 20-lea președinte al Franței și al 3-lea președinte al celei de a 5-a Republici, Valéry Giscard d'Estaing are vîrsta de 48 de ani, fiind unul din cei mai tineri șefi de stat din lume. Ministru al economiei și finanțelor în mai multe guverne, lider al grupării republicanilor independenți, noul președinte are reputația unui specialist foarte versat în domeniul pe care l-a condus în ultimii 11 ani. Observatorii consideră că, devenit șef al statului, el va continua să-i acorde atenție deosebită, cu atît mai mult cu cît însăși situația generală o cere.

Luni la amiază, Valéry Giscard d'Estaing a avut o întrevedere cu președintele interimar, Alain Poher. Noul președinte a anunțat apoi că solemnitatea investiturii va avea loc luni, 27 mai, urmînd ca două zile mai tîrziu, miercuri, să prezideze prima reuniune a noului guvern. Cum va arăta acest guvern ? — se întreabă ziarele pariziene. În afara unor numeroase zvonuri, lipsite de fundamente serioase, comentatorii amintesc că, încă din cursul campaniei electorale, Valéry Giscard d'Estaing a insistat asupra intenției sale de a colabora cu oameni noi pentru a asigura schimbarea pe care o consideră necesară. Duminică dimineața, vorbind ziariștilor, el a declarat că, dacă va fi ales, vor fi surprize în componența viitorului cabinet. Se crede că noul guvern va cuprinde într-adevăr nume inedite, printre care oameni politici tineri și cîteva femei.

Așadar, începînd de luni, Franța va avea un nou șef al statului, pentru o perioadă de șapte ani. Sensul politicii sale va fi vizibil abia după ce noul președinte își va forma echipa ministerială, care va propune Adunării Naționale reformele pe care le preconizează.

BUENOS AIRES

Bilanț justițialist

Corespondență de la Valentin Păunescu

Președintele Juan Domingo Peron : un an de la revenirea la conducerea destinelor țării

Pentru argentinieni, 25 mai 1974 nu are numai semnificația aniversării zilei naționale, ci și împlinirea unui an de activitate a guvernului constituțional. Investit ca urmare a alegerilor din martie 1973 și reafirmat apoi prin „consensul electoral" din septembrie același an, acest guvern a rezultat dintr-o pronunțare electorală ce a marcat un masiv sprijin popular în favoarea programului de reconstrucție și eliberare națională, propus de mișcarea justițialistă, cît și consolidarea procesului instituțional instaurat, prin revenirea la conducerea destinelor țării a generalului Juan Domingo Peron.

Bilanțul acestor douăsprezece luni de guvernare justițialistă consemnează, pe plan intern, succesul politicii de dialog cu principalele forțe politice ale țării, promovată de președintele Peron, cu scopul de a reuni eforturile tuturor argentinienilor în opera de reconstrucție și eliberare națională. Este un proces politic fundamentat pe incontestabile rezultate obținute pe tărîm economic în acest răstimp. Balanța comercială a țării a prezentat, la sfîrșitul lui 1973, un beneficiu de aproape un miliard de dolari, iar rezervele în devize libere, de 659 milioane de dolari în decembrie 1972, au atins, un an mai tîrziu, peste 1,4 miliarde de dolari. Procesul inflaționist a fost paralizat prin aplicarea „pactului social" și a altor măsuri luate de puterea executivă, Argentina numărîndu-se printre puținele țări din emisfera occidentală unde costul vieții s-a stabilizat. De asemenea, în această perioadă au fost concretizate bazele dezvoltării unor sectoare-cheie din economie, cum ar fi industria petrochimică și siderurgia, elaborîndu-se, totodată un program energetic pe termen lung.

Perspectivele pentru 1974 sînt îmbucurătoare : o recoltă record — aproximativ 25 de milioane de tone de cereale — și un fond agrozootehnic excepțional — peste 60 000 000 de capete de vite. La acestea se adaugă o puternică dezvoltare a schimburilor comerciale internaționale, a acțiunilor de cooperare și colaborare internațională.

Pornind de la ideea că realitățile lumii contemporane impun necesitatea realizării unei largi unități, atît la scară națională cît și internațională, a tuturor forțelor democratice și progresiste în lupta pentru dezvoltare independentă și progres, guvernul peronist și-a fixat ca obiectiv fundamental al politicii sale externe stabilirea sau îmbunătățirea raporturilor cu toate țările lumii, pe baza strictei respectări a normelor legalității, echității și eticii internaționale, a dreptului sacru al fiecărui popor de a-și alege sistemul de organizare socială, ideologia, pronunțîndu-se, totodată, ferm împotriva politicii imperialiste de dominație.

Definindu-și obiectivele și principiile politicii sale externe, guvernul peronist i-a dat un conținut dinamic, acționînd continuu pentru aplicarea sa, scurtînd distanțele geografice, lăsînd în urmă barierele ideologice depășite și stabilind sau reluînd relații diplomatice cu numeroase țări din America Latină, Asia, Africa, Europa (Cuba, R.D. Vietnam, R.P.D. Coreeană, Tanzania, Libia, Kenya, R. D. Germană etc.), reușind să concretizeze deschiderea dorită de poporul argentinian.

Una dintre trăsăturile caracteristice ale lumii latino-americane constă în accentuata tendință spre coordonarea eforturilor într-un proces de dezvoltare unitară, capabil să favorizeze aplicarea programelor naționale vizînd lichidarea rămînerilor în urmă, a oricărui fel de dependență politică sau economică. Acțiunile pentru consolidarea acestui proces s-au succedat, cunoscînd o frecvență neobișnuită în primăvara acestui an (reuniuni succesive ale miniștrilor de externe latino-americani, reuniuni ale acestora cu secretarul Departamentului de Stat al S.U.A., reuniuni ale diferitelor organisme ale O.S.A., Adunarea generală O.S.A. etc.). Argentina, prin așezarea sa geografică, prin istoria comună, ca și prin limba și structurile culturale comune, într-un cuvînt „prin conștiința sa latino-americană", și-a manifestat totala adeziune, voința sa de a contribui la realizarea unei reale și depline unități a țărilor latino-americane. „Dacă guvernul generalului Peron — declara recent ministrul de externe Alberto Vignes — a luptat pentru a fi corectată inadmisibila anomalie pe care o constituie absența Cubei din sînul familiei latino-americane, trebuie știut că a făcut-o tocmai pentru că aceasta coincide cu voința sa sinceră și fermă de a fi eliminat orice obstacol ce se interpune în calea obținerii unității pe care o căutăm cu toții. Acesta a fost spiritul în care a participat și a intervenit Argentina la reuniunile de la Washington și Atlanta și în care a cerut să se studieze și să se găsească soluția optimă pentru a fi anulată nejustificata izolare în care se află republica soră Cuba, motiv care preocupă țările latino-americane".

De altfel, în această problemă, Argentina, după cum se știe, a acționat și bilateral, creînd condițiile unei complexe colaborări în domeniul economic. O importantă delegație condusă de ministrul economiei José Gelbart, a vizitat Havana la începutul acestui an, iar, puțină vreme după aceea, la Buenos Aires au fost semnate contracte pentru livrarea de autoturisme în Cuba de către fabrici din Argentina. A fost prima operațiune comercială între subsidiare ale companiilor nord-americane și întreprinderi de comerț exterior din Cuba. Comentînd evenimentul, „Nuestra Palabra", ziarul Partidului Comunist din Argentina, scria : „Faptul că Statele Unite au trebuit să accepte poziția Argentinei, care a susținut dreptul său de a vinde Cubei autoturisme pe care le fabrică pe teritoriul său monopolurile nord-americane, are semnificația unei mari victorii argentiniene, latino-americane, a unei categorice rupturi a blocadei impuse contra insulei socialiste. Este o a doua Playa Giron. Nu există nici o îndoială că poziția Argentinei în recentele mari reuniuni internaționale — subliniază ziarul amintit referindu-se la pozițiile adoptate de Argentina în legătură cu marile probleme ale lumii latino-americane și ale vieții internaționale în general — consolidează marșul împotriva dependenței și a uzurpării imperialiste. Țara sprijină total linia de demnitate națională adoptată de guvern".

În cadrul acestei noi concepții asupra vieții internaționale, a principiilor pe care trebuie clădită politica externă, concepută într-o unitate inseparabilă cu procesele ce se desfășoară pe plan intern, completîndu-se și sprijinindu-se, a avut loc vizita în Argentina, în martie anul acesta, a președintelui Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, apreciată nu numai ca un moment de maximă importanță în evoluția relațiilor dintre cele două țări, ci și ca o contribuție majoră la instaurarea în practica vieții internaționale a noilor principii ale relațiilor dintre state. Rezultatele întîlnirii la nivel înalt româno-argentiniene, atît în domeniul economic — încheierea unor acorduri și înțelegeri concrete, menite să creeze bazele unei largi colaborări — cît și în domeniul relațiilor politice — Tratatul de prietenie, ca și ideile și principiile cuprinse în Comunicatul comun — au demonstrat, cu puterea faptelor, că țări cu orînduiri sociale diferite pot conlucra eficient pentru construirea unei lumi mai bune și mai drepte.

Pentru relațiile economice și comerciale dintre România și Argentina — este o opinie pe care am întîlnit-o în aceste zile frecvent în convorbirile cu factori de răspundere argentinieni — întîlnirea celor doi președinți a marcat începutul unei etape de puternic impuls în toate planurile. „Acordurile și înțelegerile semnate cu prilejul vizitei președintelui Ceaușescu — remarca Leopoldo Tettamanti, secretarul de stat pentru relații economice și comerț exterior — sînt echilibrate și realiste, stabilind obiective concrete pe care acum sîntem în curs să le atingem. Putem spune că România participă la procesul nostru de dezvoltare economică prin intermediul lor, iar Argentina — la desfășurările economice din România. Sîntem interesați în dezvoltarea acestor relații. Știm că România deține poziții foarte avansate tehnologic într-o serie de domenii — mă refer la utilaj petrolier sau petrochimie. În curînd, ne vom întîlni din nou cu specialiștii români, pentru a depista și concretiza și alte posibilități. După cum vedeți, deși nu a trecut prea mult timp de la vizita făcută aici de înalții oaspeți români, de la adoptarea hotărîrilor respective, ele au și început să fie puse în aplicare".

În aceste zile, argentinienii — oameni politici sau simpli cetățeni — comentează noile decizii luate de președintele Peron: anunțarea punerii în discuție a unui proiect național, un plan de dezvoltare pe termen lung, alcătuit conform cu tradițiile și condițiile concret-istorice argentiniene, precum și crearea Consiliului pentru proiectul național, organism chemat să elaboreze termenii acestui program. Principiile politicii internaționale promovate de guvernul peronist sînt, așa cum a reieșit din prezentarea făcută de șeful statului, incluse în acest proiect, avînd aceeași misiune de a contribui la interpretarea fidelă a dorinței poporului argentinian de a colabora cu toate țările lumii.

LISABONA

Un președinte și un guvern

Semnul victoriei pe străzile Lisabonei

Portugalia are, astăzi, un președinte provizoriu și un guvern provizoriu. Așadar, junta salvării naționale s-a ținut de cuvînt : a respectat, punct cu punct, termenul fixat — trei săptămîni — pentru desemnarea (15 mai) a președintelui Republicii, în persoana generalului Antonio de Spinola, și numirea (16 mai), după 50 de ani, a primului guvern democratic civil portughez, condus de Adelino da Palma Carlos.

Un președinte, un guvern, dar și o Constituție provizorie. Ea prevede ca, pînă la elaborarea noii Constituții a Portugaliei de către Adunarea Constituantă, puterea — executivă și legislativă — să fie exercitată de președintele Republicii, junta salvării naționale, Consiliul de Stat, guvernul provizoriu și tribunale. Adunarea Constituantă urmează să elaboreze noua Constituție a țării în termen de 90 de zile, termen ce va putea fi prelungit cu încă 90 de zile de către președintele Republicii, cu consultarea Consiliului de Stat. Adunarea Constituantă va fi aleasă prin vot universal, direct și secret. Numărul membrilor ei și modul de alegere vor fi hotărîte de legea electorală. (Odată aprobată Constituția, Adunarea Constituantă se dizolvă automat).

La 15 zile de la formarea sa, guvernul provizoriu urmează să numească o comisie care să elaboreze proiectul de lege electorală, supus apoi spre aprobare Consiliului de Stat. Alegerile pentru deputații Adunării Constituante vor avea loc înainte de 31 martie 1975. Data va fi fixată de președintele Republicii. Adunarea Constituantă va fi convocată la cincisprezece zile după alegerea sa.

Pînă la organizarea de alegeri democratice, președintele Republicii, ales de junta salvării naționale dintre membrii săi, este răspunzător în fața națiunii. Consiliul de Stat este compus — potrivit prevederilor Constituției provizorii — din membrii juntei, șapte reprezentanți ai forțelor armate și șapte cetățeni merituoși desemnați și investiți de președintele țării. Împuternicirile constituante pînă la alegerea Adunării Constituante vor fi exercitate de Consiliul de Stat.

Politic, guvernul provizoriu este răspunzător numai în fața președintelui Republicii. Lui îi revine să conducă politica generală a țării, să promulge decrete-legi, să aprobe tratatele sau acordurile internaționale, să elaboreze legea electorală. În ce privește structura forțelor armate, ea este independentă de cea a guvernului provizoriu. Șeful statului major al forțelor armate are un rang identic cu acela de prim-ministru.

Au fost, astfel, create instituțiile care timp de un an, pînă la alegerile pentru Adunarea Constituantă, vor guverna țara.

De remarcat, în compoziția guvernului provizoriu, format din 14 miniștri, 18 secretari de stat și 4 subsecretari de stat, cîteva inovații : dispariția Ministerului pentru teritoriile „de peste mări" care devine Ministerul afacerilor interteritoriale, în vederea evoluției și reglementării politice a problemelor din coloniile africane ; desființarea Ministerului informațiilor, transformat în Minister al comunicațiilor sociale. Nu este vorba — se subliniază la Lisabona — de simple schimbări de nume, ci de o reflectare a spiritului novator de care pare a fi animat noul regim portughez.

Dar marea noutate — după cum se exprima agenția France Presse — o constituie prezența în guvern a doi miniștri comuniști : Alvaro Cunhal, secretarul general al P.C. Portughez, ministru fără portofoliu, și Avelino Antonio Pacheco Gonçalvez, ministrul muncii. „Participarea comuniștilor — se arată în editorialul primului număr al ziarului «Avante», organ al P.C. Portughez, apărut pentru prima oară legal în Portugalia — a fost determinată de două motive fundamentale : primul a fost necesitatea imperioasă de a lărgi și întări unitatea forțelor democratice și liberale și alianța mișcării populare cu mișcarea forțelor armate în vederea consolidării victoriilor obținute, a continuării democratizării vieții politice, a încheierii războiului colonial, a pregătirii și realizării de alegeri pentru Adunarea Constituantă. Neparticiparea comuniștilor la guvern (fie pentru că P.C. Portughez ar fi refuzat, fie că s-ar fi format o alianță cu excluderea comuniștilor) ar compromite iremediabil continuarea procesului de democratizare, ar provoca, fără îndoială, serioase divizări în mișcarea democratică, ar împinge aripa de dreapta a vechii opoziții democratice și curentul liberal spre cooperarea cu elementele reacționare, ar deschide o breșă, ce ar putea fi iremediabilă și fatală, între mișcarea populară și mișcarea forțelor armate. Rezultatul ar fi, fără nici o îndoială, formarea unui guvern de dreapta, care, deși declarîndu-și aderiunea la programul mișcării forțelor armate, ar deschide ușor drumul spre menținerea și recuperarea unor poziții de către reacțiune și fascism și, în cele din urmă, către contrarevoluție.

Al doilea motiv al participării comuniștilor la guvernul provizoriu l-au constituit necesitatea și posiblitatea de a interveni direct în politica națională, contribuind ca măsurile adoptate de guvern să fie acelea care interesează cel mai mult poporul și țara. În guvern, comuniștii vor fi apărătorii fermi ai intereselor și aspirațiilor clasei muncitoare, ale oamenilor muncii, ale maselor largi populare, pe măsura forțelor lor. Comuniștii vor lupta pentru continuarea fermă a democratizării și pentru a se pune capăt rapid răz-

Guvernul provizoriu

Iată lista membrilor noului guvern provizoriu :

— Președintele Consiliului de Miniștri : *Adelino da Palma Carlos (independent, democrat de centru-dreapta).*

— Miniștri de stat fără portofoliu : *Alvaro Cunhal (comunist), Sà Carneiro (Partidul popular democratic). Francisco Pereira de Moura (creștin-progresist de tendință socialistă).*

— Ministrul de externe : *Mario Soares (socialist).*

— Ministrul de interne : *Magalhaes Mota (Partidul popular democratic).*

— Ministrul justiției : *Salgado Zenha (socialist).*

— Ministrul muncii : *Avelino Antonio Pacheco Gonçalves (comunist).*

— Ministrul apărării : *Colonel Mario Fermino Miguel.*

— Ministrul educației și culturii : *Eduardo Correia (fără partid, profesor la Universitatea Coimbra).*

— Ministrul comunicațiilor sociale : *Raul Rego (socialist).*

— Ministrul lucrărilor publice : *Pedro Nuñes.*

— Ministrul coordonării economice : *Dr. Vasco Vieira de Almeida (tehnocrat, specialist în probleme financiare).*

— Ministrul echipamentului social și al mediului înconjurător : *Manuel Rocha.*

— Ministrul afacerilor sociale : *Dr. Mario Murteira.*

— Ministrul coordonării interteritoriale : *Dr. Antonio de Almeida Santos (de tendință socialistă).*

SECRETARI DE STAT :

— Administrație : *Deodato Nuño de Azevedo Countinho.*

— Finanțe : *Jose da Silva Lopez.*

— Industrie și energie : *Jose de Melo Torres Campos.*

— Comerț exterior și turism : *Dr. Emilio Rui da Veiga Peixoto Vilar.*

— Aprovizionare și prețuri : *Dr. Nelson Melo da Rocha Trigo.*

— Transporturi și comunicații : *Manuel Ferreira Lima.*

— Locuințe și urbanism : *Nuño Portas.*

— Sănătate : *Dr. Antonio Galhordas.*

— Securitate socială : *Maria de Lourdes Pintassilgo.*

Anumite posturi de secretari de stat nu au încă titulari. Vor fi anunțați ulterior. Mai există și trei subsecretari de stat.

boiului colonial. În cadrul platformei reprezentate de programul mișcării forțelor armate, comuniștii vor lupta pentru ca politica urmată și măsurile adoptate să răspundă intereselor poporului și țării".

Caracterul de tranziție, „de așteptare" a alegerii unei Adunări Constituante nu permite cabinetului lui Adelino da Palma Carlos să procedeze la reforme de fond. De aceea, programul guvernului provizoriu, stabilit printr-un text de lege, prevede măsuri precise, în special în domeniul organizării statului, în care sînt prevăzute elaborarea unei legi privind asocierea politică și reglementarea ei, reforma sistemului juridic, o prevedere privind relațiile Portugaliei cu coloniile africane, eliminarea treptată a sistemului corporativ, de tip fascist, anularea statutului muncii în sensul garantării libertății sindicale și al creării de noi mecanisme de conciliere pentru conflictele de muncă. De asemenea, apărarea libertăților civice potrivit Declarației universale a drepturilor omului, o nouă lege a presei etc. În domeniul politicii externe, programul guvernamental prevede respectarea principiilor egalității și independenței între state.

Noul ministru al afacerilor externe, Mario Soares, sublinia, duminică, la Porto, dorința guvernului provizoriu de a stabili relații diplomatice „cu toate țările, cu U.R.S.S. și cu China populară, precum și cu toate țările arabe și africane". „Acum — arăta Mario Soares — sîntem mîndri că ne numim portughezi și putem intra cu fruntea sus în O.N.U., U.N.E.S.C.O. și în alte organizații internaționale".

De la instalarea sa, guvernul provizoriu avea să fie confruntat cu două mari probleme : pe plan intern — situația economică și socială, pe plan extern — problema colonială.

Situația socială — transmit observatorii prezenți în aceste zile la Lisabona — rămîne preocupantă. Consecințele moștenirii economice lăsate de vechiul regim se resimt. Sindicatele au recomandat muncitorilor calm și răbdare, cerîndu-le totodată să colaboreze cu guvernul. Președintele Spinola relevase, de altfel, în discursul său inaugural, că noul guvern va proceda la măsuri imediate în direcția stăvilirii inflației. A promis stabilirea unui salariu minimal, precizînd însă că, deocamdată, prețurile și salariile nu pot fi înghețate.

Conferință de presă a lui Alvaro Cunhal, secretar general al P.C. Portughez, ministru de stat

Dacă pe plan economic și social situația rămîne încă incertă, nu tot așa stau lucrurile și în ce privește perspectivele concrete ale încetării războiului colonialist purtat de Portugalia în Africa. Opinia publică portugheză, opinia publică internațională au luat act cu deosebită satisfacție de acordul intervenit între Portugalia și Guineea-Bissau cu privire la începerea (Londra, 25 mai) de tratative directe.

Poziția diferiților membri ai guvernului provizoriu prezintă — așa cum sublinia la o recentă conferință de presă Alvaro Cunhal — „divergențe doctrinare, deseori destul de pronunțate, în această chestiune, dar există, de asemenea, idei comune, care ne vor îngădui să mergem mai departe". Printre punctele de convergență, Alvaro Cunhal cita unanimitatea membrilor guvernului în a considera că doar o soluție politică și nu militară poate permite realizarea unui succes, ca și voința tuturor „de a pune capăt cît mai repede cu putință problemei coloniale". P.C. Portughez — amintea secretarul său general — a arătat că este posibil ca, „într-un răstimp scurt, să se înceapă negocieri cu reprezentanții legitimi ai mișcărilor de eliberare, negocieri menite să deschidă calea unui progres ce va duce spre pace".

O relatare succintă a evenimentelor ce aveau să ducă la acordul de la 17 mai, credem, se impune. Comitetul Executiv de Luptă al Partidului African al Independenței din Guineea-Bissau și Insulele Capului Verde (P.A.I.G.C.) a dat publicității o declarație oficială în care aprecia că, în noua conjunctură politică, situație caracterizată prin afirmarea forțelor democratice pe scena politică portugheză, o soluție care să conducă la eliberarea totală a poporului din Guineea-Bissau și Insulele Capului Verde ar permite stabilirea unui nou tip de raporturi, în interesul comun al celor două popoare, pe principiul strictei egalități. Ca atare, noii conducători politice de la Lisabona i se propune începerea imediată de negocieri pentru soluționarea politică a conflictului. Mario Soares, ministrul de externe al guvernului civil provizoriu, se deplasează la Dakar, unde se întîlnește cu Aristides Pereira, secretarul general al P.A.I.G.C. Mario Soares îi comunică oficial lui Aristides Pereira hotărîrea juntei de a accepta propunerea de începere a negocierilor în vederea soluționării conflictului, negocierile urmînd a fi precedate de o încetare a focului, în conformitate cu propunerile formulate de Comitetul Executiv de Luptă al P.A.I.G.C.

În cursul întîlnirii — aprecia Mario Soares — „a fost făcut un pas concret spre pace". La rîndul său, Aristides Pereira sublinia că întîlnirea sa cu Mario Soares constituie „un prim pas spre deschiderea căii care va duce la o soluționare politică a conflictului".

Angajarea tratativelor cu Guineea-Bissau — se apreciază la Lisabona — deschide posibilitatea unor negocieri similare și cu mișcările de eliberare din Angola și Mozambic. De altfel, acest lucru l-a subliniat și ministrul de externe portughez în interviul acordat ziarului senegalez „Le Soleil" : guvernul provizoriu — declara Mario Soares — „este gata să înceapă imediat convorbiri de aceeași natură cu mișcările de eliberare din Angola și Mozambic".

Guvernul portughez este încurajat pe linia unor asemenea acțiuni și de secretarul general al Organizației Națiunilor Unite, Kurt Waldheim, care și-a oferit bunele oficii în negocierile cu mișcările de eliberare națională : „Sînt ferm convins că rezoluțiile pertinente ale Națiunilor Unite furnizează singura bază a unei soluționări pașnice a acestor conflicte tragice, soluție vitală nu numai pentru interesele Africii, dar și pentru Portugalia însăși". Kurt Waldheim citează, în declarația comunicată delegației portugheze la O.N.U., rezoluția 2918 a Adunării Generale, adoptată în noiembrie 1972, ce reafirmă „dreptul inalienabil al popoarelor din Angola, Guineea-Bissau și Mozambic la autodeterminare și independență".

Neîndoios, soluția tratativelor, la care a recurs noul regim portughez, reprezintă o dovadă a realismului politic, a hotărîrii de a urma calea dezvoltării democratice a țării, a înțelegerii proceselor și tendințelor noi din lumea de astăzi.

Rodica Dumitrescu

Profiluri

Vă prezentăm biografiile principalilor membri ai guvernului provizoriu :

ADELINO DA PALMA CARLOS — prim-ministru. *Avocat și profesor la Facultatea de drept din Lisabona, Adelino da Palma Carlos s-a născut la Faro (Algarve), în 1905. În 1923, fondează Liga Tineretului Republican. Ia apărarea revoluționarilor judecați în 1927. Devine membru al Consiliului general al Colegiului avocaților în 1945 și este ales decanul avocaților pe perioada 1951—1953. Este autor a numeroase lucrări de drept.*

MARIO SOARES — ministrul afacerilor externe, *secretar general al Partidului Socialist Portughez, avocat. S-a născut în 1928, într-o familie de liberali și republicani. Tatăl său, deputat și ministru în guvernul republican răsturnat de Salazar în 1926, a fost aruncat în închisoare și deportat în Açores. Mario Soares urmează studii de litere, filozofie și drept. A fost profesor de drept la Universitatea din Paris în anii exilului. În Portugalia a luptat clandestin, încă din tinerețe. Pledează în procesele politice intentate militanților de stînga. Încearcă să facă lumină în „afacerea Delgado". Participă la alegerile legislative din 1965 și 1969. Deportat nouă luni în Sao Tomé (1968) trăiește cîtva timp în Brazilia și S.U.A. La Lisabona îl așteptă un mandat de arestare al poliției politice P.I.D.E. Din 1969 pînă la 28 aprilie a.c. a trăit în exil la Paris.*

AVELINO PACHECO GONÇALVES — ministrul muncii. *Născut la 10 iulie 1939, Avelino Pacheco Gonçalves, membru al P. C. Portughez, este pînă în 1957 funcționar de bancă. Militează în sindicatul funcționarilor bancari din Porto, al cărui președinte devine în 1972.*

MAGALHAES MOTA — ministru de interne. *Avocat. S-a născut în 1935. Își face studiile mai întîi la Facultatea de litere apoi la Facultatea de drept din Lisabona. Conduce asociația studenților de la Drept. Șeful de cabinet al secretarului de stat al industriei, Rogerio Martins, și deputat în Adunarea Națională între 1969—1973, el este unul din fondatorii C.E.D.E.S. (Asociația de studii pentru dezvoltarea economică și socială). Se distinge în parlament prin numeroase intervenții.*

VASCO VIEIRA DE ALMEIDA — ministrul coordonării economice. *Își ia licența în drept în 1957 și devine avocat. Intră la Banca portugheză a Atlanticului unde este numit director general (1967)) și administrator (în 1970). Între 1970—1973 este și administrator al „Sacor", una din cele mai mari societăți petroliere portugheze. A fost vicepreședinte al Camerei de Comerț și industriei luso—vest-germane și al Camerei de Comerț luso—britanice. A condus cîteva misiuni comerciale, în Japonia și Brazilia. În 1973 a fost numit administrator al „Sonap", o altă mare societate petrolieră portugheză.*

Vedere spre „Piața armelor"

REPORTAJ PE GLOB

La porțile universului incaș

Eugen Pop

1

Poate nici un alt loc din America de Sud nu m-a impresionat atît de mult ca orașul Cuzco, legendara capitală a incașilor. Dacă aș fi întrebat de ce, nu aș putea da pe loc un răspuns satisfăcător. Poate pentru că emoția întîlnirii cu urbea Cuzco — durată de incași la o înălțime de peste 3 200 de metri — este legată de șocul, adesea inefabil, pe care-l poate produce contactul direct cu mărturia cea mai izbitoare a unei epoci, a unei civilizații extraordinare, în care istoria, ca noțiune integrată trecutului, convietuiește cu expresia ei vie, nestinsă, prin intermediul căreia o suflare de viață face, parcă, să renască timpul îngropat în lespezi de stînci și în cronici.

Drumul spre Cuzco...

Cuzco este, poate, singurul oraș mare din America de Sud unde nu prea întîlnești oameni cu trăsăturile europeanului, ci acel tip de metis care, în multe țări latino-americane, a rezultat din amestecul sîngelui spaniol cu cel indian.

Cuzco este și astăzi aproape exclusiv un oraș al indienilor. Mici de statură, cu pomeții obrajilor ieșiți și cu coșul pieptului extraordinar de dezvoltat (procesul adaptării biologice și fiziologice pe înălțimi între 3 000 și 5 500 de metri, unde aerul este din ce în ce mai rarefiat, a dus la o dezvoltare neobișnuită a capacității pulmonare), indienii sînt agili și foarte dinamici, în pofida expresiei de apatie sau de indiferență pe care o citești pe fețele multora din ei. Este reflexul, totuși real, al unei profunde amărăciuni, aproape niciodată exteriorizate, în afară de oceanul de tristețe din ochi. Este o stare psihică moștenită din generație în generație, chiar după ce cauza ei originară — trecerea prin foc și sabie a orașului Cuzco de către spanioli, cu patru veacuri în urmă — s-a stins în memoria multora dintre ei. Și cine știe cîți dintre indienii care, venind azi din împrejurimi la Cuzco, cunosc că fastuoasa biserică Santo Domingo, din fosta piață sacră Corricancha, este clădită pe temelia de piatră a Templului Soarelui, ai cărui pereți strămoșii lor îi îmbrăcaseră în plăci de aur și le împodobiseră cu splendide giuvaeruri, lucrate de artiști din toate colțurile împărăției. Cei mai mulți dintre ei știu, însă, că în Tahantiansuyu (împărăția celor patru colțuri, care se întindea pe o mare parte a regiunii andine : după studii întocmite în 1946, 40 la sută din populațiile de pe teritoriile actualelor republici Peru, Ecuador, Columbia și Bolivia păstrează limba quechua și obiceiurile strămoșilor incași) erau mii de aylluri (ayllu era denumirea organizației comunitare incașe și constituia celula de bază a sistemului de organizare a indienilor), în care pămîntul era stăpînit de toți fiii Soarelui. Știu că pacha (pămîntul-mamă) le-a fost furat și că de atunci „nici soarele nu mai poate să alunge frigul". Această asociere a frigului fizic cu „frigul" unei existențe dezrădăcinate — expresie poetico-filozofică a unui univers dezolant — mi s-a părut excepțional de revelatoare pentru ideea indianului asupra cursului pe care l-a luat destinul său după conchista spaniolă.

— Indienii nu rîd niciodată ?

— Rid copiii...

Întrebarea îmi aparține, iar răspunsul este al lui don Vincente, arheolog din Cuzco, care m-a însoțit adesea în peregrinările prin regiunea vechii capitale incașe, ajutîndu-mi, de atîtea ori, să descifrez graiul pietrelor și muțenia omului. În vîrstă de vreo 60 de ani, cu fața brun-arămie prinsă în păienjeniș de mii de creturi, don Vincente are și el un fel de repulsie pentru vorba lungă și îi face o reală plăcere să nu-i pun întrebări peste întrebări. („Cînd vor avea turiștii și ochi, nu numai urechi ?"). De la don Vincente știu — îi plăcea să închege paranteze ale unor conversații nerostite — că închiderea în sine a indianului, tăcerea lui sînt zidul invizibil pe care și-l ridică instinctiv în jurul lui, orgoliul, mîndria încașă.

Veneam cu don Vincente de la ruinele celebrului ansamblu de palate regale Corricancha și în drum spre Templul Soarelui, în locul împrejmuit altădată de plopi, am dat de un indian tînăr, aplecat asupra unei lespezi uriașe pe care avea întinse — desigur pentru vînzare — patru pietre cioplite în piatră, figuri ale zeului Soare, admirabil tăiate în plăci subțiri de andezită. „Lucru frumos", remarcă don Vincente, așezîndu-se pe piatră, alături de indian.

Voiam să cumpăr una din piese — mi-au plăcut și mie foarte mult — dar m-a mirat că tînărul nu-și recomanda obiectele, cum fac, de obicei, vînzătorii de la tîrg, și că interesul pe care-l manifestam nu l-a făcut mai comunicativ. Schița doar un zîmbet vag, ca și cum ne-ar fi îmbiat să ne simțim în largul nostru, apoi privirea i se îndrepta din nou spre nisipul în care își încălzea picioarele scoase din încălțăminte.

Îl întreb cu cît vinde o piesă.

— Cu 430 de soli, señor.

Era o sumă nici prea mare, nici prea mică, dar, știind din alte locuri că orice obiect expus la tîrg se vinde sub prețul cerut inițial, l-am întrebat dacă nu ar mai putea lăsa ceva.

Clătină din cap în semn să nu se poate.

— No, señor, urmă el, într-o spaniolă ciudat cîntată.

Presupuneam că va urma o ofertă a lui, dar acel „no, señor", rostit cu blîndețe și, parcă, cu o stranie bunăvoință, nu era nicidecum prologul unei tocmeli. Se părea că tînărul considera discuția încheiată.

— Nu puteți face, totuși, un alt preț ?

— No, señor...

Și ridicîndu-și privirea spre don Vincente, i se adresează în quechua. Părea că nu se referă la dialogul nostru monosilabic, căci îi vorbea lui don Vincente fără nici o privire aruncată înspre mine, de parcă i-ar spune ceva fără nici o legătură cu prezența mea. Și, totuși, nu era așa...

Don Vincente își drege glasul și se întoarce către mine :

— Omul zice că piesa valorează cel puțin atîta cît a spus el. Cel puțin atît... Spune că nouă răsărituri de soare trebuie să treacă pînă cînd sculptura aceasta mică ia chipul

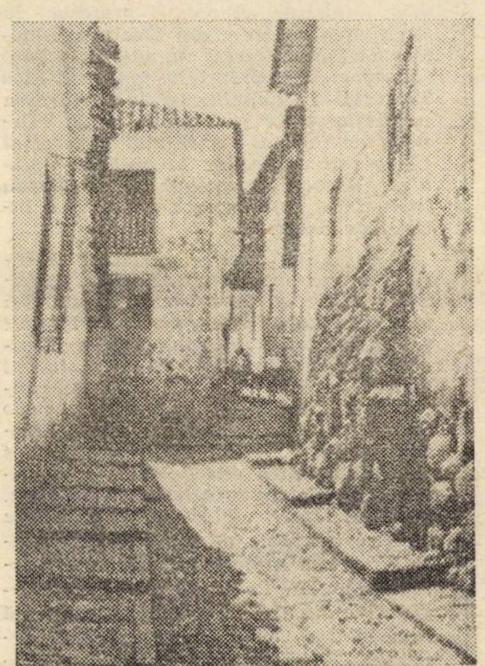

Pe „Ccohuecalle", una din cele mai vechi străzi din Cuzco

Nouă răsărituri de soare au trebuit să treacă pînă cînd micile sculpturi au luat chipul dorit...

pe care și-a propus el să i-l dea. Și întreabă — pe mine m-a întrebat, precizează don Vincente — dacă are sau nu dreptate. Are, adăugă don Vincente cu tonul coborît.

Îmi spune, apoi, don Vincente :

— Unul ca el mai degrabă ar muri de foame, decît să accepte pentru lucrul său o valoare mai mică decît cea estimată de el.

Și după o clipă de tăcere :

— Așa au fost toți oamenii din Cuzco de altădată. Și așa au rămas pînă astăzi unii dintre ei. Cu o teribilă demnitate interioară. Știți, uneori poate studia cineva tomuri întregi despre universul spiritual al incașilor fără ca acesta să i se poată releva în forma în care v-a apărut în cele cîteva minute petrecute lîngă tînărul acela. Aceasta nu înseamnă, adăugă don Vincente, că eu aș fi împotriva tomurilor — în fond, lor le închin și eu viața — sau altor mijloace de informare despre traiectoria istorică a incașilor. Dimpotrivă. Căci ea este cunoscută încă atît de puțin... Luați cărțile de istorie ale tinerilor din Europa. Capitole întregi despre expedițiile lui Cesar și, eventual, cîteva rînduri despre Pachacutec, marele Inca (termenul de inca îl denumea pe împărat și, prin extindere, a fost atribuit neamului de indieni care populau uriașul teritoriu din America de Sud — un milion km pătrați) prin ale cărui fapte de arme imperiul incașilor s-a mărit de o mie de ori. Istoricul Markam, atît de auster în aprecierile lui, spune că Pachacutec a fost cel mai mare om pe care l-a produs rasa aborigenă din America. Știați ? Cînd o serie de state europene erau cufundate încă în negurile Evului Mediu, cu norme atît de crude și de nedrepte în relațiile dintre oameni, pe teritoriul imperiului incaș s-a structurat o perfectă organizare social-economică. În perioada ei de înflorire, excludea aproape total aservirea economică sau ceea ce, în termenii mai moderni ai economiei politice, se numește exploatarea omului de către om. Dar se cunoaște aceasta ? Puțin, foarte puțin. Cine nu a aflat, încă de pe băncile școlii, de faimoasele șosele construite de romani ? Dar citi știu că aceste drumuri — așa cum recunosc înșiși cronicarii spanioli care i-au însoțit pe conchistadori — nici nu se pot compara măcar cu șoselele pietruite, construite de incași pe mii de kilometri și străbătînd Anzii la înălțimi de patru-cinci mii de metri ? Ne extaziază Cairo, Roma, Atena. Și pe drept cuvînt. Au fost centre ale unor civilizații admirabile, cu caracteristici care au imprimat trăsături esențiale pe chipul culturii universale. Pe drept cuvînt se bucură de faima ce li se cuvine. Dar tot trăsături definitorii pentru civilizația omenirii sînt încă acoperite de cenușa necunoașterii. Încearcă s-o risipească un cerc mic, încă foarte mic, de savanți și cercetători, care-și consacră lungi ani din viață vechilor civilizații americane și centrelor ei din partea de sud a continentului. Cuzco a fost cel mai strălucit focar al acestei culturi.

Arunc o privire spre don Vincente. Unde a dispărut taciturnul care, la două ore, scotea trei cuvinte ? Avea ceva pătimaș în glas, care i se transmisese și asupra felului de a merge, de a sublinia, cu gesturi ale mîinilor, gîndurile pe care le exprima. Miile de crețuri ale feței compuneau și recompuneau profilul cu nasul acvilin, sub impulsul acestei subite volubilități care, însă, tot timpul cît voi mai fi cu el în Cuzco, nu-i va reveni.

— Era un oraș minunat Cuzco, spune don Vincente. Pe vremea lui Inca Huayna Capac, avea 300 000 de locuitori. Și cît de mult se mîndrea incașul cu orașul Soarelui ridicat de el ! Vă aduceți aminte de o observație pe care o face în acest sens Garcillaso de la Vega (fiu al unei prințese incașe și al unui nobil spaniol, este autorul celebrei lucrări „Cronici regale", în care se reconstituie trăsături ale existenței incașilor) ? Dacă doi indieni de aceeași condiție se întîlneau pe drum — unul mergînd spre Cuzco, iar celălalt venind de acolo — acesta din urmă era ascultat și omagiat numai și numai pentru faptul că a fost în Cuzco. Era minunat Cuzco, orașul înălțat din lespezi de piatră și aur. Dar nu fluviul de aur care curgea pe zidurile lui reprezenta adevăratul tezaur incaș...

Don Vincente a lăsat fraza suspendată și s-a cufundat din nou în mutenia lui. Păienjenișul ridurilor feței, răvășit încă cu cîteva clipe în urmă, s-a destins în masca-i obișnuită. Pleoapele cu mușchii slăbiți îi acopereau ochii aproape în întregime, lăsînd doar o crăpătură mică prin care bătrînul — pășind drept, cu capul ridicat — privea în față soarele care se ridica anevoie la orizont.

Mergeam spre Cuzco...

Cuzco, poarta de piatră

Indienii credeau — o cred și astăzi urmașii lor — că urbea Cuzco este „centrul pămîntului". Că aici, în vatra de piatră a Anzilor, a fost tăiat cordonul ombilical al primilor oameni care au pornit să populeze cele „patru colțuri" ale împărăției soarelui. În mitologia incașă găsim mai multe legende care au în centrul lor închegarea neamului și întemeierea „minunatului oraș". Una din ele — care prin ineditul imaginilor a atras atenția în mod deosebit — are ca decor lacul andin Titicaca, întindere de ape gri-albăstrui ce nu se pot cuprinde cu ochii, cu peninsule și insule purtînd nume de aștri. Insolitul lacului, aflat la 4 000 de metri deasupra nivelului mării, misterele construcțiilor de piatră de pe malurile acestei mări andine, nopțile cînd norii încărcați de taine neliniștesc apele, stîrnind țipătul păsărilor sălbatice, pe fundalul tînguirii monotone cu care și astăzi indienii imploră lumina zeiței Quilla (luna) au fost doar cîteva din elementele unui mediu care a stimulat îngemănarea gîndului cu visul, amestecul de realitate și de fantezie din care se naște legenda.

Și spune legenda că zeul suprem, Viracocha, de la care soarele își va primi puterea, după ce a suflat negurile de pe lac, îi poruncește astrului ca să-i trimită pe cei doi fii ai săi, Manco Capac și Mama Ojilla, ca să închege comunități ale oamenilor care obercăiau în neștire și întuneric. Le-a dat un băț de aur și le-a spus : „Loviți cu el pămîntul pe unde veți trece și stabiliți-vă acolo unde bara, la prima lovitură, se va afunda în țărînă". Și a pornit Manco Capac cu bara de aur, iar Mama Ojilla cu o tipsie de argint în mînă, lăsînd în urma lor „Insula Soarelui" de pe lacul Titicaca. Au urcat culmi de piatră, au trecut peste rîuri care se luptau cu stîncile, au străbătut podișuri unde suflă vînturi reci, pustiitoare, fiind însoțiți tot timpul de aura trimisă în urmă-le de părintele lor, Soarele, iar noaptea — vegheați din înălțimi de condorii munților. Și, după ce au trecut de deșertul Paruro și au străbătut fertila vale a lui Apurimac, au ajuns la picioarele muntelui Vanakauri, unde au dat de un luminiș cu pir. Lovind Manco cu bara de aur în pămîntul de aici, acesta a dispărut repede, ca un gînd.

Ofrande Zeului Soare...

Era locul unde trebuia purces la întemeierea orașului Cuzco, „centrul" ales de Soare, de unde avea să iradieze strălucirea viitorului imperiu.

Din această legendă — prin care dobîndește transfigurație mitică dorința incașilor de a nega existența unei culturi anterioare perioadei lor de dominație și de a-și atribui exclusiv întreaga operă creatoare durată pe aceste pămînturi, încă de la origini — istoricii pot desprinde ca element de cercetare doar intenția pe care o reflectă povestea. O altă legendă — mitul Ayarilor — aruncă de acum o punte între fabulos și real, identificîndu-se, printr-o serie de întîmplări relatate, cu faptele istorice care intervin în formarea imperiului Tahuantinsuyu. Firul legendei pornește de la locul numit Pakari-Tambo (popas al zorilor). Aici, într-un palat numit Tambo Tocco „s-au ivit" patru frați : Ayar Manco, Ayar Cachi, Ayar Ucho și Ayar Auca, cu respectivele lor soațe — Mama Ojilla, Mama Huaca, Mama Cora și Mama Raua. Și cu toții s-au îndreptat spre un loc unde urma să fie fundat Cuzco. Dar pe drum s-a stîrnit — legenda nu spune de ce — o vrajbă între frați, iar cel mai mare dintre ei, Ucho, apucînd praștia sa de aur, trage cu pietre în colina Vanakauri, cu atîta furie — pietrele azvîrlite de el ajungeau pînă la nori — încît a dărîmat piscuri și a „spart" stînci. Invidioși că Ucho are atîta putere, ceilalți frați au hotărît să scape de el cu vicleșug. Chemîndu-l în căutare de lame sacre, l-au atras înspre o grotă din Tambo-Tocco, iar, cînd Ucho a intrat înăuntru, au astupat intrarea cu o stîncă uriașă. Dar, în clipa aceea, Anzii au început „să se desfacă din încheieturi" (probabil scena are la origine cutremurele de pămînt atît de frecvente în Anzi), iar piscurile, ca niște capete tăiate, să se prăvălească în hăuri. Înspăimîntați, cei trei fratricizi fug să se ascundă într-un loc ce se numește Tamboyuisu, unde încep să înalțe un oraș. Dar, tocmai cînd îi săpau temeliile, apare Ucho. Zburâ deasupra lor, căci îi crescuseră aripi colorate și, de acolo din înălțimi, grăi către frații lui : „Nu vă temeți, vin numai pentru a vă spune ca să ridicați nu aici, ci în valea cea mai apropiată, un oraș care să se cheme Ccoscco (Cuzco)".

Ascultînd de porunca lui Ucho, cei trei frați se îndreaptă spre Varakauri. Aici din nou le apare Ayar Ucho și le cere ca, întru recunoașterea lui ca domn al cetății, să-i prindă de frunte un canaf stacojiu (masca — paicha), care va deveni insemnul principal al puterii împărătești. După ce i s-a îndeplinit dorința, Ayar Ucho se transformă într-o stană de piatră, iar mezinul Ayar Manco purcede la întemeierea orașului Cuzco. Ayar Cachi și Ayar Auca se transformă și ei în stane de piatră, simboluri ale fortărețelor cetății, iar Ayar Manco ia numele de Manco Capac. (Capac înseamnă șef suprem în quechua, fiind, după legendă, primul Inca).

În mitul fraților Ayar, cronicarul Fray Buenaventura Salinás (autorul lucrării „Memorial de la Historia del Nuevo Mundo") descifrează itinerarul parcurs de patru fratrii tribale ale indienilor **masca** : acestea părăsind zona Pakau-Tambo, năvălesc în regiunea Cuzcoului, cu invazia lor terminîndu-se civilizațiile preincașe, care, după estimațiile acestui istoric, au durat circa 3 600 de ani.

Unul din cei mai iluștri cercetători ai istoriei peruane, Daniel Valcarcel, susține că patru triburi care aveau să rămînă în istorie cu denumirea de ayllu au așezat bazele unei confederații tribale la Cuzco. Faptul că însemnul principal al puterii lui Inca a devenit masca — „paicha" — poate duce la două ipoteze : ori că incașii se aliaseră cu indienii masca, asimilîndu-se, apoi, reciproc, ori indienii masca devin cunoscuți mai tîrziu cu numele incașe. Cît privește locul de origine al incașilor și cauzele migrației lor, cercetările specialiștilor nu au ajuns, încă, la rezultate definitive. Există multă adeziune la teza savantului peruan Julio Tello, potrivit căruia migrația popoarelor din această zonă a Americii a pornit din pădurile de pe coasta orientală a Anzilor. Este posibil, totodată, ca peregrinările spre Anzi să aibă punctul de plecare mai la est, în cîmpiile amazonice, de unde o schimbare bruscă a climei sau cataclisme geologice să fi alungat populațiile spre munți.

Primul Inca a fost, după legendă, Manco Capac. A urmat o serie întreagă de Inca — șapte la număr — în evocarea domniei cărora mitul se interferează cu date cumulate de istorie. Cu cel de-al nouălea, Inca, începe istoria care se dezvăluie independent de mituri . Pachacutec este primul Inca a cărui domnie este cuprinsă într-o perioadă reconstituibilă (1438—1471), dar fapt este că în orașul-capitală, Cuzco, era deja concentrată o populație destul de mare pentru vremea aceea și care, în timpul lui Pachacutec, va ajunge la circa 200 000.

Pachacutec este făuritorul imperiului incaș nu numai — și nu în primul rînd — prin extinderea lui (suprafața imperiului va crește, așa cum bine nota don Vincente, **de o mie de ori**) ci prin superbul edificiu al organizării economice și social-administrative create, mai bine zis desăvîrșite, de el. Cuzco devine, în această perioadă, un oraș-fortăreață, în ridicarea căruia preocuparea pentru apărarea cetății s-a îmbinat cu grija de a da „reședinței" Soarelui o strălucire interioară, „care să desfete astrul și să-i umple de încîntare pe fiii lui". Din ordinul lui Pachacutec, se dau contururi definitive „coroanei orașului" — bastionul Sacsahuaman, considerat de istorici ca Felipe Cossie de Pomar, „una din minunile tehnice realizate de om, un exemplu arhitectonic care merită să figureze între cele mai măreție opere durate prin efortul uman".

Cine privește bastionul de la mică distanță este înclinat că creadă că este o construcție realizată de ciclopi. Cele trei ziduri crenelate paralele, dintre care unul este lung de 600 de metri și înalt de 9, au fost ridicate din blocuri de piatră a căror mutare, fără un sistem de transport cu roate (roata nu era cunoscută de incași), pare aproape de necrezut. Unul din aceste blocuri are înălțimea zidului (9 metri), iar don Vincente îmi spunea că greutatea lui, numai a acestui bloc monolit, trece de 360 de tone. În interiorul cetății, concepute cu o funcționalitate militară extraordinară pentru vremea aceea, erau zeci de încăperi, unele pentru locuit, altele pentru înmagazinare de alimente și materiale de război. Comunicarea înăuntrul cetății se făcea prin esplanade, terase și galerii săpate în stînca muntelui. Cînd spaniolul Francisco Pizarro va intra în Cuzco, el va rămîne de-a dreptul stupefiat în fața bastionului Sacsahuaman. Deși, în general, spaniolii erau interesați să dea despre indieni o imagine prin care să minimalizeze cultura lor materială și spirituală, justificînd, astfel „rolul civilizator" al conchistei, una din căpeteniile acesteia, Pedro Sancho, nu-și poate stăpîni admirația în fața fortăreței Sacsahuaman. De la el avem prima descriere a cetății în care puteau să „încapă cinci mii de spanioli". „Cele mai minunate lucruri care se pot vedea, ca edificii pe aceste pămînturi, scrie Sancho, sînt zidurile de piatră din jur, căci sînt din bolovani așa de mari, încît nimeni care le vede nu ar spune că au fost așezate aici de mîini omenești. Sînt mari ca niște trunchiuri de munte... Spaniolii care le văd zic că nici puntea din Segovia (referire la apeductul roman), nici alte edificii pe care le-a ridicat Hercule nu sînt atît de demne de a fi văzute ca acestea". Iar sensibilul și atît de talentatul Garcillaso de la Vega este uimit de luxul din interiorul cetății. „În turnul principal, notează el, acolo unde erau găzduiți regii cînd urcau la fortăreață, pentru a se odihni, toți pereții aveau podoabe de aur și de argint". E una din operele cele mai minunate ale forței omului, care le-a ridicat „pentru a-și arăta puterea și maiestatea".

(Va urma)

ULSTER

Atentate, stare de urgență, greve...

Vinerea trecută, în centrul orașului Dublin, la ora cînd străzile erau înțesate de oamenii ieșind de la lucru, explozia violentă a patru mașini a însemnat cel mai grav atentat din ultimii ani din ambele regiuni ale Irlandei : 23 morți și 83 răniți. Cum, însă, în același timp, se produceau explozii și în micul orășel de frontieră Monaghan, tragicul bilanț însemna 28 morți și 140 răniți (din care 103 în stare gravă). Nici în „vinerea sîngeroasă", nici în „duminica sîngeroasă" din 1972 (cf. articolul reprodus din „The Sunday Times" în rubrica „Puncte de vedere") nu se înregistraseră atîtea victime. E greu de spus care sînt responsabilii, dar cele mai multe bănuieli merg către organizațiile extremiste protestante din Ulster întrucît mașinile explodate era înmatriculate în Irlanda de Nord și fuseseră furate din cartierele protestante ale Belfastului.

În vremea în care Dublinul se cufunda în doliu, o atmosferă de tensiune stăpînea și în Ulster prin hărțuielile devenite, de multă vreme, fapt cotidian prin atentate, scrisori conținînd explozibil (numai într-o singură zi, sîmbătă, au fost rănite 14 persoane). Dar elementul nou care sporea tensiunea la maximum a fost hotărîrea Consiliului lucrătorilor din Ulster (organism protestant extrem de influent) de a trece la grevă. Închiderea centralelor electrice însemna paralizarea aproape completă a activității economice în provincie și explica hotărîrea guvernului britanic de a institui starea de urgență. Motivul grevei este pur politic : se încearcă obținerea unor noi alegeri generale provinciale, în urma cărora — speră protestanții extremiști — acordul de la Sunningdale, încheiat la sfîrșitul anului trecut după atîtea eforturi, să fie denunțat. Prin amintitul acord se consfințea împărțirea puterilor între catolici și protestanți în Executivul de la Belfast, condus de Brian Faulkner, dar, de la început, organizațiile paramilitare protestante și unii lideri protestanți unioniști (extremiști și foarte influenți) s-au pronunțat împotrivă. Situația lui Faulkner este, de altfel, foarte fragilă, chiar și după ce și-a creat un nou partid unionist.

Starea de urgență ar putea determina sporirea numărului celor 15 500 de soldați britanici aflați în Ulster, acțiune condamnată de extremiștii ambelor comunități. Și atunci — se întreabă observatorii — ce ar putea întreprinde guvernul de la Londra și echipa lui Faulkner pentru a readuce în provincie calmul sperat îndată după Sunningdale ?

O întrebare la care fiecare zi — cu atentatele (mult peste 1 000 de morți numai în Ulster), exploziile, distrugerile, starea de urgență — răspunde mereu altfel.

Declarație asupra instaurării unei noi ordini economice internaționale

De curînd, s-a încheiat sesiunea extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., consacrată studierii problemelor materiilor prime și dezvoltării. Cu acest prilej, au fost adoptate documentele : „Declarația asupra instaurării unei noi ordini economice internaționale" și „Programul de acțiune în vederea instaurării unei noi ordini economice internaționale". Răspunzînd solicitărilor exprimate de mai mulți cititori, publicăm textul integral al primului document.

Noi, membrii Națiunilor Unite,

Întruniți, pentru prima dată, într-o sesiune specială a Adunării Generale spre a studia problemele materiilor prime și dezvoltării, animați de dorința de a lua în considerare cele mai importante probleme economice care stau în fața comunității mondiale,

Ținînd seama de spiritul, obiectivele și principiile Cartei Națiunilor Unite de a promova progresul economic și social al tuturor țărilor,

Proclamăm solemn hotărîrea noastră comună de a acționa urgent în vederea **INSTAURĂRII UNEI NOI ORDINI ECONOMICE INTERNAȚIONALE,** bazată pe echitate, egalitate suverană, interdependență, interesul comun și cooperarea între toate statele, indiferent de sistemul lor economic și social, care să îndrepte inegalitățile și să corijeze injustițiile ce există, să facă posibilă eliminarea decalajului crescînd între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare și să asigure în mod trainic dezvoltarea economică și socială accelerată pentru generațiile actuale și viitoare.

1. Cea mai importantă și mai semnificativă realizare obținută în cursul ultimelor decenii o constituie independența cucerită de un mare număr de popoare și națiuni, prin ieșirea lor de sub dominația colonială și străină, ceea ce le-a permis să devină membri ai comunității popoarelor libere. De asemenea, în ultimele trei decenii, au fost făcute progrese tehnologice în toate sferele activității economice, fapt ce a oferit un solid potențial pentru creșterea bunăstării tuturor popoarelor. Cu toate acestea, rămășițele dominației externe, colonialismului și ocupației străine, discriminarea rasială, apartheidul și neocolonialismul, în toate formele sale, continuă să se numere printre cele mai mari obstacole în calea deplinei emancipări și a progresului țărilor în curs de dezvoltare și a popoarelor respective. De cuceririle progresului tehnologic nu beneficiază în mod echitabil toți membrii comunității internaționale. Țările în curs de dezvoltare, în care se află 70 la sută din populația globului, dețin doar 30 la sută din venitul mondial. Se dovedește imposibilă obținerea unei dezvoltări echitabile și echilibrate a comunității internaționale în condițiile actualei ordini economice internaționale. Decalajele dintre țările avansate și cele în curs de dezvoltare continuă să se adîncească, într-un sistem care s-a instituit într-o perioadă cînd majoritatea țărilor în curs de dezvoltare nici nu existau ca state independente și care perpetuează inegalitatea.

Prezenta ordine economică internațională este în conflict direct cu actualele tendințe din relațiile economice și politice internaționale. Începînd din 1970, economia mondială a trecut printr-o serie de grave crize, care au avut serioase repercusiuni, în special asupra țărilor în curs de dezvoltare, din cauza vulnerabilității lor în general mai mari la incidențele economice externe. Lumea în curs de dezvoltare a devenit un puternic factor care își face simțită influența în toate domeniile vieții internaționale. Aceste schimbări ireversibile din raporturile de forțe pe plan mondial necesită o activă, deplină și egală participare a țărilor în curs de dezvoltare la formularea și aplicarea tuturor deciziilor care privesc comunitatea internațională.

2. Toate aceste schimbări scot pregnant în evidență realitatea interdependențelor dintre toți membrii comunității mondiale. Actualele evenimente pun într-o puternică lumină faptul că interesele țărilor dezvoltate și cele ale țărilor în curs de dezvoltare nu mai pot fi izolate unele de altele ; că există o strînsă interconexiune între prosperitatea țărilor avansate și creșterea economică și dezvoltarea țărilor în curs de dezvoltare, că prosperitatea comunității internaționale în ansamblu depinde de prosperitatea părților sale componente. Cooperarea internațională în direcția dezvoltării constituie un țel și o îndatorire comune, împărtășite de toate țările. Astfel, bunăstarea economică, politică și socială a generațiilor actuale și viitoare depinde, mai mult ca niciodată, de cooperarea dintre toți membrii comunității internaționale, pe baza egalității suverane și a înlăturării dezechilibrelor care există între aceștia.

3. Noua ordine economică internațională ar trebui să se bazeze pe respectarea deplină a următoarelor principii :

(a) Egalitatea suverană a statelor, autodeterminarea tuturor popoarelor, inadmisibilitatea dobîndirii de teritorii prin forță, integritatea teritorială și neingerința în treburile interne ale altor state ;

(b) Larga cooperare între toate statele membre ale comunității internaționale, pe bază de echitate, prin care imensele disparități existente în lume pot fi eliminate, iar prosperitatea asigurată pentru toți ;

(c) Deplina și efectiva participare, pe bază de egalitate, a tuturor țărilor la rezolvarea problemelor economice mondiale în interesul comun al tuturor statelor, luînd în considerare necesitatea asigurării dezvoltării accelerate a tuturor țărilor în curs de dezvoltare, acordîndu-se o atenție particulară adoptării de măsuri speciale în favoarea celor mai puțin dezvoltate, celor lipsite de litoral, precum și acelor state în curs de dezvoltare cel mai serios afectate de crize economice și de calamități naturale, fără a pierde din vedere interesele altor țări în curs de dezvoltare ;

(d) Fiecare țară are dreptul de a adopta sistemul economic și social pe care îl consideră cel mai bine adaptat propriei dezvoltări și de a nu fi supusă nici unui fel de discriminări din acest motiv ;

(e) Deplina suveranitate permanentă a fiecărui stat asupra resurselor sale naturale și asupra tuturor activităților economice. În scopul salvgardării acestor resurse, fiecare stat este îndreptățit să-și exercite controlul efectiv asupra lor și asupra exploatării acestora cu mijloace adecvate propriei sale situații, inclusiv dreptul la naționalizare sau la transferare în proprietate națională, acest drept fiind expresia deplinei suveranități permanente a statului. Nici un stat nu poate fi supus constrîngerilor economice, politice sau de orice alt fel spre a-l împiedica să-și exercite în mod liber și deplin acest drept inalienabil ;

(f) Toate statele, teritoriile și popoarele ce se află sub ocupație străină, dominație colonială sau apartheid, au dreptul la restituire și la deplina compensație pentru exploatarea și epuizarea resurselor lor naturale și tuturor celorlalte resurse, pentru prejudiciile aduse acestora ;

(g) Reglementarea și supravegherea activității corporațiilor transnaționale, prin luarea de măsuri în interesul economiilor naționale ale țărilor unde asemenea corporații transnaționale operează, pe baza suveranității depline a acestor țări ;

(h) Dreptul țărilor în curs de dezvoltare și al popoarelor din teritoriile aflate sub dominație colonială și rasială și sub ocupație străină de a obține eliberarea lor și de a recîștiga controlul efectiv asupra resurselor lor naturale și asupra activităților economice ;

(i) Lărgirea asistenței acordate țărilor în curs de dezvoltare, popoarelor și teritoriilor aflate sub dominația externă și colonială, sub ocupație străină, discriminare rasială și apartheid, sau celor care sînt supuse unor măsuri de constrîngere de natură economică, politică, sau de orice altă natură, cu scopul de a le impune subordonarea exercitării drepturilor lor suverane și de a obține din partea lor avantaje de orice gen, sau celor care sînt supuse neocolonialismului sub toate formele sale, precum și celor care au instaurat sau se străduiesc să instaureze controlul efectiv asupra resurselor lor naturale și asupra activităților din economie, resurse și activități ce au fost sau ce mai sînt încă sub control străin ;

(j) Un raport just și echitabil între prețurile materiilor prime, produselor primare, mărfurilor manufacturate și semimanufacturate exportate de țările în curs de dezvoltare și prețurile materiilor prime, produselor de bază, manufacturatelor, bunurilor capitale și echipamentelor importate de aceste țări, în scopul de a aduce o substanțială îmbunătățire a termenilor lor de schimb nesatisfăcători și

de a asigura expansiunea economiei mondiale ;

(k) Extinderea asistenței acordate țărilor în curs de dezvoltare de către întreaga comunitate internațională, fără nici o condiție politică sau militară ;

(l) Unul din principalele obiective ale reformei sistemului monetar internațional să fie promovarea dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare și asigurarea unui adecvat flux de resurse reale către ele ;

(m) Îmbunătățirea competitivității produselor naturale în fața concurenței produselor de substituție sintetice ;

(n) Tratamentul preferențial și nereciproc pentru țările în curs de dezvoltare în toate domeniile cooperării economice internaționale în care este posibil ;

(o) Asigurarea unor condiții favorabile pentru transferul de resurse financiare în țările în curs de dezvoltare ;

(p) Înlesnirea accesului țărilor în curs de dezvoltare la cuceririle științei și tehnologiei moderne, promovarea, în beneficiul țărilor în curs de dezvoltare, a transferului de tehnologie și a creării de tehnologii proprii în aceste țări, potrivit unor proceduri și în forme adaptate economiilor lor ;

(q) Necesitatea ca toate statele să pună capăt risipei de resurse naturale, inclusiv de produse pentru hrană ;

(r) Necesitatea ca țările în curs de dezvoltare să concentreze toate resursele lor pentru cauza dezvoltării ;

(s) Intensificarea — prin acțiuni individuale și colective — a cooperării economice, comerciale, financiare și tehnologice reciproce între țările în curs de dezvoltare, îndeosebi pe baze preferențiale ;

(t) Facilitarea rolului pe care asociațiile de producători îl pot juca în cadrul cooperării internaționale și, în urmărirea scopurilor lor, între altele, participarea lor la promovarea unei creșteri susținute a economiei mondiale și la accelerarea dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare.

4. Adoptarea unanimă a Strategiei Internaționale a Dezvoltării pentru cel de-al doilea Deceniu al dezvoltării reprezintă un important pas pe calea promovării cooperării economice internaționale, pe baze juste și echitabile. Îndeplinirea accelerată a obligațiilor și angajamentelor asumate de comunitatea internațională în cadrul Strategiei, în mod special a celor privind nevoile imperative de dezvoltare ale țărilor în curs de dezvoltare, ar contribui într-o măsură importantă la atingerea scopurilor și obiectivelor prezentei Declarații.

5. Națiunile Unite constituie singura organizație universală în măsură de a se ocupa de problemele cooperării economice internaționale într-o manieră cuprinzătoare și de a asigura, deopotrivă, interesele tuturor țărilor. Ea trebuie să aibă un și mai mare rol în instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Carta Drepturilor și Îndatoririlor Economice ale Statelor, pentru pregătirea căreia această declarație oferă o sursă suplimentară de inspirație, va constitui o însemnată contribuție în această direcție. Toate statele membre ale Națiunilor Unite sînt, de aceea, chemate să depună maximum de eforturi în scopul asigurării îndeplinirii acestei Declarații, care este una din principalele garanții în vederea creării unor condiții mai bune pentru ca toate popoarele să ajungă la un nivel de viață corespunzător demnității umane.

6. Această Declarație asupra Instaurării unei Noi Ordini Economice Internaționale trebuie să fie una din cele mai importante baze ale relațiilor economice dintre toate popoarele și toate națiunile.

Keidanren

După ce, din ordinul forțelor aliate, care ocupaseră Japonia, a fost promulgată, în 1947, legea severă antitrust și au fost desființate acele **zaibatsu** (clici financiare sau plutocrația), au apărut marile grupări cărora li se spune „combinate de afaceri" sau „conglomerate", așa cum sînt Mitsubishi, Mitsui, Sumitomo și altele.

În noua organizare economică postbelică, întreaga lume de afaceri niponă — industrială, comercială și financiară — se află condusă de cîteva federații ale diferitelor asociații și grupări de firme. Cea mai importantă dintre aceste federații este Keidanren, Federația Organizațiilor Economice Japoneze sau Federația organizațiilor patronale, înființată în 1946. Mai există, de asemenea Comitetul pentru Dezvoltarea Economică (Keizai Doyukai), din care fac parte cîțiva mari oameni de afaceri, Camera de Comerț și Industrie (Nissho) și Federația Asociațiilor Angajaților (Nikkeiren). Toate acestea sînt strîns legate de Keidanren și acționează ținînd seama de indicațiile lui ; Keidanren concentrează în mîinile sale cele mai importante atribuții și dirijează, direct sau indirect, întreaga lume de afaceri a Japoniei.

Keidanren este organizat pe departamente și secții care se ocupă practic cu toate sectoarele industriale, agricole, comerciale, financiare și de transporturi, are secții speciale de studiere a pieței sub toate aspectele ei, de urmărire a evoluției economiei în ansamblu, de orientare viitoare a acestei evoluții. El dispune de departamente pentru urmărirea cercetărilor în domeniile științei și tehnologiei, are secții care se ocupă de folosirea energiei nucleare în scopuri pașnice, de producția de armament etc. Prin departamentul internațional, întreține relații multiple cu străinătatea, iar, prin cel al relațiilor publice și presei, are legături foarte strînse cu presa națională, în primul rînd cu cel mai mare cotidian economic japonez, „Nihon Keizai Shimbun" (cu sediul lîngă localul Keidanren) și cu numeroase reviste economice. Comunicatele Keidanren asupra evoluției pieței și prețurilor sînt foarte bine documentate.

Președintele Keidanren, Kogoro Uemura, este un fel de „prim-ministru" al lumii financiare și industriale a Japoniei. El își are sediul în impunătoarea clădire „Keidanren Kaikan" din cartierul Otemachi al orașului Tokio, unde au loc cele mai importante întruniri ale oamenilor de afaceri niponi, ca și întîlnirile acestora cu reprezentanții oamenilor de afaceri străini sau cu personalități politice ce vizitează Japonia. În clădirea Keidanren există un numeros corp de experți în afaceri, care primesc rapoarte și dau indicații celor 111 mari grupuri din care fac parte 763 de firme industriale, comerciale, financiare și de asigurări afiliate la Keidanren. Se spune că Keidanren „conduce pe deasupra" societatea niponă și că el este apărătorul principal al intereselor comunității oamenilor de afaceri, începînd de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial.

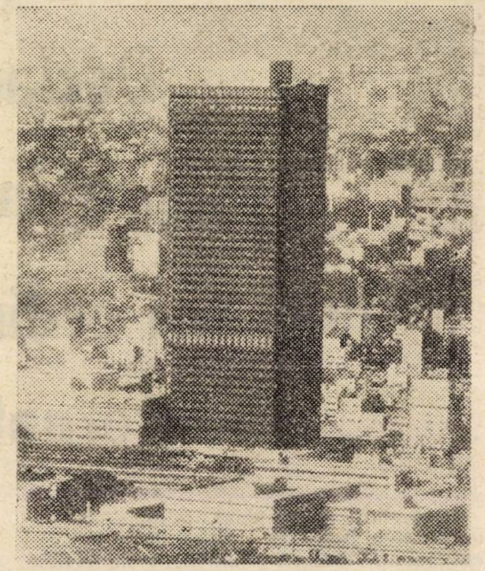

Tokio. Noul centru de comerț mondial : 40 de etaje

Dispunînd de o poziție puternică și elaborînd politica de afaceri în numele unui larg cerc de lideri ai industriei și finanțelor japoneze, Keidanren are un cuvînt greu și adesea hotărîtor în afacerile politice ale Partidului liberal-democrat, de guvernămînt, acționînd imediat atunci cînd acesta întreprinde măsuri care ar contraveni intereselor lumii financiare și industriale. „Președinția Keidanren, scria recent revista trimestrială niponă «The Business Community» — are un cuvînt așa de puternic în afacerile politice și economice ale națiunii, încît unii observatori o consideră, într-un sens, chiar mai puternică decît adevăratul prim-ministru, președinte al Partidului liberal-democrat. Cu alte cuvinte, poziția președintelui Keidanren este de «superboss» care supraveghează atît afacerile economice, cît și pe cele politice".

Cunoscînd toate acestea, se înțelege mai bine de ce pentru funcția de președinte al Keidanren se dau cele mai aprige lupte între oamenii de afaceri niponi. Există mai multe episoade ale acestei lupte, între care unul, deosebit de semnificativ, s-a consumat la Nippon Steel Corp. — cea mai mare firmă niponă și de departe cel mai mare producător de oțel al Japoniei, de fapt unul dintre cei mai mari din lume — între Shigeo Nagano, președintele Consiliului de Administrație, și Higeo Fujii, prim-vicepreședinte al Consiliului. (Nagano este cunoscut ca una dintre cele mai importante figuri din lumea oamenilor de afaceri japonezi, nu numai în industria oțelului, ci și în sfera comercială, întrucît el este și președinte al Camerei de Comerț și Industrie a Japoniei. Fujii este, de asemenea, un om de afaceri cu cuvînt greu atît în interiorul industriei oțelului cît și în afara acesteia). Fujii, iritat de „maniera dictatorială" în care Nagano lua hotărîri în numele companiei, a propus demisia sa și a lui Nagano, considerînd că nu va putea să-și înlăture superiorul decît dacă va împărtăși aceeași soartă cu el. Conflictul a fost soluționat prin trecerea lui Nagano în poziția de „director executiv, consilier și președinte de onoa-

re“ al lui Nippon Steel Corp., iar Fujii a fost obligat să demisioneze. Președinția firmei a fost preluată de Yoshihiro Inayama, iar locul de prim-vicepreședinte al lui Fujii, de Terutaka Tasaka, unul dintre vicepreședinții firmei. La prima vedere, s-ar părea că a fost vorba de un conflict petrecut în interiorul lui Nippon Steel Corp. Cei mai mulți observatori din Tokio considerau, în primăvara anului trecut cînd a avut loc evenimentul, că întregul conflict își are rădăcinile în ambițiile personale ale lui Nagano de a deveni președinte al Keidanren. Și într-adevăr, înaintea acestor evenimente, Nagano era considerat, în general, drept cel mai probabil succesor al lui Uemura.

Federația Organizațiilor Economice Japoneze, căreia, în presa niponă i se mai spune „cartierul general suprem al lumii oamenilor de afaceri și industriașilor conservatori japonezi“, este supusă, începînd de anul trecut, unor critici severe, fără precedent în istoria ei, din partea forțelor politice din opoziție și organizațiilor sindicale. Aceste critici au luat diverse forme, incluzînd chiar și vizite la sediul Keidanren ale unor delegații alcătuite din reprezentanți ai Partidului Socialist din Japonia, Partidului Comunist din Japonia, Komeito și ai cîtorva centrale sindicale, cum sînt Consiliul general al sindicatelor japoneze (SOHYO) și Federația sindicatelor independente (Churitsu Roren).

Kogoro Uemura a acceptat dialogul cu reprezentanții a 18 organizații progresiste și întîlnirea a avut loc chiar în clădirea „Keidanren Kaikan“. În prealabil, delegații acestor organizații au predat unui director din Keidanren, Tokizo Okuhara, un puternic protest în 4 puncte împotriva „activităților speculative pe piață ale firmelor și politicii lor de poluare a mediului înconjurător“, cerînd companiilor să renunțe la această politică. Ceva mai înainte, cînd, în Parlament, lucrările au fost paralizate de încercarea Partidului liberal-democrat, de guvernămînt, de a revizui legea electorală actuală pentru a introduce sistemul circumscripțiilor electorale mici, dezavantajoase partidelor din opoziție, Keidanren a fost, de asemenea, învinuit de opoziție că „trage sforile în spatele Partidului liberal-democrat“.

La 14 iunie 1973, într-o atmosferă extrem de încordată, a avut loc întîlnirea cu reprezentanții celor 18 partide politice și organizații sindicale. În prezența reporterilor și fotoreporterilor, invitați la întîlnire, figuri de seamă ale vieții politice nipone și vieții sindicale ca Makoto Ichikawa, președinte al SOHYO, Shoichi Shimodaira, vicepreședinte al Partidului Socialist din Japonia, Takeshi Watanabe, vicepreședinte al grupului deputaților comuniști din Camera Reprezentanților, Makishiro Abe, președinte al Churitsu Roren, au cerut Keidanren-ului să dea publicității o declarație prin care să se angajeze că nu va mai încerca niciodată să promoveze introducerea sistemului circumscripțiilor mici, revizuirea Constituției de pace a țării și întărirea forțelor de autoapărare militară. Ei au cerut firmelor mari să înceteze imediat specula cu mărfuri și pămînt, să definească cu claritate responsabilitățile sociale ale acestor firme și să le oblige să ia măsuri adecvate pentru a se soluționa lipsa de locuințe, pentru a se opri procesul inflaționist și poluarea mediului înconjurător.

Florea Țuiu

ORIENTUL APROPIAT

Eforturile diplomatice pe un drum bun

Discuțiile în vederea realizării dezangajării siriano-israeliene pe frontul din Golan progresează. Este impresia unanim împărtășită după primele discuții ale celei de-a patra săptămîni a misiunii Kissinger în Orientul Apropiat. Pentru moment, se pot desprinde cel puțin două elemente caracteristice : pe de-o parte, dorința părților de a continua negocierile, în ciuda încordării intervenite ca urmare a evenimentelor de la Maalot și a raidurilor israeliene asupra Libanului ; pe de altă parte, dificultatea de a aprecia exact progresele înregistrate, dat fiind laconismul declarațiilor oficiale și secretul absolut ce înconjoară discuțiile purtate de Kissinger la Damasc și Tel Aviv.

Speranțele în găsirea unei soluții de compromis au sporit la începutul acestei săptămîni, ca urmare a dispozițiilor date de președintele Richard Nixon secretarului său de stat de a-și continua misiunea în Orientul Apropiat cît timp va fi necesar pentru realizarea dezangajării între Siria și Israel. Prelungirea „navetei diplomatice“ a lui Henry Kissinger între Damasc și Tel Aviv s-ar putea explica — remarcă observatorii politici — prin aceea că secretarul de stat și-a asumat pentru prima oară un rol mai activ, renunțînd la acela de simplu intermediar care transmitea fiecăreia dintre părți punctele de vedere ale celeilalte. „Din clipa în care Kissinger a luat inițiativa de a propune el însuși soluții de compromis pentru dezangajarea forțelor israeliene și siriene în Golan — transmitea la 19 mai agenția France Presse — progresele înregistrate în ultimele 48 de ore permit să se presupună realizarea unui acord în următoarele 4—5 zile“. „S-a ajuns la progrese substanțiale în cursul ultimei serii de întrevederi între Israel și Siria prin intermediul lui Henry Kissinger“, declara în aceeași zi Robert Anderson, purtătorul de cuvînt al delegației americane. În cercurile apropiate delegației americane se menționa, totodată, că unele chestiuni de detaliu ar putea fi rezolvate între ofițeri superiori sirieni și israelieni ulterior, la Geneva unde, se presupune, va fi semnat acordul de dezangajare în Golan.

În cursul întrevederilor din 20 mai, de la Damasc și Tel Aviv, a fost examinată și problema stabilirii unei linii de încetare a focului pe frontul de pe Înălțimile Golan. Puțin timp după plecarea lui Kissinger, luni seara, la Damasc a fost dat publicității un comunicat oficial în care, făcîndu-se în mod explicit referință la convorbirile în curs legate de separarea forțelor siriene și israeliene, se reafirmă cele două principii pe care se bazează poziția siriană : retragerea totală a Israelului de pe teritoriile arabe ocupate și garantarea drepturilor poporului palestinian. „Siria va rămîne fermă, în toate împrejurările și în fiecare etapă, în ce privește sus-amintitele două principii. Ea consideră în mod hotărît că separarea forțelor reprezintă un pas spre realizarea lor“, se spune în încheierea comunicatului. La Tel Aviv, în cursul convorbirilor din noaptea de luni spre marți, s-ar fi realizat un acord asupra traseului liniei de demarcație a forțelor persistînd, însă, unele divergențe asupra lățimii zonei-tampon, asupra zonelor de armament limitat care ar urma să mărginească această zonă-tampon și asupra importanței forțelor O.N.U. sub al căror control vor fi plasate zonele respective.

Cotidianul libanez „An Nahar“ publica la 20 mai „un plan de dezangajare“, care ar fi fost acceptat de cele două părți. Acest plan ar cuprinde următoarele prevederi : restituirea către Siria a întregului teritoriu ocupat de Israel în octombrie 1973 ; plasarea sub controlul Națiunilor Unite a unei părți din Golan ; evacuarea orașului Kuneitra care ar urma să intre în întregime sub controlul administrației civile siriene nu numai în proporție de o treime, așa cum se spunea ; retragerea Israelului din unele teritorii ocupate în 1967 ; punerea sub controlul O.N.U. a muntelui Hermon ; împărțirea, între O.N.U și Israel, a celor trei coline care domină Kuneitra ; crearea între forțele israeliene și siriene a unor zone demilitarizate în care vor staționa forțe ale Națiunilor Unite ; schimb de prizonieri.

Observatorii politici sînt de părere că esențialul propunerilor de compromis americane ar fi fost acceptate la Damasc și Tel Aviv și că pe schița topografică doar discuția asupra cîtorva kilometri ar mai separa pozițiile celor două părți.

Rodica Georgescu

Cairo. Yasser Arafat, președintele Comitetului Executiv al O.E.P., a purtat recent convorbiri în capitala egipteană (în imagine : cu Ismail Fahmi, ministrul de externe egiptean). Convorbirile s-au referit la următoarele puncte : Continuarea consultărilor începute între guvernul egiptean și conducătorii palestinieni cu privire la relațiile actuale interarabe în cadrul unei coordonări între Cairo, Damasc și rezistența palestiniană ; Unitatea totală a palestinienilor sub conducerea O.E.P. ; Necesitatea participării O.E.P. la Conferința de la Geneva în calitate de unic reprezentant al poporului palestinian ; Coordonarea eforturilor țărilor aflate în confruntare cu Israelul (Egiptul, Siria, Iordania) și rezistența palestiniană, în vederea adoptării unei poziții arabe comune

1000 + 1

Escală

Generalul Pinochet, președintele juntei militare chiliene, a făcut o scurtă escală în Argentina, după o vizită oficială în Paraguay. Cu acest prilej, a purtat, timp de o oră și jumătate, convorbiri cu generalul Peron, în prezența miniștrilor de externe argentinian și chilian. Un purtător de cuvînt al juntei a declarat că întîlnirea a avut loc la cererea lui Peron. Într-un comunicat al secretariatului de presă al șefului statului argentinian se arată că prezența lui Peron la aeroport a fost pur protocolară și că escala generalului Pinochet era de ordin tehnic.

Agenție

„Ideea creării unei agenții de știri, care să prezinte informații obiective și reale asupra problemelor legate de Pactul Andin, va deveni o realitate în curînd", a declarat publicistul venezuelan Jorge Villota Galvez, autorul unui proiect în acest sens, amintind că și guvernul columbian a lansat o inițiativă similară. Se preconizează, de asemenea, înființarea unei agenții de știri specializate în informații petroliere.

Reședință

Premierul Harold Wilson a anunțat în Camera Comunelor că moștenitorul tronului, prințul Charles, a acceptat să primească în folosință castelul „Chevening House" (Kent). Construit în secolul XVII, este situat la circa 40 de kilometri la sud de Londra și are 115 camere și un parc de 900 ha. A fost donat statului de ultimul conte Stanhope, mort în 1967 fără a avea moștenitori, cu condiția să fie pus la dispoziția primului ministru, a unui membru al cabinetului sau a unui descendent în linie directă al lui George al VI-lea. Englezii se întreabă dacă, acceptînd să primească această reședință de țară, prințul Charles nu se gîndește la o apropiată căsătorie. Castelul, aflat în renovare, nu va fi locuibil înainte de începutul anului viitor, cînd prințul Charles își încheie cei trei ani de serviciu militar în marină.

Informații

Suedia se pronunță în favoarea unui schimb regulat de informații privind evoluția cheltuielilor militare, a declarat reprezentanta Suediei, doamna Inga Thorsson, în cursul celei de-a 635-a ședințe a Conferinței pentru dezarmare de la Geneva. „Măsurile pe care le propunem, a spus ea, urmăresc promovarea încrederii între state, evitîndu-se, în același timp, ca cheltuielile destinate înarmărilor să fie interpretate greșit".

Aliați

Elemente ale forțelor aeriene a șase țări din N.A.T.O. vor participa, între 24 mai și 7 iunie, la baza forțelor canadiene din Baden-Soellinger, în sudul R.F.G., la exercițiul „Arme tactice 1974", organizat de cartierul general al forțelor aliate din centrul Europei (A.F.C.E.N.T.). Cu acest prilej, vor fi prezentate diverse tipuri de avioane, printre care „Phantom" al forțelor aeriene britanice și americane, „F-104 Starlighter" al forțelor aeriene canadiene, belgiene și vest-germane, „NF-5" al forțelor aeriene olandeze și „Mirage" al forțelor aeriene franceze.

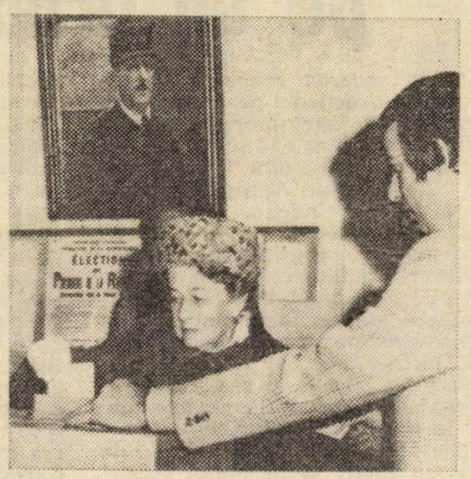

La 5 mai, în localul primăriei de la Colombey-les-Deux-Eglises, dna de Gaulle a venit să voteze foarte devreme: pentru Chaban-Delmas, așa cum ar fi dorit generalul de Gaulle. La 19 mai, conform voturilor, cîștigă Giscard d'Estaing. Chiar la Colombey, o pagină a istoriei a fost întoarsă...

Memoriu

Alexei Kosighin l-a primit pe ambasadorul japonez în U.R.S.S., cu care a avut o convorbire privind dezvoltarea relațiilor de bună vecinătate între U.R.S.S. și Japonia, inclusiv asupra dezvoltării colaborării economice reciproc avantajoase. Ambasadorul i-a transmis lui A. Kosighin, din partea premierului Kakuei Tanaka, un mesaj în legătură cu aceste probleme, menționează agenția TASS.

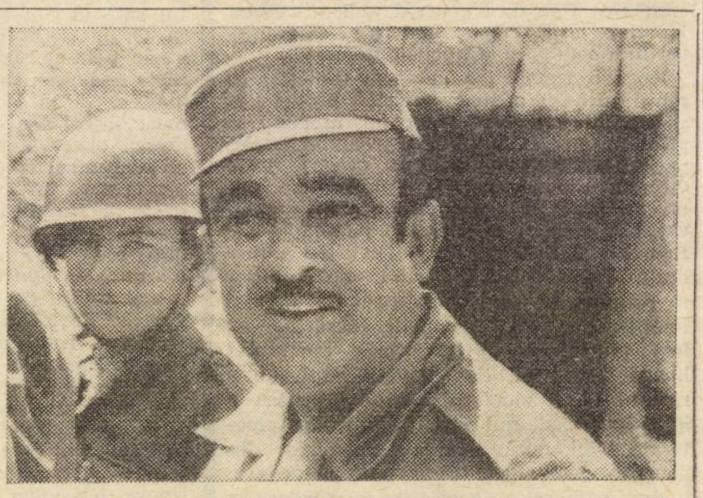

Generalul de brigadă Ali Hussain a condus pe frontul militar sirian grupul de gazetari care îl însoțesc pe Henry Kissinger în călătoria sa în Orientul Apropiat. Este, după mai multe săptămîni, prima vizită pe frontul de luptă sirian a unor reporteri străini

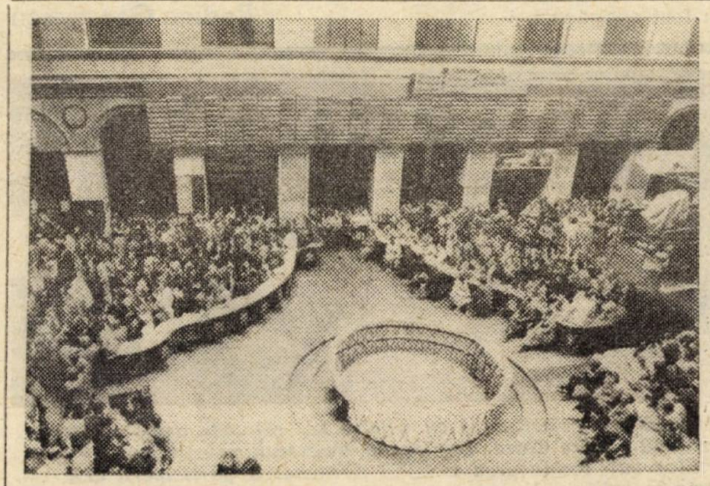

Grevă la Bursa din Paris: 4000 de agenți de schimb în repaos total...

Șeful Comisiei naționale indiene pentru energia atomică, H. M. Sethna (în stînga, alături de premierul Indira Gandhi), a anunțat că India a efectuat, în scopuri pașnice, prima explozie nucleară subterană

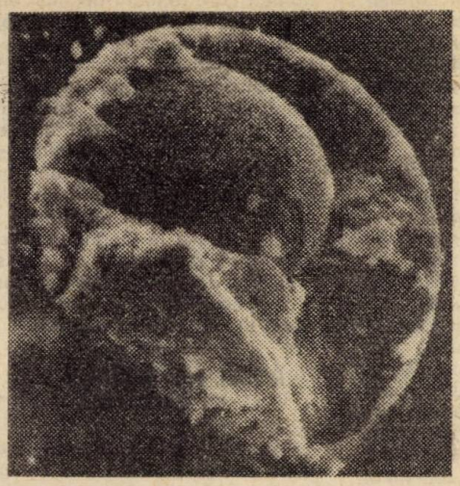

Privite prin microscopul electronic, mostrele de sol lunar aduse de misiunea Apollo-16 trezesc speranțele geologilor de a dezlega cel puțin o parte din misterele originii Pământului și Lunei

Inundații în Ontario, S.U.A. : indiferent de nivelul apei, cineva trebuie să-și păstreze calmul...

„Airbus"

Noul avion „Airbus" va face prima cursă la 23 mai, sub pavilionul companiei „Air France". Ruta : Paris–Londra, două curse zilnice. La 15 iunie, va intra pe linia Paris–Nisa, iar, începînd de la 29 iunie va face legătura între Paris–Alger și Marsilia–Alger. Primul „Airbus" a fost prezentat într-un zbor de probă Paris–Toulouse, unde fusese asamblat. Clienții au de ales între două variante : B-2, a cărei distanță de parcurs este de 2 600 km și B-4, care poate atinge 3 900 km. Modelul ales de „Air France" este B-2, care-i va permite să deservească Europa occidentală și țările mediteraneene. Avionul poate primi la bord 251 de pasageri. Carnetul de comandă pentru noul „Airbus" are deja 44 de cumpărători. „Airbus" este construit de un consorțiu multinațional, „Airbus industrie", din care fac parte Franța, R.F.G., Spania, Belgia și o firmă particulară britanică.

Aur

Într-un comunicat publicat de Ministerul american al finanțelor, în urma vizitei ministrului de finanțe olandez, W. Duisenberg, în S.U.A., care a expus ministrului de finanțe american, W. Simon, proiectele „celor nouă" în vederea reintroducerii în circuitul monetar a stocurilor de aur deținute de băncile centrale, se afirmă că S.U.A. nu sînt dispuse în momentul de față să accepte propunerile vest-europene cu privire la dezghețarea rezervelor de aur existente, apreciind că orice hotărîre în acest sens nu poate decît să diminueze rolul aurului în sistemul monetar. Comunicatul îi avertizează, pe de altă parte, pe vest-europeni împotriva unei acțiuni unilaterale, evocînd necesitatea găsirii „bazei internaționale celei mai largi posibile" pentru a hotărî viitorul rol al aurului.

Fotbal

Ministrul brazilian al comunicațiilor a semnat o decizie conform căreia „numai ziariștii profesioniști vor putea comenta jocurile din cadrul Cupei mondiale". Hotărîrea urmează reclamației oficiale a sindicatului ziariștilor brazilieni, în legătură cu contractele semnate de Pele și Gerson privind comentariul sportiv la meciurile din cadrul Cupei mondiale de fotbal, comentarii ce urmau a fi transmise de canale particulare ale televiziunii. Deci, 1–0 pentru ziariști...

Frontieră

Premierul indian Indira Gandhi și premierul Mujibur Rahman al Republicii Bangladesh au semnat la Rashtrapati Bhavan (India) o declarație comună și un acord cu privire la demarcarea frontierei dintre cele două țări.

Cunoscutul vulcanolog francez, Haroun Tazieff, și-a sărbătorit a 60-a aniversare a zilei de naștere pe un teren de rugby

Decret

Președintele Republicii Africa Centrală, Jean Bedel Bokassa, a hotărît prin decret naționalizarea bunurilor aparținînd tuturor celor cinci companii petroliere internaționale care operează în țară. Președintele Bokassa a hotărît, de asemenea, prin decret, preluarea de către guvernul centrafrican a instalațiilor și bunurilor agenției France Presse. Postul de radio centrafrican a anunțat, ulterior, că se interzice oricărui cetățean centrafrican să devină corespondent al unei agenții de presă străine. Guvernul a hotărît crearea unei societăți naționale de tipografie.

Baraj

Pe fluviul Paraná, la granița dintre Brazilia și Paraguay va fi construit cel mai mare baraj din lume. Președinții celor două țări au semnat un acord, în baza căruia a fost creată o societate mixtă, finanțată de ambele părți. Construcția barajului de la Itaipú va angaja, se pare, o a treia țară, probabil Argentina. Este cel mai mare proiect semnat vreodată între țările latino-americane.

Reduceri

O înaltă oficialitate guvernamentală britanică a declarat că guvernul laburist intenționează să efectueze reduceri severe ale cheltuielilor militare inclusiv o eventuală retragere din Asia de sud-est și reduceri de trupe și forțe navale din Europa. Surse ale guvernului afirmă că aceste reduceri vor fi anunțate într-o Carte albă oficială, probabil în luna iunie. Cheltuielile militare urmează să fie reduse cu 6,60 miliarde dolari anual. Reducerile vor include aproape sigur o retragere militară completă din Singapore și Asia de sud-est.

S-a deschis expoziția artei africane la Galeria națională de artă din Washington. Printre vizitatori, Jackie Onassis, care primește explicațiile directorului muzeului

WILLY BRANDT:

Anii exilului (1933-1947)

(I)

După cum am anunțat în numărul trecut al revistei, începem publicarea unor fragmente din cartea lui Willy Brandt „Anii exilului", alcătuită dintr-o serie de scrieri și însemnări din perioada 1933–1947, fiecare capitol fiind precedat de o introducere elaborată la data scrierii cărții. La sfîrșitul fiecărui extras, este notată data la care a fost redactat, după indicațiile din volum sau litera (I) atunci cînd extrasul provine dintr-o introducere de capitol de dată recentă.

TRECEREA ÎN SCANDINAVIA

În aprilie 1933, un pescar din Travemünde m-a dus la Rödbyhavn, traversînd împreună cu mine Baltica, pe riscul său, deloc neglijabil. La Copenhaga am petrecut cîteva zile cu poetul muncitor Oscar Hansen. Pe urmă, tot pe mare, am ajuns la Oslo. În portvizit aveam 100 de mărci germane. Într-o servietă, înghesuisem cîteva cămăși și primul volum din „Capitalul".

De ce părăsisem orașul Lübeck, unde mă înscrisesem la Școala Superioară Johanneum și unde lucram, totodată, la începutul anului 1932, ca ucenic la o firmă de construcții navale ? Evitam, în felul acesta, arestarea din motive politice, ale cărei consecințe ar fi fost extrem de grave. Pe lîngă aceasta, prietenii mei apropiați din Berlin îmi dăduseră misiunea să stabilesc o bază pentru activitatea noastră din exterior la Oslo. Înaintea mea, pentru sarcina aceasta fusese ales altcineva, dar el fusese arestat pe insula Fehman, pe cînd încerca să părăsească Germania.

Cînd mă refer la „prietenii mei apropiați", este vorba, în acest context, de conducerea națională clandestină a Partidului Socialist al Muncii (P.S.M.). Ca și mulți alți tineri social-democrați, mă alăturasem acestei organizații la sfîrșitul anului 1931 *), după ce ea se rupsese din Partidul Social Democrat, formînd o opoziție de stînga.

La 12 martie 1933, luasem parte la o conferință națională clandestină care s-a ținut la Dresda, iar, în drum spre acest oraș, avusesem prilejul să arunc o privire fugară în marea metropolă — Berlin. Cea mai mare parte a delegaților veniți la adunare erau departe de a nutri iluzii în ce privește posibilitatea de a-i doborî pe naziști de la putere peste noapte — deși erau animați de un spirit cît se poate de combativ.

Cu toate că P.S.M. era rezultatul unei sciziuni, el considera drept un țel de bază a politicii sale realizarea unui front unit. Eu însumi eram convins că social-democrații, comuniștii și grupările intermediare reprezentau, în ultimă analiză, elementele constituante ale aceleiași mișcări socialiste. Considerăm că dacă această mișcare, în întregul ei, va ridica o stavilă unită împotriva nazismului, acest lucru va putea bloca înaintarea sa. Vreau să atrag atenția și asupra faptului că socoteam Uniunea Sovietică drept o aliată a mișcării socialiste.

În ce privește germanii din emigrație, condițiile în care lucrau deveniseră mai mult decît dificile. Greutățile materiale ale existenței lor erau foarte acute. Ar fi o greșeală să se considere că defecțiunile din rîndurile refugiaților germani au umbrit sau ar justifica cumva vreo desconsiderare a activităților lor, utile și — după părerea mea — valoroase. Meritele lor au fost recunoscute destul de larg în anii de după 1945 și au contribuit la înlăturarea barierei disprețului și neîncrederii care înconjura pe atunci Germania.

Aceste activități au inclus răspîndirea de informații despre nazism și despre „cealaltă Germanie" **), informații care nu erau considerate pretutindeni binevenite. Și, de asemenea, au existat campanii senzaționale, ca aceea care i-a adus lui Carl von Ossietzky Premiul Nobel pentru pace în 1936. Au fost și acțiuni pentru a se obține eliberarea unor prieteni trimiși în fața tribunalelor naziste. În această privință, s-au obținut unele succese, sprijinul juriștilor din Norvegia și din alte țări fiind folosit, cu oarecare rezultate pozitive, de exemplu atunci cînd membri ai conducerii naționale a P.S.M. au suferit condamnări la finele anului 1934. S-au desfășurat, de asemenea, acțiuni, modeste și discrete, în ce privește ajutorarea unor arestați și a familiilor lor.

Contactul cu prietenii din Germania era asigurat prin rețeaua de corespondență secretă, curieri speciali și răspîndirea clandestină de manifeste. Un alt mijloc a fost acela al întîlnirilor de la frontiere. Eu însumi, de pildă, am avut frecvent astfel de întîlniri în Danemarca, cu prieteni din nordul Germaniei, și mărturisesc că acestea au exercitat o puternică înrîurire asupra mea. Pentru noi, cei din Scandinavia, contactele din porturi au avut, de asemenea, un rol foarte important (I).

„CĂMĂȘILE BRUNE", „CĂMĂȘILE NEGRE" ȘI ESENȚA FASCISMULUI

Ceea ce numai cu cîteva săptămîni mai înainte era socotit drept o imposibilitate a devenit un fapt împlinit : fascismul german a venit la putere.

Muncitorilor germani li se spusese că „Germania nu este Italia" și acest slogan i-a întărit în credința că organizațiile lor, buletinele lor de vot, manifestațiile lor sînt invincibile. „Cămășile brune", își închipuiau ei, nu vor realiza niciodată ceea ce realizaseră „cămășile negre" ale lui Mussolini, cu alte cuvinte zdrobirea clasei muncitoare. E adevărat, Germania nu este Italia ! Hitler a cucerit cu mult mai repede puterea ; a călărit cu mult mai confortabil în șa decît Mussolini, care a trebuit să combată o rezistență dîrză a muncitorilor italieni. Hitler a obținut în cîteva săptămîni ceea ce Mussolini a făcut de-a lungul mai multor ani. Aceasta a dezmințit teoria candidă potrivit căreia fascismul ar fi un fenomen „sudic" și că fascismul poate fi victorios într-o comunitate agrară, dar nu va veni niciodată la putere într-un stat industrial modern cum este Germania.

În realitate, fascismul nu își are rădăcinile nici în temperamentul unui popor și nici în caracteristicile economiei sale naționale. Este mai curînd un fenomen care reflectă declinul oricărui stat capitalist (1933–1935).

Fascismul nu este un fenomen specific german. El este un produs al unor curente ce se încrucișează în cadrul societății capitaliste. Există păreri diferite despre trăsăturile particulare ale italienilor. Dar este un fapt că acolo fascismul a venit la putere cu zece ani înainte de a reuși s-o facă în Germania. Trebuie însă recunoscut că fascismul și-a dobîndit cei mai puternici și cei mai primejdioși exponenți în Germania (nedatat).

ROLUL MIȘCĂRII ILEGALE ÎN GERMANIA

Munca ilegală cere cele mai mari sacrificii de la toți cei ce participă la ea. Acum, anumite operații sînt mult mai bine organizate decît erau la început. Dar, cu toate acestea, fiecare săptămînă aduce noi sacrificii. Numai din Liga tinerilor socialiști, cîteva sute de tovarăși au ajuns în lagăre de concentrare și în închisori, dar Liga mai are încă mii de membri, în toate părțile Germaniei. „Celulele" se antrenează și discută sarcinile practice ce se pun în diferite domenii. Se publică ziare socialiste de tineret. Se distribuie manifeste. Fiecare membru al mișcării de tineret trebuie să-și rîste viața în bătălie. Întreaga muncă clandestină este îndreptată împotriva militarismului, căci nazismul pregătește tineretul pentru război (1935).

A doua jumătate a anului 1936 am petrecut-o la Berlin. Locuiam la o doamnă încîntătoare, Frau Hamel, pe Kurfürstendamm 20, sub numele fals de Gunnar Gaasland, student norvegian. Aveam un pașaport care certifica această identitate.

Mi se ceruse să mă pun la dispoziția organizației noastre de rezistență din Berlin și nu am regretat prilejul de a cunoaște în mod nemijlocit realitățile celui de al „treilea Reich". N-aș voi totuși să ascund faptul că frica mă încercase destul de rău în noaptea cînd călătorisem de la Paris la Berlin.

În privința activității noastre de la Berlin, trebuie să spun că efectul ei practic a fost destul

În timpul studenției

În Norvegia, în anul 1934

* Pe atunci, Brandt avea 17 ani.

**) E vorba de Germania antifascistă, democrată.

de limitat, deși a cuprins cîteva sute de partizani politici.

Dacă, la început, marele oraș m-a făcut întrucîtva nervos, ulterior au fost și destule lucruri care să mă bucure. Am întîlnit minunate sentimente de loialitate, iar la mulți berlinezi, cărora nu puteam să le dezvălui adevărata mea identitate, am constatat o dorință nedisimulată și firească de a ne fi de folos și, de asemenea, acea „inimă mare și gură slobodă" — atît de specific berlineze, pe care nici șefii naziști nu izbutiseră să le suprime. Desigur, trebuia să trăiesc foarte simplu, dar era destul de amuzant să pîndești identificarea locurilor unde se putea mînca la amiază aproape pe nimic. Am profitat din plin de pe urma dimineților petrecute la Biblioteca prusiană de stat, ca și a multor seri petrecute la Filarmonică.

Faptul că, în anii trăiți în Scandinavia, mă familiarizasem deplin cu limba norvegiană a fost de mare importanță pentru mine și m-a salvat nu odată din situații delicate. Astfel, în 1936, la Berlin m-am întîlnit la Banca de Stat cu un student norvegian, care se înscrisese la Universitatea din Oslo în același an în care actele mele false pretindeau că mă înscrisesem și eu. M-a invitat la un club din oraș destinat studenților național-socialiști norvegieni și trebuie să spun că m-am descurcat destul de bine în această împrejurare.

La sfîrșitul anului 1936, am plecat de la Berlin, prin Praga, spre Brno, unde m-am întîlnit cu Otto Bauer, un fruntaș al vechilor social-democrați austrieci.

Pe vremea aceea, în Franța sciziunile fuseseră înlăturate. După o victorie electorală la începutul lui 1936, guvernul Blum venise la putere, cu sprijinul comuniștilor. În Spania, Frontul Popular făcea progrese importante, în timp ce cercurile de dreapta unelteau pentru dezlănțuirea războiului civil. Și germanii aflați în emigrație urmăreau crearea unui front popular. În ce privește pe adversarii lui Hitler din Germania, mulți erau de părere că toate divergențele trebuiau temporar înlăturate, pentru a se înfăptui unitatea mișcării de opoziție. Gruparea din care făceam eu parte și-a reafirmat poziția în favoarea unui front unit al social-democraților și comuniștilor, exprimîndu-și părerea că, mai tîrziu, din acesta ar putea lua naștere un partid al unității, revoluționar și independent.

În timp ce mă aflam la Berlin, numele meu a apărut sub o declarație de front popular german, elaborată și publicată la Paris. Prietenii mei au făcut uz de numele meu, ceea ce erau îndrituiți să facă. Pot să adaug că aș fi semnat eu însumi documentul, dacă s-ar fi aflat în fața mea.

Singura reuniune centrală de front popular la care am luat parte a avut loc în 1938, la Hotelul Luteția din Paris, acolo unde mai tîrziu avea să fie instalat sediul Gestapoului. Nu voi uita niciodată cum președintele adunării, Heinrich Mann, mi-a spus atunci cu lacrimi în ochi mie, tînărului său concetățean din Lübeck : „S-ar putea să nu mai vedem niciodată cele șapte turnuri ale bătrînului nostru oraș !" (I)

ADMIRABILII NORVEGIENI

Așa cum am mai spus, m-am dus în Norvegia îndeplinind o misiune politică. Dar pot spune că, în același timp, acesta a fost și locul de exil pe care mi l-am ales.

În timpul vacanței de vară a anului 1931, călătorisem mult prin Scandinavia și văzusem cu propriii mei ochi imcomparabila frumusețe a peisajului norvegian. Chiar și mai înainte, în 1928, fusesem în Danemarca, în cadrul unui schimb reciproc de elevi.

M-am simțit de-a dreptul cucerit de prietenia simplă și deschisă, de modestia și simțul de dreptate ale oamenilor fiordurilor și munților. I-am citit pe scriitorii scandinavi, iar în anii cînd am fost ucenic am cunoscut mulți marinari norvegieni. Încă din acea vreme, limba lor nu mi-a fost străină. Dar nu înclinațiile mele personale au fost acelea care au făcut ca fuga mea din Germania să aibă ca punct terminus Oslo — de altfel, un oraș atrăgător, deși auster — și nu Copenhaga, cu splendorile ei ieșite din comun. În Norvegia exista o puternică tradiție democratică, chiar și în regiunile rurale, de unde proveneau mulți dintre muncitorii industriali. Cînd m-am stabilit în Norvegia, aceasta era o țară în plină criză economică, unde se înfruntau acerbe pasiuni politice. Partidul Socialist Norvegian a venit la putere în 1935, după o campanie de alegeri a cărei platformă promitea, în primul rînd, lichidarea șomajului.

Am fost îndemnat să mă înscriu la Universitatea din Oslo. Nu era deloc ușor să îmbini studiile cu obligațiile considerabile pe care mi le asumasem ca tînăr emigrant german, angajat din plin în misiuni politice. Cu toate acestea, am promovat cu bine la examenele din domeniul artelor în 1934, la un an după ce mă înscrisesem. Pe urmă, m-am îndreptat spre studiul istoriei moderne, fără să obțin, însă, în final vreo diplomă.

Cele mai multe dintre cunoștințele mele apropiate din Norvegia erau membri ai mișcării de tineret, printre care Trygve Bratelli. Și, curînd, am devenit bun amic cu Halvard Lange, care avea să fie, mult mai tîrziu, ministru de externe. (I).

Norvegia a fost unul dintre cele mai vechi state constituționale. Timp de secole, a prins rădăcini adînci concepția că țara trebuie să se bazeze în mod trainic pe domnia legii și că nu trebuie îngăduit ca despotismul să zdruncine această stare de lucruri. Constituția din 1812 a fost influențată de Declarația americană de independență și de Revoluția Franceză, dar, totodată, s-a bazat pe condițiile specifice ale Norvegiei.

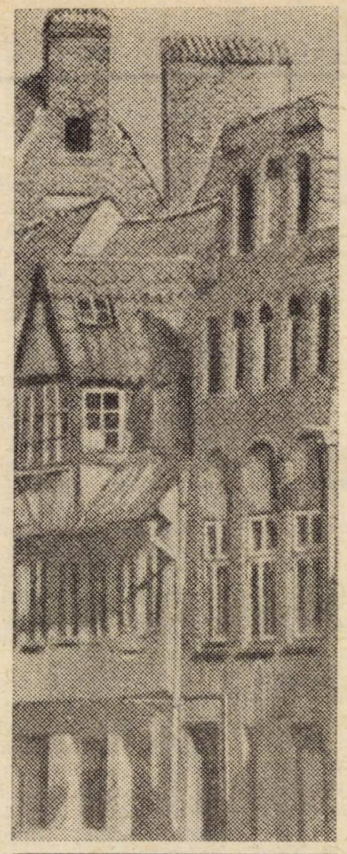

Lübeck, orașul natal al lui Willy Brandt

Constituția prevede că nimeni nu trebuie să fie condamnat prin eludarea legii și nici să fie pedepsit fără să se fi pronunțat o sentință corespunzătoare. Cetățeanului i s-a garantat libertatea de exprimare. Codul civil din 1848 a fost și el foarte înaintat. Cînd pedeapsa cu moartea a fost abolită în 1905, nimeni nu mai fusese executat de 30 de ani. Sfințenia legii a reprezentat una dintre pietrele unghiulare ale statului.

Este drept că regatului medieval al Vikingilor îi urmase o epocă de slăbiciune și înfrîngere națională ; timp de patru secole, țara fusese subordonată tronului Danemarcei. Dar dorul de libertate nu a slăbit niciodată. În secolul trecut, oamenii de la orașe și sate au luptat împreună pentru a dobîndi deplina independență. Aceasta a fost obținută în 1905, cînd uniunea cu Suedia, datînd din 1814, a fost lichidată. Caracterul național norvegian și-a găsit o identitate de neconfundat, pe baza condițiilor geografice și a unei opoziții ferme față de influențele străine. Nimic nu-i putea abate pe norvegieni din lupta lor pentru libertate și independență. Ei au dobîndit autonomia prin mijloace pașnice și independența lor față de Danemarca și Suedia a constituit una dintre condițiile necesare pentru reînnoirea unor legături trainice cu vecinii lor scandinavi, de această dată pe baza deplinei egalități în drepturi (1948).

RĂZBOIUL CIVIL DIN SPANIA

Cu greu s-ar putea găsi un alt eveniment al vremii noastre care să fi dat naștere la asemenea controverse aprinse, precum războiul din Spania (1936-1939). Cînd scriu cuvintele „războiul din Spania", se și ridică o problemă spinoasă. Mulți se întreabă : De ce nu spune oare „războiul civil" ? Eu scriu „război", pur și simplu război, fiindcă evenimentele din Spania au depășit cu mult granițele unei înverșunate ciocniri interne. În iulie 1936, s-a produs un puci al generalilor, cu sprijinul avocaților, împotriva unui guvern care venise la putere prin alegeri libere. Ceea ce mai trebuie menționat este faptul că Spania a devenit teatrul unui conflict internațional : Italia lui Mussolini și, curînd după aceea, Germania lui Hitler au intervenit masiv amîndouă de partea rebelilor „naționaliști". Puterile occidentale, în schimb, au practicat o strictă politică de neintervenție. În toată Europa și chiar dincolo de ea, Spania a constituit un punct nodal al speranțelor și temerilor tuturor acelora care vedeau în ascensiunea nazismului și fascismului o primejdie de moarte pentru progres.

Pe vremea aceea — februarie 1937 — eram bucuros că mă duc în Spania. Doream să cunosc eu însumi ceea ce consideram a fi cel mai important eveniment de cînd naziștii preluaseră puterea. Pe lîngă sarcinile de ziarist, îmi asumasem misiunea de a stabili și contacte politice la Barcelona.

Drumul spre sud a fost o întreprindere destul de aventuroasă, deși nu chiar primejdioasă. Traversarea de la Kristiansand, de pe coasta de sud a Norvegiei, spre Iutlanda, în Danemarca, am făcut-o cu prietenul meu Per Monsen, care este acum director al Institutului Internațional al Presei de la Zürich. Lucrurile au început prin falsa sa presupunere că va găsi în mine un însoțitor familiarizat cu Spania, însă pe drum i-am explicat că știam tot atît de puțin ca și el. Am călătorit de la Esjbérg la Le Hâvre și a trebuit să așteptăm zile întregi la Paris vizele oficiale necesare.

Imaginea care mi-a rămas cel mai clar în minte din acei ani în Spania este aceea a proverbialei mîndrii a poporului spaniol, a vitalității sale, a dragostei de libertate și a încrederii în viitor, a forței creatoare care, pînă la urmă, va străbate la suprafață, dincolo de confruntările aprige ale războiului.

Îmi aduc aminte și de lipsurile cumplite care domneau acolo. Tocmai de aceea am fost foarte mulțumit că am putut — odată întors la Oslo — să lucrez și la „Ajutorul spaniol", care a furnizat permanent alimente și medicamente, aceasta pînă la tragicul sfîrșit, adică pînă cînd în 1939, republicanii s-au refugiat epuizați în Franța și au fost adunați în lagăre ale căror condiții erau cum nu se poate mai jalnice (I).

(Va urma)

THE SUNDAY TIMES
LONDRA

ULSTER: O ISTORIE DRAMATICĂ (II)

TRATATUL din 1921 a păstrat drepturi pentru forţele britanice în cîteva porturi din sud — Berehaven şi Cobh. În 1938, guvernul Chamberlain a renunţat la aceste drepturi şi, în perioada celui de-al doilea război mondial, neutralitatea studiată a lui de Valera (preşedintele Irlandei — n.n.) a făcut certă această renunţare. Numeroase vase comerciale britanice au fost pierdute pe coasta de vest a Marii Britanii, pentru că „Royal Navy" nu avea baze de la care să pornească lupta cu submarinele naziste.

Necesitatea păstrării Irlandei de Nord apărea astfel şi mai evidentă. Convoaie de vase erau formate la Belfast, iar forţele aeriene le acopereau în drumul lor peste Atlantic, pornind de la aeroporturile din Irlanda de Nord.

Brooke — primul lord Brookeborough de mai tîrziu — a fost, timp de 15 ani, preşedintele Consiliului comitatului Fermanagh, un organism care a stîrnit admiraţia protestanţilor din Ulster pentru modul în care rezolva problemele. Frontierele electorale stabilite cu isteţime au convertit o redusă majoritate catolică a comitatului într-o majoritate protestantă de doi la unu, constantă, în Camera consiliului şi această majoritate a fost folosită pentru a acorda protestanţilor avantaje mai mari decît 2/1 în construirea de locuinţe şi mai mari decît 8/1 în obţinerea de slujbe. Aranjamentul a persistat bine şi în anii '60. Potrivit unui calcul făcut în 1969, din 370 de posturi care erau în Consiliul comitatului Fermanagh, 332 (inclusiv conducerea) erau ocupate de protestanţi. „Susţinătorii libertăţii" ajunseră, prin urmare, la o adevărată tiranie.

Din punct de vedere istoric, problemele create de regimurile opresive ale coloniştilor au fost în cea mai mare parte rezolvate fie prin victoria totală a coloniştilor (ca în S.U.A.), fie, mai des, prin plecarea lor (ca în fostul Congo belgian). Dar în Irlanda de Nord nu s-a schimbat nimic.

Pînă la un punct. Căci, totuşi, schimbarea a venit, în cele din urmă, de-a lungul unui deceniu în care şi lumea s-a schimbat. Avansarea treptată spre unitatea vesteuropeană a anihilat primejdia potenţială ca Franţa şi R. F. Germania să atace Marea Britanie. Dezvoltarea ulterioară a rachetelor balistice anula, la rîndul ei, interesul strategic pentru Irlanda.

Lumea s-a schimbat şi în alt sens. Întreaga noţiune a egalităţii, a dreptului fiecărui om la anumite beneficii minime a dobîndit o nouă arie. În Irlanda de Nord rezistenţa aprigă la această idee a produs, în timp, o contra-reacţie : I.R.A. „provizorie".

Influenţată de popularitatea preşedinţiei Kennedy în Statele Unite, Mişcarea catolică pentru drepturi civile a început, în Irlanda de Nord, în anul 1963. Soţia unui medic din Dungannon a făcut presiuni asupra consiliului local pentru a da locuinţe catolicilor şi a avut oarecare succes. În acelaşi timp, Terence O'Neill, noul prim-ministru, s-a angajat pe un drum de prudentă confirmare a existenţei catolicilor în nord şi a statului catolic în sud.

În faţa acestor tendinţe, reacţia multor protestanţi închistaţi era violentă în mod disproporţionat şi autodistrugătoare. Aceştia au prevăzut pierderea statutului lor separat şi inegal, favorizat timp de 350 de ani de britanici. Stîrniţi de oameni care încă îi mai conduc, Jan Paisley şi William Craig, ei au identificat Mişcarea pentru drepturile civile cu I.R.A. Greşeau, în acea vreme, dar au făcut ca identificarea să devină adevărată.

Marşurile catolice pentru drepturi civile din iarna 1968—69 au fost întîmpinate de asalturile fizice ale protestanţilor şi, fapt nu mai puţin important, de acelea ale forţelor poliţieneşti auxiliare regulate. Cele mai grave incidente au avut loc la Derry şi Burntollet. Proteste mai energice au determinat şi reprimări mai dure. În august 1969, după ce alegerile generale din Irlanda de Nord şi schimbarea primului ministru nu rezolvaseră nimic luptele dintre cele două comunităţi au depăşit controlul poliţiei. Trupele britanice staţionate în afara oraşelor Derry şi Belfast au intrat în oraşe pentru a împiedica violenţele dintre comunităţi.

O parte din reformele care cereau abolirea discriminării, în favoarea catolicilor, şi impuse cu competenţă unui guvern din Ulster depăşit de evenimente, de către James Callaghan, ministrul de interne al guvernului Wilson, a lăsat neatinsă problema esenţială şi anume că într-un stat-enclavă, condus de protestanţi în numele şi pentru britanici, catolicii irlandezi nu puteau dispune de nici o participare efectivă şi nu aveau nici o raţiune de mîndrie sau loialitate cetăţenească. Acum, trebuiau să suporte o povară nouă : prezenţa unei armate mari, care sporea, zilnic, pe străzi.

Soldaţii britanici erau obligaţi să se afle mai mult în cartierele catolice decît protestante : protestanţii erau prietenii lor şi aveau nevoie de puţină supraveghere. Dar o armată nu e o forţă de poliţie. Atîta timp cît laburiştii au rămas la putere, zelul militar natural în scotocirea caselor şi controlarea răsculaţilor a fost împiedicat. Tradiţia conservatoare, însă, reîntoarsă la putere în iunie 1970, a lăsat armata să procedeze cum socotea de cuviinţă. Ca un răspuns la metodele schimbate ale armatei, vechea I.R.A. a dat naştere unui vlăstar militar — aripa „provizorie".

Primii soldaţi britanici şi-au pierdut vieţile în februarie 1971. Ciclul violenţei înainta. Guvernul de la Westminster a permis unui prim-ministru din Ulster (James Chichester-Clark) să se prăbuşească pentru că a vrut o prea masivă intervenţie a armatei ; Chichester-Clark a fost înlocuit de un om care a vrut mai mult şi a obţinut mai mult. „Leacul" lui Brian Faulkner a fost să-i interneze pe republicani. O dată cu introducerea internării, în august 1971, şi cu afrontul catolicilor, îmbinat cu interogatoriile pline de cruzime ale unor arestaţi, recrutarea în rîndurile aripii I.R.A. „provizorie" a crescut ameţitor.

E încă prea devreme să judecăm internările. Arestările nedefinite, fără proces, nu se prea potriveau cu viaţa din Regatul Unit, dar britanicii obişnuiau de multă vreme să se comporte diferit în Irlanda. Măsurile de internare au scos în străzi mai mulţi „provizorii" decît au fost ares-

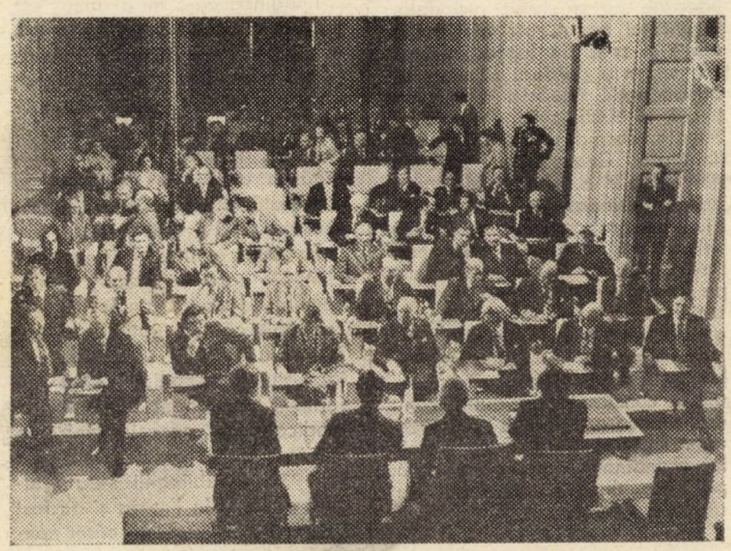

Adunarea nord-irlandeză, formată în urma alegerilor din iunie 1973. Dintre membrii ei, catolici şi protestanţi, a fost ales un Executiv însărcinat cu rezolvarea problemelor provinciei

O imagine frecventă în ultimii cinci ani în Ulster : violenţă, distrugeri materiale, victime. Extremiştii care alimentează permanent violenţa se află în amîndouă comunităţile

tați. La acea vreme, măsurile de internare au fost pur și simplu încă un episod în interminabila alternare a violenței și contraviolenței. „Provizoriii" au fost provocați la o nouă violență. În cele patru luni dinaintea măsurilor de internare, fuseseră uciși patru soldați și patru civili. În următoarele patru luni, numărul morților din rîndurile forțelor de ordine era 41, din al civililor, 73.

Unul din rezultate : populația protestantă a început să se unească, imitînd conștient I.R.A. Alt rezultat : mîna armatei britanice cădea cu mereu sporită greutate asupra catolicilor în general.

Sfîrșitul a fost carnagiul care a urmat unui interzis marș împotriva măsurilor de internare, la Derry, în „duminica sîngeroasă". Trupele britanice au folosit carabine și le-au folosit neglijent. Toate acestea au fost stabilite mai tîrziu într-un raport asupra incidentului, întocmit de șeful justiției Angliei, lord Widgery.

După două luni — și fără să aștepte raportul Widgery — guvernul britanic a anulat reglementarea lui Lloyd George. La 30 martie 1972, parlamentul autonom al Irlandei de Nord a fost suspendat. Britanicii aveau să nu-i mai sprijine mult timp pe protestanți. Heath a spus-o în termeni clari : și catolicii urmau să aibă un „activ, permanent și garantat rol în viața și problemele publice ale provinciei".

Aripa „provizorie" a I.R.A. vroia însă mai mult. Ea vroia nu numai ca britanicii să se desprindă de protestanți, dar și să treacă de partea catolicilor. Aceasta a fost cererea care a rupt armistițiul de la mijlocul verii anului 1972. Aripa „provizorie" hotărîse mai întîi să continue lupta, în ideea că nimic nu s-a schimbat. Diverse soluții au fost propuse, la începutul verii, în contactele lui William Whitelaw, noul secretar britanic pentru Irlanda de Nord, mai întîi cu politicienii catolici, apoi cu militanții oficiali. Armistițiul, un pact de nehărțuire între „provizorii" și armată, a devenit efectiv la sfîrșitul lui iunie. În iulie 1972, Whitelaw a mers încă și mai departe : i-a întîlnit pe liderii „provizorii" într-un deplin secret, într-o casă din Londra. Aripa provizorie a făcut anumite cereri politice și militare, în primul rînd ca britanicii să permită o hotărîre a întregii Irlande asupra viitorului Ulsterului. Britanicii au promis un răspuns la o a doua întîlnire, în decurs de o săptămînă, numai ca armistițiul să continue cel puțin pînă atunci. Dar organizațiile de stradă protestante, stîrnite în parte de intransigența aripii „provizorii", deveniseră active în Belfast. Uciderile unor catolici civili creșteau în număr. Cînd Asociația protestantă pentru apărarea Ulsterului (U.D.A.) a intrat într-o controversă cu „provizoriii" în legătură cu mutarea familiilor catolice în foste case protestante din vestul Belfastului, „provizoriii" așteptau ca armata britanică să oblige U.D.A., în numele lor. Armata a refuzat, iar „provizoriii" au încercat o ocupare forțată a locuințelor. Au fost opriți de armată și, imediat, armistițiul a fost rupt. Aripa provizorie n-a mai avut o a doua întîlnire cu Whitelaw.

În toamna anului 1972, un număr îndoit de catolici și protestanți au căzut victime asasinării sectare. Dar aceasta n-a fost principala rațiune pentru care miniștrii britanici au încercat să-i împace pe protestanți cu un nou statut. Protestanții constituiau, într-adevăr, o problemă, și faptul că ei se aflau acolo era la origine greșeala britanicilor. Să pretinzi însă, că ei nu se aflau acolo însemna doar să întorci spatele lucrurilor.

Aceeași situație exista și la Dublin. Eamon de Valera, supraviețuitor al anului 1916 și primul președinte, știa că Irlanda a avut patrioți protestanți, de la Tone la Parnell și Yeats. Cu toate acestea, el a decretat Republica drept „o națiune catolică", folosind chiar această expresie, pe care a înscris-o în constituție. Judecata Dublinului, pînă în 1972, a fost mereu cea a I.R.A. „provizorie" : ca protestanții să fie pregătiți să intre ei înșiși în comunitatea catolică, în cazul în care patronatul britanic va înceta.

Dar, după ce protestanții din nord și-au reafirmat pozițiile — acum cînd nici nu mai dețineau privilegii instituționale — a fost mai simplu, în sud, să se accepte că și protestanții au la rîndul lor, drepturi civile. Dintre acestea, cel mai imediat — dreptul de a fi la adăpost de atacurile teroriste. Consolidat din punct de vedere politic de un însemnat cîștig la referendumul privind intrarea Irlandei în Piața comună, Jack Lynch (fost prim-ministru al Republicii Eire — n.n.) a făcut primul său pas refuzîndu-le „provizoriilor" sanctuarul din sudul insulei. Lynch a organizat o curte de justiție specială, la Dublin, în care erau aduși membrii organizației, pentru delicte minore comise în sud — posedarea de arme de foc, apartenența la o organizație ilegală — dar și acest pas a fost însemnat.

La sfîrșitul anului 1972, Lynch a mers și mai departe. A organizat și cîștigat un alt referendum, care schimba din constituția lui de Valera chiar acel articol care oferea bisericii un statut special. A fost prima recunoaștere că obiecțiile protestanților din nord față de unitatea insulei trebuie să fi fost legitime. Ajutat și de cîteva atentate cu bombe la Dublin, Lynch a schimbat, de asemenea, legea pentru a-i putea condamna mai ușor, dacă era cazul, pe „provizorii". Din păcate pentru Lynch, această luptă antiideologică a mers mai departe decît și-a dat el seama. În februarie 1973, a cerut alegeri generale și spera să cîștige în legătură cu problema nordului. Rezultatul a fost altul : Lynch a pierdut în favoarea unei coaliții, datorită unor nemulțumiri interne economice.

Acea iarnă a fost o perioadă de explorare politică. În nord, Whitelaw încerca să vadă dacă echilibrul dintre comunități va produce o lovitură politică. A organizat o conferință la Darlington, dar lovitura așteptată nu era acolo, ci s-a manifestat în revenirea ireconciliabililor celor două părți. Extremiști protestanți au ars biserici catolice ; „provizoriii" au atacat armata cu rachete. În martie 1973, protestanții au votat masiv să rămînă cu Marea Britanie ; în aceeași zi, „provizoriii" au făcut să explodeze la Londra cîteva bombe. În această atmosferă de tensiune era greu de crezut ca politicienii din nord să se îmbrățișeze între ei.

Rețeta finală a guvernului britanic a fost anunțată în celebra „Carte albă" de la sfîrșitul lui martie 1973. Soluția era o variantă a separării numită „împărțirea puterii". Fiecare parte urma să aibă sferele sale de guvernare, în cadrul cabinetului : finanțe de o parte, locuințe de cealaltă, și așa mai departe. Cabinetul urma să fie un Executiv al unei Adunări reduse. Alegerile pentru Adunare, în iunie 1973, au arătat că această recunoaștere a divizării trebuia să funcționeze.

Executivul întîrzia să fie format. Răspunsul a fost dat în sud : Dublinul va fi parte la orice încercare de rezolvare a conflictului. Heath a mers la Dublin să-l vadă pe noul premier, Liam Cosgrave. Era prima vizită a unui premier britanic în funcțiune în această țară.

S.D.L.P. (Partidul social-democratic și laburist — partid catolic, n.n.) dorea și un Consiliu al Irlandei, un fel de parlament pan-irlandez. La fel și sudul care ar fi fost dispus la unele renunțări, pentru a nu fi tulburată securitatea protestantă. Adunarea politicienilor celor două comunități a ajuns la o înțelegere la Belfast. Miniștrii de la Dublin și-au dat încuviințarea în decembrie 1973, la Sunningdale. Pentru ei, noua satisfacție era că li se recunoștea cel puțin un interes legitim în nord. În schimb, urmau să-i sprijine mai puțin pe catolicii extremiști, promisiune cerută de protestanții din nord.

Astăzi, prin urmare, Irlanda de Nord există din nou ca o entitate separată, cu administrație separată. Este adevărat, originile ei se află în injustiție : colonizarea a fost nejust făcută, împărțirea la fel. Dar, odată făcute statele, este greu să le desfaci. Epurarea nedreptății din prezentul corp politic al Irlandei de Nord face și mai dificilă acum dezmembrarea ei.

Le Commerce de Levant
BEIRUT

PLANUL TRIENAL IORDANIAN

ANUL TRECUT, Iordania a început prima fază a planului trienal de investiții și dezvoltare în valoare de 185 milioane lire sterline. Sectorul particular a participat la executarea acestui plan cu aproape 84 milioane lire sterline. Restul sumei va fi acoperit în 1974, prin împrumuturi acordate de Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (B.I.R.D.) și de țări arabe, precum și prin intermediul ajutorului financiar kuweitian (aproape 18 milioane lire sterline anual).

Planul trienal a permis construirea unui nou aeroport la Akaba, port la Marea Roșie, executarea primei tranșe a lucrărilor la barajul „Regele Talal", pe fluviul Zarka, și irigarea unei mari suprafețe arabile în valea Iordanului. Iordania a început, de asemenea, construirea unei căi ferate legînd localitatea Hittya din sud-est de portul Akaba, precum și dezvoltarea producției de fosfați de la Marea Moartă.

Politica guvernamentală de investiții și dezvoltarea sectorului industrial vor continua în 1974, se consideră la Amman. A fost încheiat un acord franco-iordanian pentru construirea unei uzine de țevi de oțel, iar creșterea cursurilor fosfatului pe piața mondială (cu peste 40 la sută anul acesta) va constitui un prețios aport financiar. Anul trecut, Iordania a exportat fosfați în valoare de peste 4 milioane lire sterline, iar producția actuală, de 1 100 000 tone, va crește la 1 750 000 tone anual, începînd de anul acesta.

Pe de altă parte, Iordania a prevăzut în bugetul ei pe 1974 suma de 1 400 000 lire sterline pentru dezvoltarea producției de îngrășăminte chimice. Exploatarea unor

noi zăcăminte de cupru, aluminiu și mangan este prevăzută pentru anul viitor.

Guvernul iordanian a adoptat anumite măsuri pentru a înlesni comerțul (suprimarea anumitor taxe) și pentru a atrage capitalurile străine sau investite în străinătate (Banca Centrală a Iordaniei acceptă depuneri făcute de nerezidenți). Se consideră că aceste capitaluri vor începe să intre în băncile iordaniene încă în cursul anului curent.

Programul de ajutorare al O.N.U. a finanțat un mare număr de proiecte în Iordania, urmînd îndeaproape planul trienal de dezvoltare a țării. Proiectele acestui organism se referă, în proporție de 60 la sută, la lucrările agricole și de irigații, care sînt cele mai importante sectoare ale economiei iordaniene. Exporturile de produse agricole se compun, în esență, din mărfuri perisabile nemanufacturate, care reprezintă 50 la sută din exporturile Iordaniei. Asistența financiară a organismului O.N.U. pentru perioada 1972-1975 se ridică la 852 150 dolari.

Ajutorul organismului O.N.U. a fost solicitat pentru un proiect de cinci ani destinat să dea un nou impuls cercetărilor agricole actuale. Obiectivele luate în considerare : a) sporirea cunoștințelor personalului agricol ; b) îmbunătățirea nivelului personalului administrativ. Asistența organismului O.N.U. vizează următoarele sectoare : economie agricolă, statistici agricole, administrație, pesticide, recoltare, avicultură, administrație forestieră, îmbunătățirea solului, meteorologia agricolă.

1150 milioane în 1973—1974, la 1500 milioane cheltuieli pentru încurajarea exporturilor. Angajarea deosebită în acest domeniu este justificată de perspectivele defavorabile ale balanței comerciale, amintite anterior și datorate unui complex de cauze, printre care necesitatea de a repara prejudiciile războiului și puternicele creșteri de prețuri la materiile prime importate.

Între numeroasele capitole de cheltuieli, o deosebită atenție merită cele legate de dezvoltarea economică și socială. Printre acestea, sînt cuprinse alocațiile pentru construcțiile de locuințe, sector în care efortul guvernului israelian este permanent, așa cum o confirmă creșterea noilor locuințe începute în ultimii ani : 41 000 în 1969 și 92 000 anul trecut. Prezentînd noul buget într-un moment deosebit de greu pentru țară, ministrul finanțelor a ținut să reafirme un serios angajament antiinflaționist. Acesta însă apare foarte greu de realizat, datorită atît inevitabilelor repercusiuni ale războiului din octombrie, cît și tendințelor inflaționiste generale ce domină de cîtva timp economia occidentală.

RELAZIONI INTERNAZIONALI

SETTIMANALE DI POLITICA ESTERA

ROMA

TEL AVIV: UN BUGET CU CAPITOLE DIFICILE

EXPUNEREA și documentele prin care ministrul finanțelor al Israelului a prezentat și motivat bugetul estimativ pe exercițiul fiscal 1974—1975 creează un cadru destul de concludent al situației economice a țării după războiul din octombrie. Ultimul conflict a costat Israelul, în termeni de buget, 30 miliarde lire israeliene (4,20 lire = 1 dolar S.U.A.); importurile de arme s-au cifrat la 2 miliarde dolari anul trecut, față de 700 milioane cît fuseseră prevăzuți, și la 1,6 miliarde anul acesta. În plus, s-a înregistrat o reducere cu 150 milioane dolari a exporturilor, cu 1 900 milioane la investiții și cu 1 200 milioane la producție.

Acestor consecințe negative, în special împovărării balanței de plăți (în parte acoperită de ajutoare din S.U.A. sau de alte resurse), trebuie să li se adauge aceea — comună într-o măsură mai mare sau mai mică aproape tuturor țărilor — a creșterii costului la importurile de petrol și materii prime. Nu sînt, deci, surprinzătoare nici îndemnul lui Sapir (ministrul finanțelor în guvernul Meir) la o reducere a consumului, nici previziunile oficiale privind evoluția economiei în anul curent, care nu lasă nici un spațiu pentru sporirea consumului. Producția va crește în 1974 cu 7 la sută, dar consumurile particulare vor trebui să rămînă neschimbate, în timp ce balanța comercială va prezenta un îngrijorător pasiv de 3,3 miliarde dolari.

Și bugetul propriu-zis prezintă schimbări substanțiale, în comparație nu atît cu cel pe exercițiul încheiat la sfîrșitul lui martie — care a fost revizuit ca urmare a conflictului — cît cu cel din anul fiscal 1972—1973. Totalul general, cuprinzînd atît partea ordinară cît și partea extraordinară ca urmare a conflictului, aproape s-a dublat în doi ani : 18,6 miliarde lire israeliene în 1972—1973, 19,8 miliarde în bugetul inițial pe 1973—1974 și 32,3 miliarde în bugetul revizuit pe același an, în sfîrșit 35,3 miliarde pe exercițiul 1974—1975. Veniturile fiscale — în ciuda împozitelor impuse după izbucnirea ostilităților — au crescut mai încet decît veniturile de ansamblu, reclamînd o contribuție mai mare (mai ales în 1973—1974) comparativ cu cele nefiscale (în majoritatea lor împrumuturi și ajutoare). În noul exercițiu, însă, s-a remarcat o inversare de tendință, care urmează să continue anul viitor.

În domeniul cheltuielilor, evenimentul de cea mai mare importanță este serioasa creștere a alocațiilor militare — de aproximativ 3 ori în 1973—1974, comparativ cu 1972—1973, cheltuieli puțin reduse în bugetul prevăzut pe 1974—1975. Cele 14,4 miliarde prevăzute pentru exercițiul fiscal început la 1 aprilie reprezintă 42 la sută din întregul buget și 30 la sută din produsul național brut israelian ; deși trebuie remarcat că din această sumă doar 8,2 miliarde vor fi cheltuiți în monedă națională, restul fiind reprezentat de importuri reglementate prin valute străine sau credite, ori furnizate cu titlu de asistență politico-militară. Vor crește de la 856 milioane lire israeliene în 1972—1973 și

Le Monde

PARIS

TRUDEAU – SFÎRȘITUL UNUI RĂGAZ

A DOUA ZI după alegerile din octombrie 1973, în cursul cărora partidul său liberal fusese decimat și hărțuit de rivalii săi conservatori, Trudeau formase un guvern minoritar. Timp de 18 luni, acest om, ales în

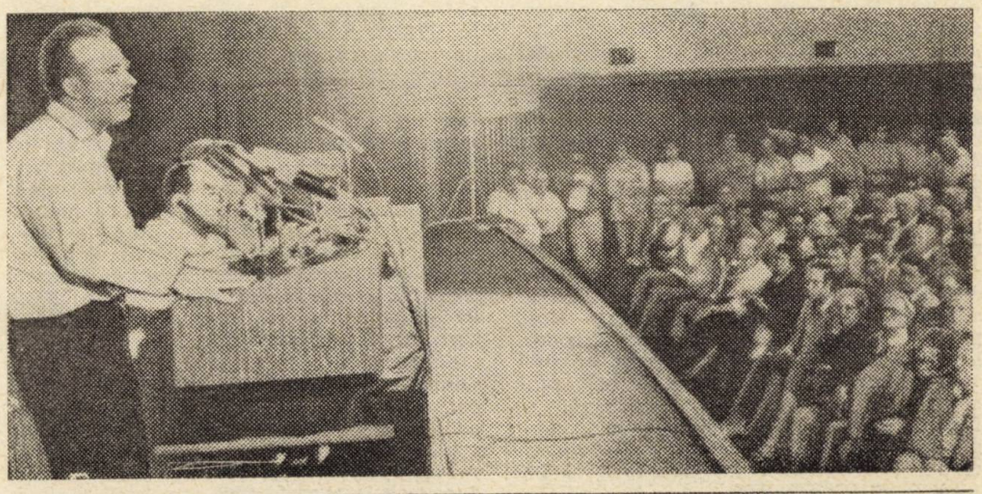

Tel Aviv. Premierul desemnat israelian Yitzhak Rabin anunță hotărîrea de a forma un guvern cu o majoritate de 61 deputați din 120

1968 cu entuziasm şi care pînă atunci dăduse dovadă de dezinvoltură, fusese nevoit să elaboreze o politică de concesii, destinată să potolească revendicările Partidului Nou Democrat (social-democrat). În ianuarie, el reuşea ceea ce a părut să fie o lovitură de maestru într-o conjunctură atît de dificilă. Profitînd de criza mondială a energiei, Trudeau a pus bazele unei noi politici, asigurînd aprovizionarea cu petrol

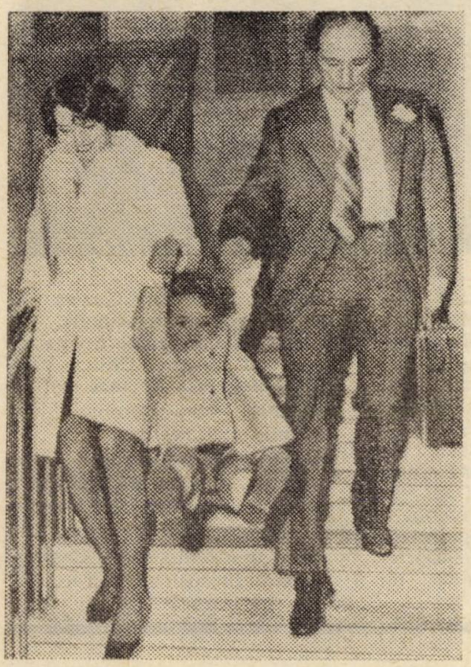

Premierul canadian Trudeau la cîteva minute după anunţarea demisiei ; părăseşte clădirea parlamentului împreună cu familia

a provinciilor din estul ţării, care, pînă atunci; se aprovizionau din străinătate cu ajutorul fabuloaselor resurse ale vestului ţării. Pentru aceasta, el fusese nevoit să sfideze interesele S.U.A., mare importator de petrol din provincia Alberta, care ar fi dorit ca proiectata conductă petrolieră transcanadiană să treacă prin teritoriul lor.

Această acţiune fusese bine apreciată de unii politicieni, în special de liberali. Dar iniţiativele lui Trudeau au rămas fără influenţă considerabilă asupra principalelor două deficienţe ale economiei canadiene : inflaţia şi şomajul. Atingînd aproape 10 la sută pe an, creşterea preţurilor agravează o încordare socială, care s-a manifestat, recent, prin numeroase greve în sectorul serviciilor.

Partidul Nou Democrat nu putea, fără pericol pentru cauza sa, să nu denunţe insuficienţa eforturilor guvernului în aceste două domenii. Trudeau, la rîndul său, luase, recent, măsuri pentru a veni în ajutorul celor cu salarii mijlocii, sporise producţia de bunuri şi redusese anumite beneficii excesive. Obţinînd, fără îndoială, din partea guvernului liberal toate concesiile pe care acesta le putea face, Partidul Nou Democrat a hotărît să-şi accentueze presiunea în ajunul votării bugetului, cerînd o reducere drastică a beneficiilor societăţilor petroliere, instaurarea unui sistem de preţuri duble la anumite materii prime exportabile şi o politică de control asupra preţurilor şi salariilor.

În cele din urmă, Trudeau a permis să se prezinte un buget lipsit de îndrăzneală, care poartă pecetea ministrului finanţelor, Turner, un liberal ortodox. Dacă nu ar fi hotărît el însuşi că timpul concesiilor a trecut, Trudeau ar fi trebuit, în orice caz, să cedeze presiunilor aripii drepte a partidului său.

Alegerile din 1973 au marcat un progres al conservatorilor, exprimînd în special o reacţie de decepţie faţă de Trudeau. De data aceasta, conservatorii vor mai reuşi oare să convingă pe alegători că vor şti, mai bine decît Trudeau, să domine o situaţie economică preocupantă ? În orice caz, pare foarte greu ca ei să încheie o alianţă de guvernămînt cu neodemocraţii, în momentul în care aceştia au rupt cu Trudeau.

PROFIL

IOSIP BROZ TITO

preşedintele Republicii Socialiste Federative Iugoslavia

Întrunite în şedinţă comună, cele două Camere ale Adunării R. S. F. Iugoslavia — Consiliul Federal şi Consiliul Republicilor şi Provinciilor — au ales, la 16 mai, preşedintele R.S.F. Iugoslavia şi au aprobat componenţa Prezidiului R.S.F.I. La propunerea lui Kiro Gligorov, preşedintele Adunării R.S.F.I., delegaţii forului suprem au ales în unanimitate pe Iosip Broz Tito ca preşedinte al Iugoslaviei pe timp nelimitat.

Iosip Broz Tito s-a născut la 25 mai 1892, într-o familie de ţărani, în localitatea Kumrovec. După absolvirea şcolii elementare şi a şcolii de meserii, începe să lucreze ca muncitor metalurgist. Încă de tînăr, în 1910, intră în mişcarea revoluţionară. Patru ani mai tîrziu, este arestat pentru propagandă împotriva războiului, iar, ulterior, este trimis pe frontul rusesc, unde, în 1915, este făcut prizonier.

În 1920, întors în patrie, devine membru al Partidului Comunist din Iugoslavia. Ca urmare a activităţii sale revoluţionare, i se încredinţează funcţii de conducere în partid şi sindicate. Este arestat în mai multe rînduri, condamnat la închisoare şi întemniţat la Lepoglava şi Maribor.

După eliberarea din închisoare, în anul 1934, îşi continuă activitatea de partid în ilegalitate, sub numele conspirativ de Tito. În acelaşi an, este ales membru al Comitetului Central, iar, ulterior, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C.I. Prigonit neîncetat pentru activitatea sa patriotică, pentru apărarea intereselor clasei muncitoare, este nevoit să emigreze. În 1936, se întoarce ilegal în ţară.

Partidul Comunist din Iugoslavia, avînd ca secretar general pe Iosip Broz Tito — funcţie pe care o îndeplineşte din 1937 — a devenit o puternică forţă mobilizatoare a poporului în lupta împotriva regimurilor antipopulare din vechea Iugoslavie, iar, în zilele hotărîtoare ale războiului, şi-a asumat rolul de organizator şi forţă conducătoare în lupta de eliberare naţională şi socială.

Întregul război de eliberare şi revoluţia popoarelor din Iugoslavia sînt legate indisolubil de personalitatea lui Iosip Broz Tito. În cei patru ani de război, în care forţele armate ale poporului iugoslav au dat puternice lovituri ocupanţilor fascişti şi sprijinitorilor lor din ţară, Iosip Broz Tito a fost comandant suprem al Armatei de Eliberare Naţională şi al detaşamentelor de partizani şi, ulterior, al Armatei Populare Iugoslave. Pentru meritele sale de talentat conducător militar, i s-a conferit, în 1943, titlul de mareşal al Iugoslaviei.

Prin hotărîrile adoptate la 30 noiembrie 1943 de către cea de-a doua sesiune a Comitetului Antifascist de Eliberare Naţională a Iugoslaviei, Iosip Broz Tito a devenit preşedintele Comitetului Naţional de Eliberare a Iugoslaviei. Îndeplinind aceste înalte funcţii, el a desfăşurat în ultimii ani ai războiului şi după eliberare o activitate vastă pentru făurirea puterii populare şi consolidarea poziţiei internaţionale a ţării.

În 1945, Iosip Broz Tito este numit preşedinte al guvernului federal şi ministru al apărării naţionale, iar în ianuarie 1953 este ales preşedinte al republicii, funcţie în care a fost reales în mai multe rînduri.

În Declaraţia Solemnă rostită cu prilejul recentei sale alegeri, preşedintele Tito spunea : „Declar că voi lupta pentru apărarea suveranităţii, independenţei şi integrităţii ţării şi pentru înfăptuirea puterii clasei muncitoare şi a tuturor oamenilor muncii, că voi milita pentru înfăptuirea frăţiei şi unităţii şi pentru egalitatea în drepturi a popoarelor şi naţionalităţilor, pentru dezvoltarea societăţii socialiste bazate pe autoconducere şi pentru înfăptuirea intereselor comune ale oamenilor muncii şi cetăţenilor Republicii Socialiste Federative Iugoslavia".

POSTA REDACTIEI

Energia și... morile de vînt

Dumitru Constantinescu, Constanța. Într-adevăr, potrivit publicației „The Wall Street Journal", specialiștii în problemele energiei din Statele Unite par să considere cu mare atenție morile de vînt : cinci universități au introdus în programele lor și cercetări ale morilor de vînt ; Fundația națională pentru știință va cheltui în acest an o mare sumă pentru construcția celei mai mari mori de vînt din S.U.A., cu contribuția N.A.S.A. Anumiți cercetători sînt de părere că morile de vînt, grupate în centrale, ar putea furniza o parte importantă a nevoilor americane de energie. Pînă acum, cea mai mare moară de vînt experimentală a fost construită pe o colină din Vermont, în timpul ultimului război mondial : 33 m. înălțime, 47 m. diametru (inclusiv aripile) ; în trei ani și jumătate, a furnizat 1 500 kW energie suficientă pentru a lumina un oraș ; în 1945, moara de vînt a încetat să funcționeze, întrucît pierduse una din aripi (8 tone). Potrivit experților americani, energia eoliană poate produce 1000 miliarde kWh anual ; or, cum, actualmente, S.U.A. produc 1 750 miliarde kWh, se înțelege că ar fi extrem de avantajoasă construirea unor mori de vînt uriașe care, pe de o parte, pot produce energie, pe de altă parte nu poluează atmosfera. Moara de vînt pe care vor să o construiască tehnicienii N.A.S.A. va fi instalată, se pare, în statul Ohio.

Nicolae Armașu, Strehaia, jud. Mehedinți. Vă sugerăm consultarea nr. 21 al revistei, în care am scris despre demisia cancelarului Willy Brandt.

Antoaneta Dragodan, Alexandria, jud. Teleorman. Revista noastră are în plan un articol pe tema propusă de dv.

Trache Firan, Boureni, jud. Dolj. Ne pare rău, dar nu putem da curs cererii dv., întrucît nu dispunem de un asemenea stoc.

I. Sofronie, București. Vom avea în vedere propunerea dv.

Gh. Dascălu, Babadag, jud. Tulcea. Vă mulțumim pentru sesizare. După cum ați putut constata din această rubrică, în numerele anterioare am făcut rectificările cuvenite. În legătură cu statele lumii, vă sugerăm consultarea unei hărți și a unui almanah.

Vasile Bulei, București. 1. Directorul F.B.I., Clarence M. Kelley **(în fotografie)**, se află în această funcție de numai un an. În cadrul acestei rubrici, am publicat unele date biografice ale lui Kelley.

2. Am răspuns pe larg în legătură cu dispozițiile testamentare ale fostului președinte al Franței în cadrul acestei rubrici din nr. 21 .

Anton Petrescu, Arad. Călătoria la care vă referiți, a secretarului Consiliului pentru problemele publice al Bisericii Catolice, monseniorul Agostino Casaroli, a avut loc la sfîrșitul lunii martie. Monseniorul Casaroli a sosit în Cuba la invitația Conferinței Episcopale a Cubei și, în timpul ședерii la Havana, a fost primit de președintele republicii, dr. Osvaldo Dorticos Torrado, de ministrul de externe, Raul Roa Garcia, și de alte persoane oficiale. În Cuba, Vaticanul are un însărcinat cu afaceri, Cesar Zacchi. **Fotografia de mai sus** reprezintă un moment din timpul unei recepții date în onoarea monseniorului Casaroli : dr. Carlos Rafael Rodriguez, vicepremier al guvernului revoluționar îl întîmpină pe monseniorul Casaroli (stînga) la sosirea la recepție.

Iosif Șuth, Cluj. Vă sugerăm consultarea articolelor despre Portugalia, publicate în revista noastră începînd cu nr. 19, articole care răspund tuturor întrebărilor dv. În nr. 20 revista noastră a reprodus și un interviu al secretarului general al Partidului Comunist Portughez, Alvaro Cunhal, în care este prezentată poziția partidului față de evenimentele din Portugalia.

Ana Stănescu, Craiova. 1. Într-adevăr, în cadrul acestei rubrici (nr. 12) am publicat lista noului guvern britanic. **Imaginea de mai jos** prezintă cabinetul format în luna martie și fotografiat la Downing Street. Pe rîndul de sus, de la stînga la dreapta : lordul Shepard, Frederick Peart, John Morris, Reginald Prentice, Peter Shore, Anthony Wedgwood Benn, Roy Mason, William Ross, Merlyn Rees, Harold Lever, Robert Mellish, sir John J.B. Hunt (secretarul cabinetului). Pe rîndul de jos, de la stînga la dreapta : dna Shirley Williams, Michael Foot, Denis Healey, lordul Elwyn-Jones, Edward Short, Harold Wilson, James Callaghan, Roy Jenkins, Anthony Crosland, Eric Varley, dna Barbara Castle. Date biografice ale primului ministru Harold Wilson și ale ministrului de externe James Callaghan am publicat în cadrul rubricilor „Profil" din nr. 13 și 16 a.c.

2. Vă referiți, probabil, la aparatul construit de firma britanică „A and M Hearing Aids Ltd" destinat surzilor, pentru ascultarea programelor de radio și televiziune. Aparatul le permite să asculte programele fără să deranjeze alte persoane, prin deschiderea la maximum a volumului. Se compune dintr-un transformator legat la post, un cablu formînd o buclă inductivă și un aparat de ascultare dotat cu un reglator de volum.

I. Vlad, Tîrgoviște. 1. Vizita oficială a președintelui Consiliului de Stat al R. P. Bulgaria, Todor Jivkov, în Irak, (din timpul căreia oferim o **imagine**) a avut loc în prima decadă a lunii aprilie, la invitația președintelui Ahmed Hassan Al-Bakr.

2. Nu dispunem de informații în legătură cu cealaltă întrebare.

Ioan Ilea, Bistrița, jud. Bistrița-Năsăud. Vă mulțumim pentru scrisoarea trimisă. Vom reflecta la propunerile dv.

Ștefan Jitianu, Tg. Mureș. Vă mulțumim pentru scrisoare. Revista noastră nu are corespondenți în alte țări, ci doar, după cum ați putut constata, trimiși speciali ori colaboratori. Între personalitățile despre care ne scrieți nu există nici un grad de rudenie. În sfîrșit, O.N.U. nu intervine în problemele statului și orașului New York (criminalitate, segregație rasială etc.), întrucît toate acestea constituie preocupările unei administrații interne, altul fiind rolul Națiunilor Unite.

Ion Bițu, com. Vedea, jud. Ilfov. Nu dispunem încă de informațiile solicitate. Ne vom strădui să le aflăm. În ceea ce privește R. P. Chineză, după restabilirea drepturilor sale la Națiunile Unite, reprezentanții săi se află în toate organismele O.N.U.

Agostin Jenö, Tîrnăveni. Vă mulțumim pentru aprecieri.

Ion Dragu, Brașov. În minișatul Monaco se află la conducere, din 9 mai 1949, prințul Rainier III. Acesta s-a născut în 1923, a urmat la conducere bunicului său, iar în 1956 s-a căsătorit cu actrița Grace Patricia Kelly, cu care are trei copii : Albert Alexander Louis Peter (16 ani), Caroline Louise Marguerite (17 ani), Stéphanie Marie Elisabeth (9 ani). **În fotografia de jos,** făcută cu prilejul celebrării a 25 de ani de domnie : prințul Rainier III, prințesa Grace și cei trei copii.

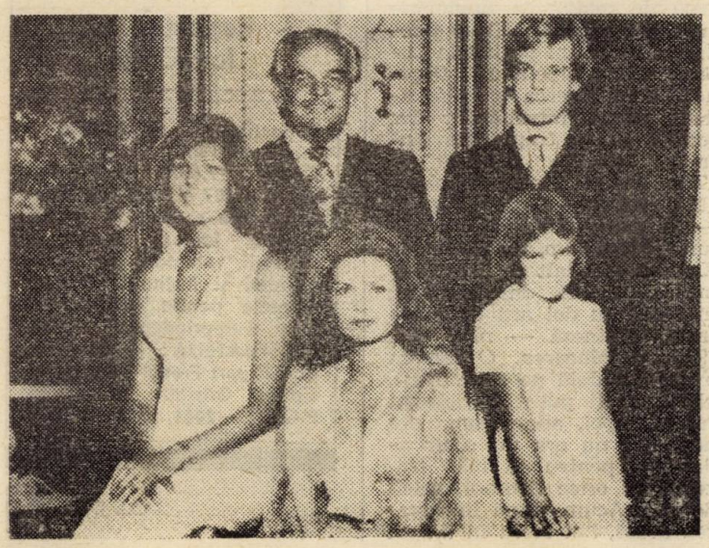

I. Vasilescu, Constanța ; Nic. Ivan, București ; Ionel Surdu, Buzău. După cum am mai anunțat, cauza catastrofei aviatice de la Ermenonville, de lîngă Paris, din martie a.c. în care au murit 345 de persoane, a fost o defecțiune tehnică : ușa compartimentului bagajelor, datorită unei greșeli de construcție, nu s-a închis bine ; în timpul zborului, ea s-a desprins, iar brusca depresurizare a rupt firele de comandă și a provocat explozia. Printre pasageri, pe lîngă un însemnat număr de britanici, se aflau și cîteva zeci de studenți japonezi. Funeraliile (simbolice) ale victimelor au avut loc la 9 mai, la cimitirul Thiais. Din 354 de victime, 52 nu au fost identificate. Guvernul britanic a fost reprezentat la ceremonie de Stanley Clinton Davis, subsecretar parlamentar la departamentul comerțului, și de ambasadorul britanic la Paris. **În fotografia de jos :** un moment de la ceremonie, la care au participat personalități și ambasadori din 18 țări, printre care și ambasadorul japonez (aflat în primul rînd).

Roma, Romulus și... Referendum

Ștefan Stănescu, com. Mănăstirea, jud. Ilfov. Considerată, vreme îndelungată, ca un simbol al „imposibilului divorț", Roma a cunoscut, totuși, divorțul, încă de la originile sale. Romulus, întemeietorul Cetății Eterne, — povestește Plutarh — a elaborat cîteva legi, între ele una foarte dură împotriva femeilor, cărora le interzicea „să-și repudieze soții". În schimb, aceștia din urmă aveau dreptul să-și alunge soția „în caz de tentativă de otrăvire sau de folosire a cheilor false". În plus, pe soții care-și repudiau nevestele în alte împrejurări decît cele menționate mai sus, Romulus îi condamna să-și dăruiască toate bunurile Templului zeiței Ceres. Împăratul Augustus, care se căsătorise cu o femeie divorțată, Livia, a încercat să stăvilească totuși divorțurile, cauza principală a crizei demografice, reglementînd cu stricteță cazurile de desfacere a căsătoriei. De-abia în vremea primului împărat creștin, Constantin (306—337), divorțul a fost limitat la cazurile femeilor ai căror soți erau „asasini sau profanatori de morminte" și la cazurile bărbaților ale căror soții „recurgeau la otrăvuri". Justinian (527—565) n-a mai permis divorțul decît în cazul în care cuplul, după trei ani de căsătorie, nu putea avea copii sau dacă soțul se afla în detenție de cel puțin zece ani. Apoi, divorțul a dispărut complet la Roma. A mai reapărut, pentru o scurtă perioadă, douăsprezece secole mai tîrziu, în timpul lui Napoleon (1796—1815). Iar legea, votată la 1 decembrie 1970 și rămasă în vigoare în urma referendumului de la 12 mai a. c., nu urmărește încurajarea și favorizarea desfacerii căsătoriei sau dezmembrării familiei : sub incidența ei intră numai cazurile cînd existența reală a familiilor a încetat. De altfel, bilanțul divorțurilor pronunțate din 1970 încoace, deci în decurs de aproape patru ani, este destul de modest : 6 000 de cazuri, la o populație de două milioane și jumătate de locuitori ai Romei.

Ion Tudor, satul Sătuc, com. Berca, jud. Buzău. În cadrul acestei rubrici (nr. 25 1973) am explicat pe larg ce este frontul Fuțien.

POSTA REDACTIEI

Hirohito

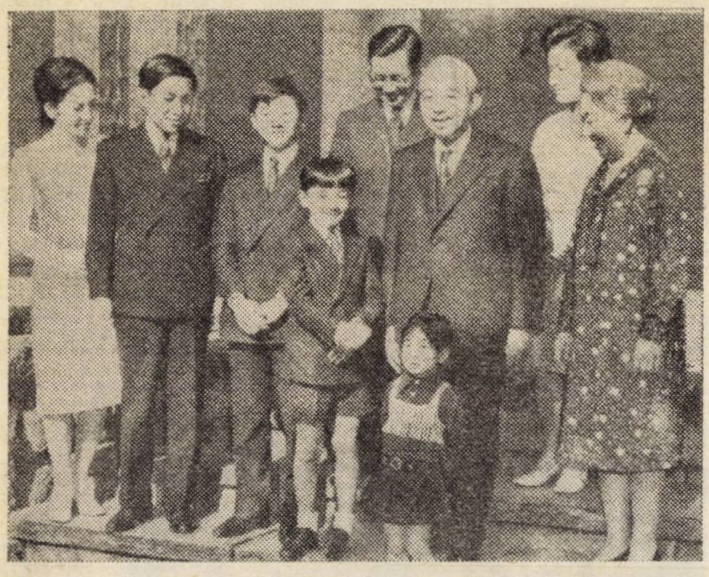

Alexandru Bicu, Galaţi. Împăratul Hirohito al Japoniei, născut în aprilie 1901, s-a căsătorit în ianuarie 1924 cu prinţesa Nagako Kuni. În 1921, la întoarcerea dintr-o călătorie în Europa, Hirohito a fost proclamat prinţ regent, iar în decembrie 1926, la moartea tatălui său, proclamat împărat. Au urmat, în viaţa politică a Japoniei, ascensiunea permanentă a puterii militarilor şi războiul. În legătură cu înfrîngerea Japoniei în al doilea război mondial şi momentul capitulării, în care împăratul a pronunţat un discurs, vă sugerăm consultarea volumului recent publicat de Editura Politică „Ziua cea mai lungă a Japoniei". **În fotografia de sus,** făcută la începutul acestui an, împăratul şi împărăteasa cu copiii şi nepoţii.

Ilie Nicolae Oană, Bucureşti. Ne pare rău, dar nu dispunem de un stoc pentru satisfacerea cererii dv.

L. Popa, Iaşi, 1. Cîmpul de aterizare Muong Thanh **(în fotografie),** despre care ne întrebaţi, se află în sectorul central al zonei Dien Bien Phu, simbol al victoriei de acum două decenii a poporului vietnamez împotriva forţelor colonialiste franceze. Astăzi, Muong Thanh e un punct terminal al liniei aeriene dintre regiunea autonomă nord-vest şi zonele de cîmpie din R. D. Vietnam.

2. Acordul dintre R.P. Chineză şi Japonia privind aviaţia civilă a fost semnat la 20 aprilie, la Pekin, de ministrul chinez al afacerilor externe, Ci Pîn-fei, şi Heishiro Ogawa, ambasadorul japonez în R.P. Chineză. Potrivit acordului, avioanele companiei Japan Air Lines vor avea dreptul să aterizeze la Pekin şi/sau Şanhai, iar avioanele Administraţiei Aviaţiei Civile a Chinei, la Tokio şi/sau Osaka. De la Pekin, avioanele JAL (japoneze) vor putea zbura la Londra via New Delhi, Bombay sau Karachi, la Teheran, Beirut, Cairo, Istanbul, Atena, Roma, Paris ; avioanele CAAC vor putea zbura la Vancouver, Ottawa, un oraş din America de Nord (exclusiv Canada), patru oraşe din America Latină.

Moş Sarău, Satu-Mare. Vom avea în vedere sugestia dv.

Ion Drăgan Negrea, Craiova ; Sanda Gădălean, Cluj ; L. Marinescu, Bucureşti ; Bălaşa Alexandru, Văleni de Munte ; Nicolae Pancu, com. Vedea, jud. Ilfov ; Ion C. Chebac, Mangalia Sud ; Nicolae Sora, com. Valea Danului, jud. Argeş. Nu răspundem întrebărilor existente în chestionarele unor concursuri.

Bogdan Vasiliu, Bucureşti ; Ana Berghiu, Iaşi ; Ion Alexe, Piteşti. În cadrul acestei rubrici din nr. 21 veţi găsi răspuns la întrebarea dv.

Nicolae Dragoş, str. Narciselor nr. 3, ap. 31, et. II, Baia Mare, oferă spre vînzare celor interesaţi colecţia completă a revistei „Lumea" pe anii 1964—1968 şi pe lunile ianuarie, februarie şi august din 1969 ; **C. Brădescu, str. Maior Cîmpeanu, nr. 4—A, Bucureşti, sector 8, tel. 17.16.57,** oferă spre vînzare numere disparate ale revistei din anii 1968—1973 ; **Iosip Bernard, str. Poiana Cîmpina nr. 3, Bucureşti, tel. 31.50.42,** vinde întreaga colecţie a revistei, 1964—1974 ; **Maria Grumeza, str. 13 Decembrie nr. 24, bloc 18 B, et. V, ap. 17, Bucureşti, sector 7, tel. 54.48.96,** oferă spre vînzare numere disparate din anii 1965—1967 şi 1969, precum şi colecţia întreagă pe anul 1968.

Interviu cu Onoda

Vasile Creţoiu, Brăila. E greu de relatat în amănunte cum şi-a petrecut Hiroo Onoda cei 29 de ani pe insula Lubang din arhipelagul filipinez. Vom încerca să răspundem, totuşi, întrebărilor dv., redînd cîteva fragmente dintr-un interviu publicat în „The Japan Times Weekly". „Mă sculam — spune Onoda — la patru dimineaţa şi atunci obişnuiam, împreună cu Kozuka (celălalt militar rămas pe insulă, dar împuşcat în urmă cu doi ani de o patrulă filipineză — n.n.), să fierbem mîncarea. O făceam o singură dată pe zi, întrucît, altfel, ar fi putut fi detectat fumul. Apoi, adormeam din nou, dar nu era un somn adevărat, pentru că mă trezeam la orice zgomot, oricît de mic. Acum, după întoarcerea acasă, îmi scriu în timpul zilei jurnalul şi răspund la mulţimea de scrisori primite. Mă simt ca şi cum tatăl meu ar fi fost ucis în război şi s-ar fi întors acasă. Nu mai mănînc carne, pentru că aproape tot timpul izolării pe insulă m-am hrănit cu carne. Nu prea mă gîndesc la viaţa de pe insulă, pentru că toate lucrurile acolo erau foarte paşnice, pe cînd aici... Pe insulă, cînd vedeam zburînd avioane americane, eu şi Kozuka trăgeam în ele ; zgomotul lor era prea mare pentru a fi auziţi. După ce Kozuka a murit, am devenit de-a dreptul nebun la trecerea avioanelor şi trăgeam în ele mai mult ca înainte. Ştiam, desigur, că n-aş fi putut să le ating vreodată. În timpul sezonului ploios, mă aşezam pe un pat de crengi, cu puşca lîngă mine, să o păstrez uscată, şi aşteptam sfîrşitul sezonului". Întrebat despre impresiile la aflarea încetării războiului şi despre noua Japonie, Onoda a răspuns : „Îmi e foarte greu să accept faptul înfrîngerii. Am fost, însă, foarte impresionat de progresul rapid al tehnologiei în Japonia de după război". Întrebat despre planurile sale, Onoda a declarat că nu are nici o idee despre ce va face şi că încă nu şi-a făcut nici un plan de viitor.

Romeo Marinescu, Rîmnicu Vîlcea. Răspunsul la prima dv. întrebare este negativ.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariştilor din Republica Socialistă România

Redactor-şef
Ion Cârje

Redacţia şi administraţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii nr. 1. Telefon 17.60.10. Internaţional 17.69.87 şi 18.53.55. Abonamentele se fac la oficiile poştale, factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii. Abonamentele pentru străinătate : prin întreprinderea „ROMPRESFILATELIA" — serv. Import-Export Presă — Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64—66, P.O.B. — 2001, telex 011631.

C.P.C.S.

Aurul alb al industriei românești — ALUMINIUL!

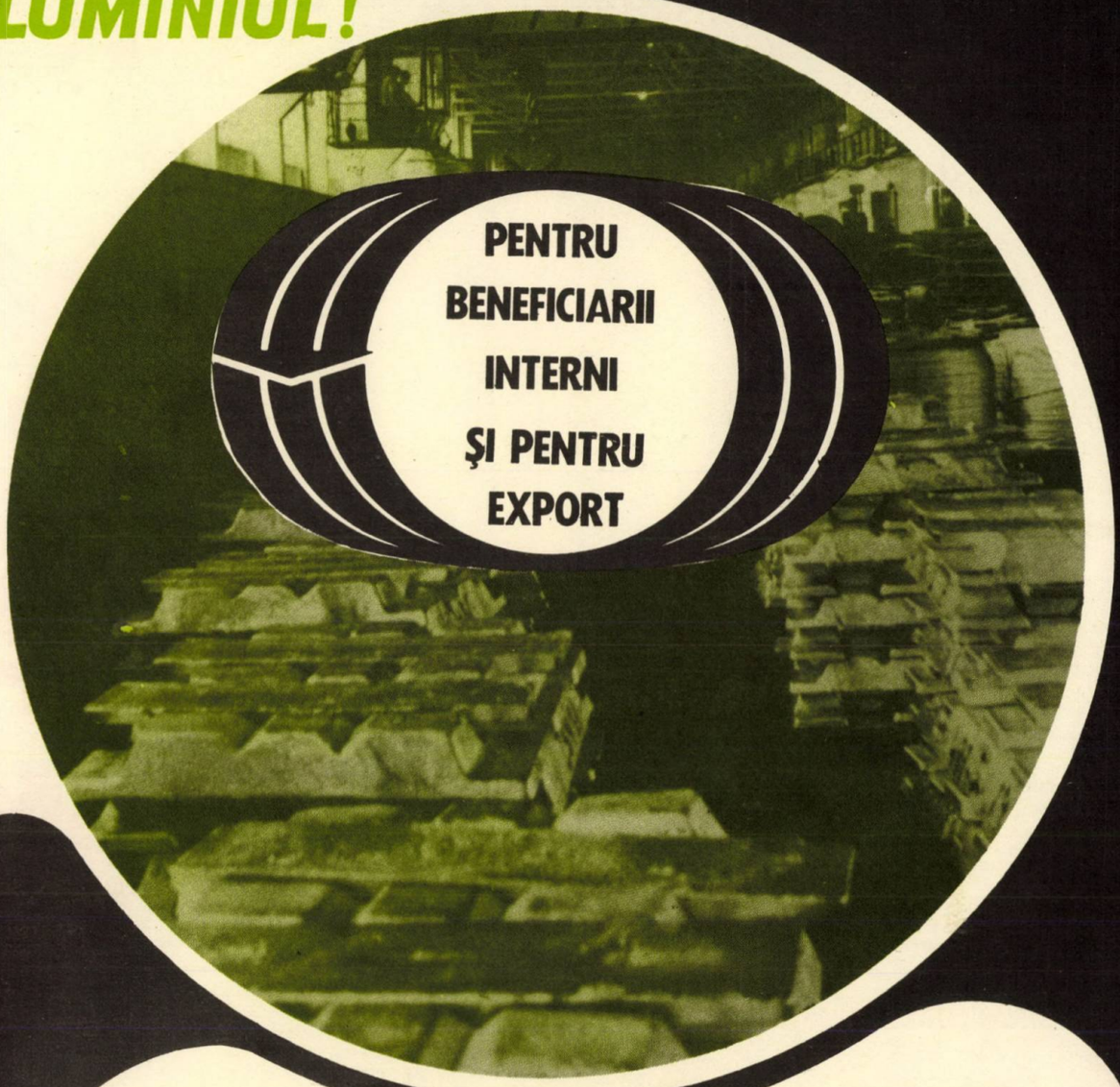

uzina de aluminiu

SLATINA

fabrică o gamă foarte largă de produse extrudate și trase, bare deschise și închise, cabluri electrice de diferite diametre — simple și împletite, elemente de plafon fonoabsorbante, țevi de aluminiu pentru irigații, elemente decorative, bunuri de larg consum

Centrala industrială pentru metale neferoase și rare
SLATINA – județul OLT, str. Piteștilor nr. 116

A început sezonul estival, perioada concediilor și a drumețiilor!

În intreaga țară hanurile, campingurile și motelurile cooperației de consum sînt gazde ospitaliere.

Și fiindcă vara începe, vă prezentăm traseul București-Constanța unde, în apropiere de MAMAIA, Cooperația de consum dispune de un minunat și ospitalier sat de vacanță.

Plecînd din București, la km 31 întîlniți campingul și restaurantul „SINEȘTI" ; la km 75 campingul-motel „MALU" (în imaginile alăturate) cu restaurant, căsuțe și loc de parcare.

Ajungînd în Slobozia la 6 km lateral, întîlnim campingul „AMARA" (la intrarea în stațiune). Tot la Slobozia, înainte de intrarea în oraș, pe drumul variantă, se află campingul-restaurant „PRIVIGHETOAREA".

Cu 68 km înainte de intrarea în Constanța, un popas agreabil la hanul „MORILOR".

COOP

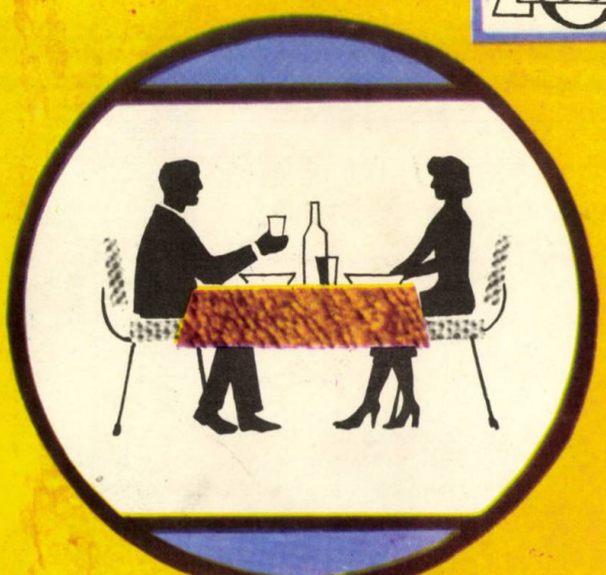

Nr. 23 30 mai 1974

LUMEA

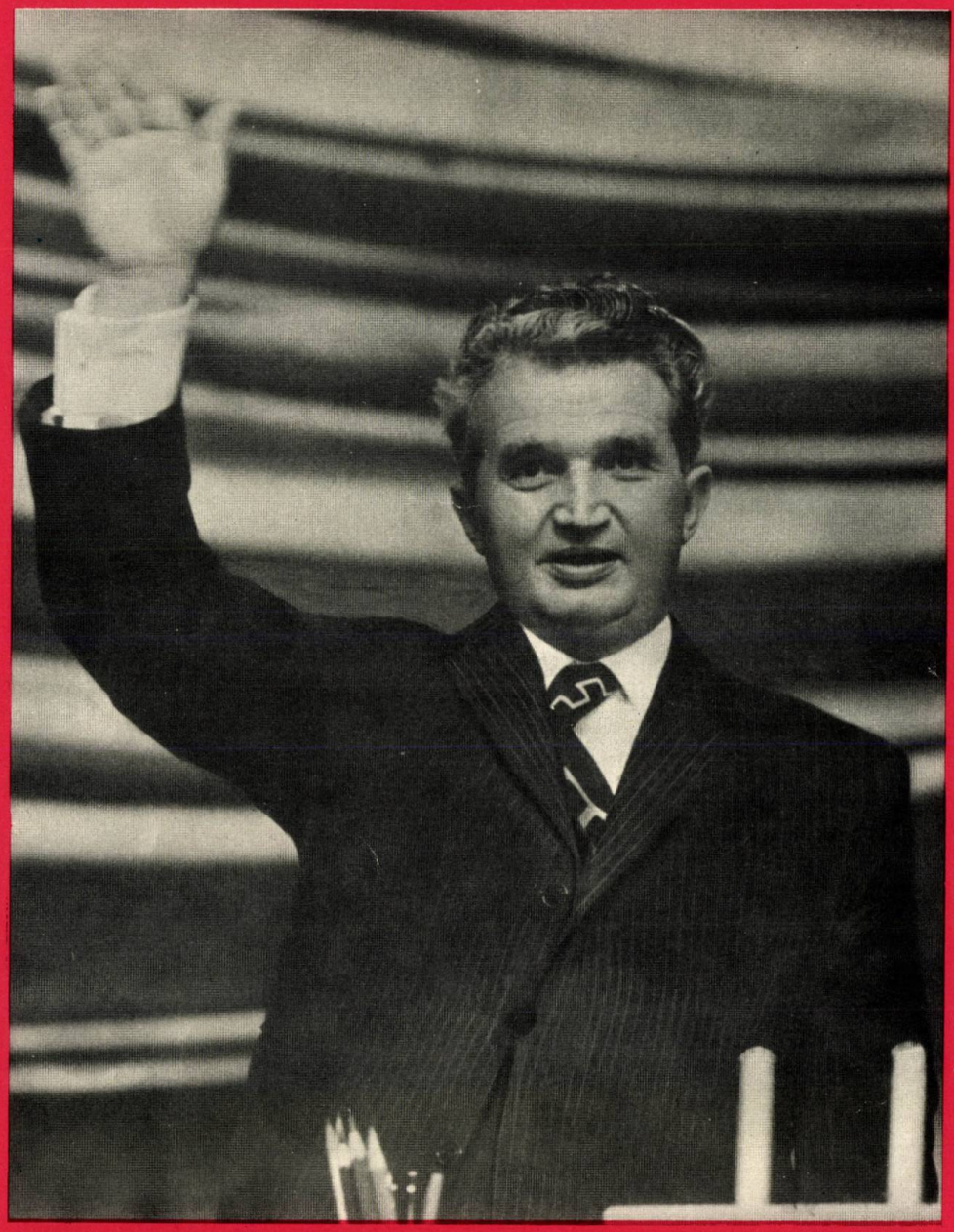

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU președinte al Frontului Unității Socialiste

„Să nu precupețim nimic pentru a asigura creșterea continuă a economiei naționale, a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii, pentru a-i crea poporului nostru condiții de viață tot mai demne, tot mai fericite, asigurîndu-i un loc demn în rîndul națiunilor socialiste, al tuturor națiunilor lumii".

NICOLAE CEAUȘESCU

Momentul alegerii tovarăşului Nicolae Ceauşescu în înalta funcţie de preşedinte al Frontului Unităţii Socialiste a fost marcat de o vibrantă şi entuziastă manifestare a bucuriei şi mîndriei patriotice, a dragostei şi devotamentului : participanţii la Congresul Frontului Unităţii Socialiste ovaţionează îndelung pentru Partidul Comunist Român, pentru secretarul său general

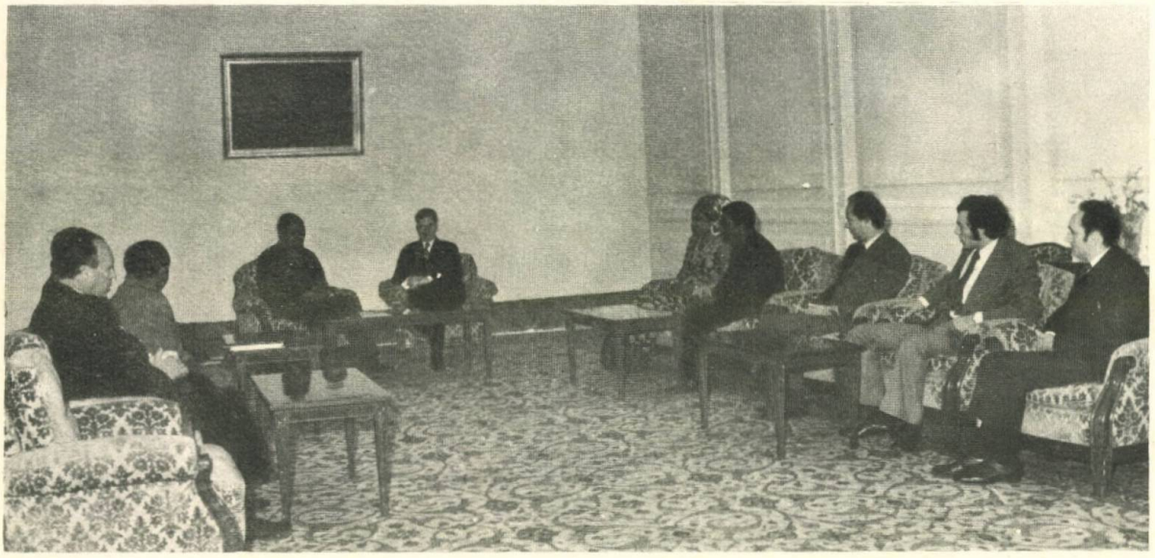

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, a primit delegaţia Departamentului Naţional al Tineretului şi Sporturilor din Republica Zair, condusă de Sampassa Kaweta Milombe, membru al Biroului Politic al Mişcării Populare a Revoluţiei, comisar de stat al Departamentului Naţional al Tineretului şi Sporturilor

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, preşedintele Frontului Unităţii Socialiste, a primit delegaţia Partidului Social-Creştin (flamand şi valon) din Belgia

LUMEA

23 (553)

30 mai 1974

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

Condiții ale ireversibilității cursului nou din viața internațională Ion Cârje 2

– Rezoluția Congresului Frontului Unității Socialiste. Capitolul III – Activitatea internațională 4

Paris. Noul președinte al Franței și-a preluat funcția. Paul Diaconescu 10

Lisabona. Prologul unui alt proces. Vasile Oros 11

Orientul Apropiat. Intense eforturi diplomatice Rodica Georgescu 12

Bonn. Obiective guvernamentale. N. S. Stănescu 13

ANCHETA INTERNAȚIONALĂ ROMÂNIA ÎN CONȘTIINȚA LUMII

Răspund :
Aristides Pereira 5
Gabriel Hauge 6

DIN ȚĂRILE SOCIALISMULUI

Belgrad. Al X-lea Congres al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia. Simion Morcovescu 7

Budapesta. Ediția '74 a Tîrgului internațional. Aurel Pop 8

Praga. Traseul „C". Constantin Prisăcaru 9

SINTEZE

Repudierea recurgerii la forță și la amenințarea cu forța – cheie de boltă a unui climat de securitate și pace în lume. Prof. univ. dr. doc. Edwin Glaser 14

REPORTAJ PE GLOB

La porțile universului incaș (II) Eugen Pop 16

Torino : nu numai „FIAT". Rodica Dumitrescu 18

INTERVIUL NOSTRU

Chandradjit Yadav, secretar general al Comitetului pe întreaga Indie al Partidului Congresul Național Indian 20

RĂSPUNDEM CITITORILOR

Laburiștii australieni, înainte și după alegeri. Stelian Țurlea 21

1 000 + 1 22–23

SERIAL

Willy Brandt. Anii exilului (II) 24

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA STRĂINA 26–29

PROFIL

Walter Scheel, președintele Republicii Federale Germania 29

POȘTA REDACȚIEI 30–32

SAPTAMINA

22-28 mai

miercuri

– Se anunță deschiderea, în capitala siriană, a sesiunii Comisiei Economice a O.N.U. pentru Asia Occidentală pentru examinarea pregătirilor în vederea Conferinței mondiale a populației ce se va ține, în luna august, la București.

– Agenția de presă „Eliberarea" informează că, în dorința dezvoltării relațiilor dintre Republica Vietnamului de Sud și Republica Franceză și cu acordul guvernului francez, în Franța a fost înființată o misiune permanentă a Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud.

joi

– ÎN PREZENȚA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, LA BUCUREȘTI AU ÎNCEPUT LUCRĂRILE PRIMULUI CONGRES AL FRONTULUI UNITĂȚII SOCIALISTE. TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A PREZENTAT EXPUNEREA PRIVIND ROLUL ȘI SARCINILE FRONTULUI UNITĂȚII SOCIALISTE ÎN ÎNFĂPTUIREA PROGRAMULUI DE FĂURIRE A SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE, A POLITICII EXTERNE A ROMÂNIEI DE COLABORARE ȘI PACE.

– Premierul Iranului, Amir Abbas Hoveyda, și-a încheiat vizita la Budapesta. În aceeași zi, el a sosit într-o vizită oficială la Belgrad.

– Într-o declarație dată publicității la Buenos Aires, Comitetul Executiv al C.C. al P.C. din Argentina relevă necesitatea adoptării unor măsuri ferme împotriva forțelor extremiste de dreapta, care au declanșat, în ultimul timp, un val de acțiuni teroriste cu scopul de a împiedica bunul mers al procesului instituțional de transformări social-politice și economice, inițiat de președintele Juan Domingo Peron.

vineri

– ȘI-A ÎNCHEIAT LA BUCUREȘTI LUCRĂRILE PRIMUL CONGRES AL FRONTULUI UNITĂȚII SOCIALISTE. MARELE FORUM AL UNITĂȚII DE VOINȚĂ A NAȚIUNII NOASTRE A ALES PE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU PREȘEDINTE AL FRONTULUI UNITĂȚII SOCIALISTE.

– Ministrul de externe al Japoniei, Masayoshi Ohira, și-a încheiat vizita în Statele Unite.

– Premierul demisionar al Tailandei, Sanya Thammasak, a anunțat că acceptă să formeze un nou guvern interimar.

– La Lusaka s-au desfășurat convorbiri între președintele Zambiei, Kenneth Kaunda, președintele Tanzaniei, Julius Nyerere, primul ministru al Swazilandului, Makhosini Dlamini, și președintele Frontului de Eliberare din Mozambic, Samora Machel, în cursul cărora au fost abordate probleme referitoare la evoluția luptei de eliberare de pe continentul african.

simbătă

– La Londra au început convorbirile dintre delegația guvernului portughez și delegația Partidului African al Independenței din Guineea-Bissau și Insulele Capului Verde, în vederea realizării unui acord privind încetarea focului.

– Congresul Partidului justițialist, ale cărui lucrări s-au desfășurat la Buenos Aires, l-a reales pe Juan Domingo Peron președinte al partidului.

– Președintele Mao Tzedun l-a primit pe fostul premier britanic, Edward Heath, liderul Partidului conservator, aflat în vizită în China.

duminică

– Adunarea Poporului – Parlamentul egiptean – a aprobat în unanimitate „Documentul din octombrie", un amplu program de dezvoltare economică și socială a țării pentru următorii 25 de ani, prezentat națiunii de președintele Anwar Sadat.

– În încheierea vizitei la Budapesta a ministrului de externe al Italiei, Aldo Moro, a fost dat publicității un comunicat comun în care se evidențiază evoluția pozitivă a relațiilor ungaro-italiene.

– La Copenhaga a luat sfîrșit Congresul Confederației Europene a Sindicatelor (C.E.S.), organism care grupează uniuni sindicale din 17 state occidentale. Congresul a ales în funcția de președinte al C.E.S. pe liderul centralei sindicale vest-germane (D.G.B.), Heinz Otto Vetter.

– Guvernele Guyanei și R.P.D. Coreene au convenit să stabilească relații diplomatice, s-a anunțat oficial la Georgetown.

luni

– La Palatul Luxembourg din Paris s-a deschis sesiunea Prezidiului Consiliului Mondial al Păcii, consacrată împlinirii a 25 de ani de la primul Congres mondial al partizanilor păcii. **Tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat reuniunii un mesaj salutat cu căldură de participanți, în care este exprimată speranța că actuala sesiune a Prezidiului Consiliului Mondial al Păcii va pune pe prim plan principalele probleme ale vieții internaționale contemporane și va impulsiona și mai mult lupta forțelor democratice, progresiste, antiimperialiste, activitatea mișcărilor naționale și internaționale de luptă pentru pace în direcția destinderii, securității și cooperării internaționale.**

– La Palatul Elysée a avut loc ceremonia investiturii noului președinte al Franței, Valéry Giscard d'Estaing. În aceeași zi, președintele Republicii a anunțat numirea în funcția de prim-ministru a lui Jaques Chirac, pe care l-a însărcinat cu formarea noului guvern.

– La Belgrad, președintele Iosip Broz Tito a deschis lucrările celui de-al X-lea Congres al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia.

marți

– Este anunțată încheierea la Luang Prabang a primei sesiuni a Consiliului Politic de Coaliție Națională din Laos, care a adoptat proiectul programului politic de construcție a unui Laos pașnic, independent, neutru, democratic, unit și prosper.

– Președintele Comitetului Executiv al Organizației pentru Eliberarea Palestinei, Yasser Arafat, a sosit într-o vizită la Damasc, venind de la Beirut. El va conferi cu oficialitățile siriene asupra problemelor privind dezangajarea forțelor pe Înălțimile Golan.

– Guvernele R.P. Albania și Libanului au hotărît stabilirea de relații diplomatice între cele două țări la nivel de ambasadă.

Lumea văzută de la București

Condiții ale ireversibilității cursului nou din viața internațională

Primul Congres al Frontului Unității Socialiste — desfășurat, săptămîna trecută, în capitala patriei noastre — a dezbătut, într-un spirit de înaltă responsabilitate, problemele cele mai importante ale dezvoltării actuale și de perspectivă ale societății românești, rolul și sarcinile ce revin Frontului în ansamblul vieții noastre politico-sociale, în unirea forțelor și energiilor întregului popor pentru realizarea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în România. Congresul — așa cum sublinia Rezoluția sa — a exprimat deplina aprobare față de activitatea internațională desfășurată de conducerea partidului și statului, în conformitate cu principiile și orientările fundamentale stabilite de Congresul al X-lea și Conferința Națională ale Partidului Comunist Român, orientări confirmate întru totul de viață, de evoluția evenimentelor pe plan mondial.

Expunerea prezentată la Congres de tovarășul Nicolae Ceaușescu — „Rolul și sarcinile Frontului Unității Socialiste în înfăptuirea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, a politicii externe a României de pace și colaborare" — a constituit o nouă și viguroasă afirmare a principiilor politicii externe a partidului și statului nostru, a principiilor-amiral care ghidează și inspiră întreaga activitate internațională a României socialiste. Expunerea a afirmat din nou, cu limpezime, viziunea partidului și statului nostru asupra devenirii lumii contemporane și a forțelor politico-sociale care-i determină evoluția, rolul și locul țării noastre în consolidarea proceselor progresiste ale lumii contemporane, contribuția României socialiste la edificarea unei lumi mai bune și mai drepte.

Expunerea a confirmat viziunea *dialectică* a partidului și statului nostru asupra evoluției lumii, a unei lumi în care se afirmă tot mai hotărît voința popoarelor de a trăi libere și suverane, de a păși pe calea dezvoltării economice și sociale de sine stătătoare. O lume care cunoaște o intensificare fără precedent a luptei popoarelor, a tuturor forțelor democratice și antiimperialiste, pentru abolirea vechii politici imperialiste de inegalitate, dominație și dictat, de amestec în treburile interne ale altor state. O lume care înaintează ferm spre realizarea integrală și definitivă a idealurilor de pace, prosperitate, libertate și progres, sprijinindu-se în această devenire pe puterea uriașă, descătușată, a celor mai înaintate forțe social-politice ale sale.

Tendințele de dezvoltare pe care s-a angajat omenirea contemporană constituie un curs *nou*, spre destindere, colaborare și securitate internațională, a cărui calitate esențială îl deosebește de perioada „războiului rece", un curs care permite depășirea și lichidarea practicilor anacronice de amestec, presiune și dictat în relațiile internaționale. Este un curs *real*, trainic instaurat în viața și relațiile internaționale, confirmat de numeroase succese ale popoarelor pe calea instaurării unui climat de destindere și colaborare, a unei atmosfere internaționale respirabile, pe calea consolidării terenului propice unei păci durabile și unei colaborări nestingherite. Este un curs *conform tendințelor celor mai înaintate* ale dezvoltării contemporane, intereselor supreme ale popoarelor lumii, a căror voință fermă, de neclintit este să se pună capăt războaielor, oricăror stări de tensiune și conflict, pentru ca toate națiunile lumii să se poată consacra plenar dezvoltării economice, sociale, edificării unei vieți libere și prospere, la adăpost de amenințarea cu forța sau cu folosirea forței.

Nu trebuie, în context, ignorată ori subapreciată existența unor puternice forțe reacționare care se opun cursului nou, care încearcă perpetuarea vechilor practici și metode imperialiste de dominație și dictat.

Eminamente *activă*, viziunea noastră asupra lumii subliniază cu fermitate necesitatea participării energice, plenare, a tuturor forțelor antiimperialiste, a tuturor popoarelor, la consolidarea cursului nou statornicit în viața internațională — puternic, dar nu ireversibil încă — a intensificării luptei generale pentru însănătoșirea atmosferei internaționale.

În această luptă acerbă dintre nou și vechi, forțele noului prevalează, ele avînd capacitatea de a determina evoluția politică și socială a lumii în direcția dorită de popoare. Procesele noi, progresiste, care se desfășoară în lumea de astăzi, puterea și amploarea forțelor sociale care determină mișcarea înainte creează condiții prielnice pentru generalizarea unor noi relații internaționale, bazate pe noile principii ale respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi și avantajului reciproc, repudierii forței și amenințării cu forța din relațiile dintre state, respectării dreptului fiecărui popor de a fi deplin stăpîn pe destinele sale.

Constructor al orînduirii noi, socialiste, angajat plenar în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, poporul român este vital interesat în statornicirea unui asemenea tip de relații : totodată, viața a confirmat pe deplin faptul că toate popoarele lumii sînt vital interesate în instaurarea unor relații internaționale de tip nou, întemeiate pe principiile enunțate mai sus.

Sînt acestea principiile-amiral ale activității noastre internaționale, care inspiră întreaga activitate de politică externă, politică activă de pace și colaborare, a României socialiste. În conformitate cu interesele poporului român, ale păcii și securității în lume, ale construirii unor noi relații internaționale, România socialistă își dezvoltă sistemul său de relații și își elaborează pozițiile față de problemele cele mai arzătoare ale actualității internaționale.

În ceea ce privește dezvoltarea relațiilor sale internaționale, țara noastră a militat constant și eficace pentru ca ele să servească intereselor poporului nostru, intereselor tuturor popoarelor lumii. Datorită clarviziunii, înțelepciunii și principialității politicii externe elaborate de partid, țara noastră a putut demonstra concret că este pe deplin posibil să fie instaurate noi relații între statele lumii, indiferent de orînduirea lor socială, de potențialul economic și militar, de numărul locuitorilor sau întinderea teritoriului. România a acționat în modul cel mai consecvent pentru dezvoltarea colaborării și solidarității cu toate celelalte țări socialiste, pentru întărirea unității și coeziunii lor, considerînd că aceasta constituie un factor primordial al creșterii forței și influenței internaționale a socialismului. Prin relațiile sale cu celelalte țări socialiste, țara noastră a demonstrat că este posibil ca socialismul să determine un nou tip de relații între state, bazat pe principiile internaționalismului și întrajutorării tovărășești, ale deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne. Ea însăși țară în curs de dezvoltare, România a promovat activ o politică de colaborare multilaterală cu țările care se dezvoltă independent, în conformitate cu dorința reciprocă de a dezvolta relații noi, clădite pe egalitate deplină în drepturi și respect reciproc, relații fundamental deosebite de vechile practici și metode care cultivau inegalitatea, presiunea, dictatul în raporturile dintre state. În spiritul coexistenței pașnice, România dezvoltă relații cu toate țările lumii, inclusiv cu țările capitaliste dezvoltate, în respectul ferm al principiilor independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi și avantajului reciproc.

Justețea principiilor și orientărilor politicii externe a partidului și statului nostru este confirmată atît de amploarea relațiilor politice și economice ale României socialiste (țara noastră întreține relații diplomatice cu 115 state și relații economice cu circa 120 state), cît și de calitatea acestor raporturi, inspirate permanent de principiile noi ale forței dreptului.

Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu a afirmat din nou, cu vigoare, punctele de vedere ale României socialiste față de problemele arzătoare ale vieții contemporane, sensurile contribuției sale la o lume a păcii, colaborării și securității internaționale.

În viziunea partidului nostru, există condiții deosebit de favorabile pentru dezvoltarea colaborării și întărirea securității pe continentul european. Ideea nouă a securității și cooperării europene cutreieră întregul continent, ea fiind însușită și înțeleasă ca o necesitate vitală de către toate popoarele și statele din Europa. În edificarea unei Europe mai bune și mai drepte, o contribuție remarcabilă poate să aducă Conferința general-europeană, aflată acum într-a doua fază a lucrărilor sale. În concepția țării noastre, această conferință trebuie să elaboreze documente clare, care să stabilească noile principii de relații pe continentul nostru, să dea tuturor statelor garanția unei depline securități, să pună bazele colaborării

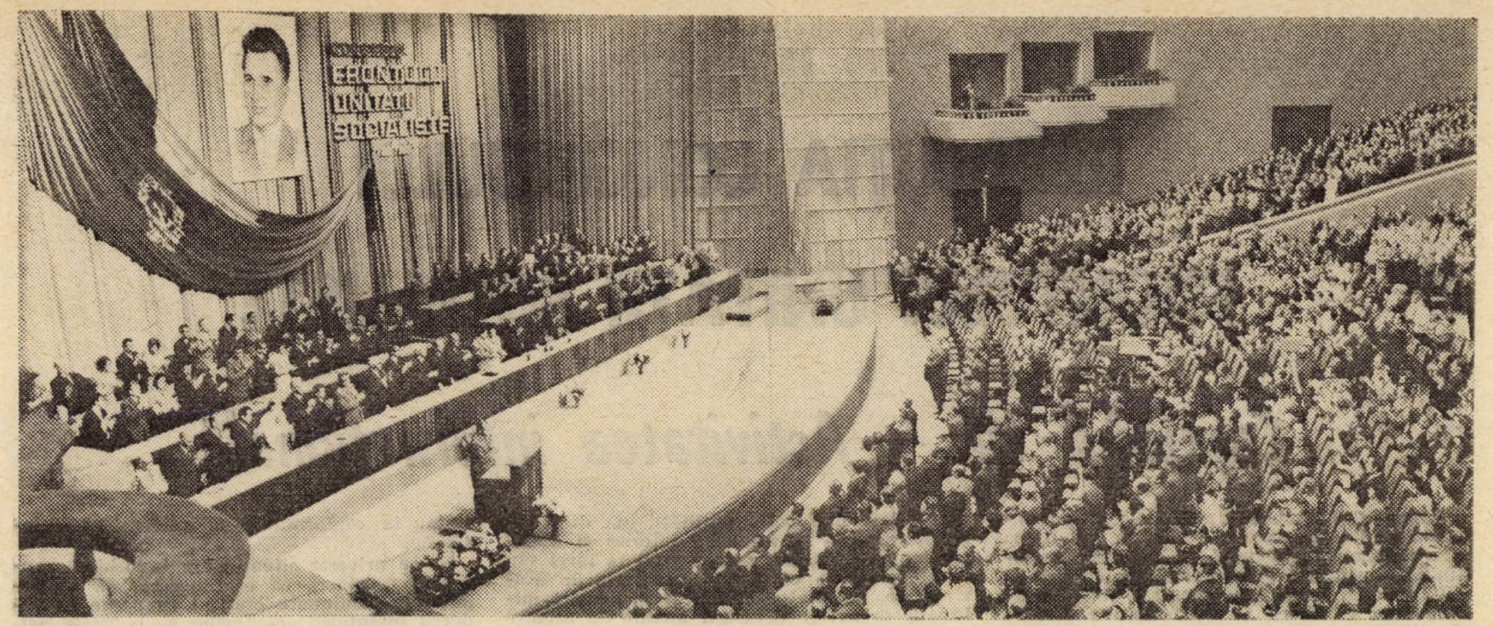

Primul Congres al Frontului Unității Socialiste : spirit de deplină unitate, atmosferă de puternică însuflețire, de înălțător patriotism

economice, tehnico-științifice și culturale neîngrădite între toate popoarele europene. Este necesar ca ea să adopte măsuri care să contribuie la întărirea încrederii, a stabilității și securității pe continent, să convină asupra constituirii unui organism permanent în măsură să asigure continuarea contactelor, să înlesnească consultări viitoare ale statelor europene asupra diferitelor probleme ce se cer soluționate.

În viziunea partidului și statului nostru, există condiții pentru lichidarea tuturor focarelor de tensiune, pentru soluționarea tuturor problemelor litigioase pe cale politică, prin tratative. Pentru aceasta, însă, trebuie făcut totul spre a nu se mai admite sub nici un motiv recurgerea la folosirea forței sau amenințarea cu forța în soluționarea diferendelor între state. Evoluția situației din Orientul Apropiat, de pildă, a confirmat justețea acestei aprecieri. În ce o privește, țara noastră s-a pronunțat în mod constant pentru soluționarea politică a conflictului din această zonă, pe baza rezoluțiilor Consiliului de Securitate. Soluționarea trainică a stării conflictuale din regiune presupune retragerea Israelului din teritoriile ocupate, asigurarea dreptului la independență și suveranitate al tuturor statelor din această zonă, rezolvarea problemelor poporului palestinian, respectîndu-se dreptul său la autodeterminare, la organizarea vieții așa cum o dorește el, inclusiv la crearea unui stat propriu. Apreciind în mod pozitiv realizarea dezangajării militare dintre Egipt și Israel, ca un prim pas spre stingerea conflictului din zonă, țara noastră apreciază că ajungerea cît mai rapidă la dezangajare între toate statele aflate în conflict este de natură să creeze condiții în vederea desfășurării cu succes a Conferinței de la Geneva, la care, pe lîngă statele interesate, pe lîngă Uniunea Sovietică și Statele Unite, ar fi necesar și util să participe și alte țări, îndeosebi din Europa și Africa.

În condițiile în care lupta mișcării de eliberare națională a popoarelor din Africa s-a intensificat, înregistrînd noi și noi victorii, țara noastră apreciază că este necesar să se acționeze mai ferm pentru lichidarea oricăror forme de asuprire a altor popoare, a politicii colonialiste și neocolonialiste, precum și a politicii de discriminare rasială și apartheid. Acest proces, după cum se știe, a cunoscut un element nou prin răsturnarea regimului fascist, colonial din Portugalia, ceea ce creează condiții noi pentru lichidarea definitivă a politicii coloniale, pentru respectarea dreptului popoarelor din Angola, Mozambic și Guineea-Bissau de a se dezvolta independent, stabilindu-se, astfel, relații noi între Portugalia și aceste state.

Consolidarea cursului nou intervenit în viața internațională, asigurarea caracterului său ireversibil presupun, de asemenea, — în viziunea partidului nostru — lichidarea decalajului dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, așezarea relațiilor economice internaționale pe baze noi, echitabile, care să determine progresul rapid al țărilor slab dezvoltate. Expunerea relevă că, atîta timp cît va dăinui împărțirea lumii în state dezvoltate și subdezvoltate, în state bogate și state sărace, nu se vor putea soluționa în mod corespunzător o serie de fenomene de criză din viața economică internațională. Iată de ce lichidarea fenomenului subdezvoltării constituie o necesitate obiectivă a însăși dezvoltării sociale contemporane, a progresului tuturor statelor lumii, a unei politici de pace și colaborare internațională.

Consolidarea cursului nou și asigurarea caracterului său ireversibil impun, în același timp, măsuri efective de dezarmare și, în primul rînd, de dezarmare nucleară, cursa înarmărilor absorbind, în momentul de față, uriașe fonduri materiale și energii umane în toate țările. Devenirea lumii spre o eră durabilă de pace, progres și prosperitate pentru toate națiunile lumii reclamă, în mod imperios, adoptarea unor măsuri concrete de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, reducerea trupelor, desființarea bazelor străine, a blocurilor militare, diminuarea bugetelor de înarmare, ceea ce ar permite ca mijloacele consacrate astăzi înarmării să poată fi folosite pentru dezvoltarea economico-socială a statelor, pentru ridicarea bunăstării popoarelor ; în același timp, aceste măsuri ar elibera omenirea de amenințarea unui nou război.

În viziunea partidului și statului nostru, asemenea obiective și idealuri reclamă angajarea celor mai largi forțe social-politice, masele populare, toate popoarele lumii, toate statele, mari, mijlocii sau mici. Toate acestea au un cuvînt de spus în viața internațională și trebuie să participe activ, nemijlocit, la rezolvarea problemelor majore ale lumii contemporane.

Congresul Frontului Unității Socialiste a relevat, încă o dată, rolul primordial al tovarășului Nicolae Ceaușescu în elaborarea principiilor și orientărilor politicii noastre externe, ca și în înfăptuirea ei exemplară în viață.

„În mod deosebit — se arată în Rezoluția Congresului Frontului Unității Socialiste — **Congresul subliniază rolul esențial și contribuția personală, hotărîtoare adusă la elaborarea și realizarea întregii politici externe a României de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Frontului Unității Socialiste, care, prin activitatea sa dinamică, neobosită, plină de pasiune și principialitate revoluționară, prin nețărmuritul devotament pentru patrie și popor, prin internaționalismul său consecvent, servește cu înaltă răspundere interesele României, interesele generale ale socialismului, idealurile de pace și progres social, de colaborare și înțelegere internațională. Inițiativele și contactele internaționale ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, vizitele întreprinse în numeroase țări ale lumii — din Europa, Asia, Africa, America de Nord și America Latină — acțiuni strălucite și de excepțională importanță ale politicii externe românești, au avut drept rezultat adîncirea relațiilor de prietenie și colaborare cu celelalte țări socialiste, cu partidele comuniste și muncitorești, cu alte partide și organizații democratice progresiste, au dus la extinderea legăturilor de solidaritate militantă cu tinerele state angajate pe calea dezvoltării de sine stătătoare, cu mișcările de eliberare națională, cu forțele revoluționare, antiimperialiste și anticolonialiste, la amplificarea raporturilor cu numeroase alte state ale lumii. Declarațiile solemne comune, tratatele, înțelegerile și comunicatele comune semnate cu aceste prilejuri au pus baze trainice pentru intensificarea colaborării reciproc avantajoase, constituind în același timp contribuții de mare însemnătate ale României la afirmarea principiilor unor noi relații internaționale, bazate pe deplină egalitate și respect reciproc, la îmbunătățirea generală a climatului politic și a înțelegerii între națiuni, la stimularea cursului spre destindere și colaborare internațională".**

Subliniind contribuția de excepțională însemnătate a secretarului general al partidului la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului, Congresul a ales, într-o impresionantă unanimitate, pe tovarășul Nicolae Ceaușescu în înalta funcție de președinte al Frontului Unității Socialiste, o nouă expresie a coeziunii depline a poporului în jurul partidului și a conducerii sale, a sentimentelor de dragoste, devotament și prețuire de care se bucură conducătorul partidului și statului în rîndul întregii noastre națiuni socialiste.

Ion Cârje

REZOLUȚIA CONGRESULUI FRONTULUI UNITĂȚII SOCIALISTE

Capitolul III – Activitatea internațională

Congresul Frontului Unității Socialiste exprimă deplina sa aprobare față de activitatea internațională desfășurată de conducerea partidului și statului în conformitate cu principiile și orientările fundamentale stabilite de Congresul al X-lea și Conferința Națională ale Partidului Comunist Român — orientări confirmate întru totul de viață, de evoluția evenimentelor pe plan mondial. Relevînd cu satisfacție că această activitate, bogată și multilaterală, corespunde întru totul atît intereselor poporului român, cît și intereselor generale ale cauzei socialismului, păcii și colaborării între popoare, congresul acordă o înaltă apreciere acțiunilor întreprinse de România în slujba acestor nobile cauze, aportului său constructiv și consecvent la soluționarea problemelor majore ale contemporaneității, la consolidarea tendințelor pozitive, a cursului nou spre destindere în viața internațională.

În mod deosebit, congresul subliniază rolul esențial și contribuția personală, hotărîtoare adusă la elaborarea și realizarea întregii politici externe a României de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Frontului Unității Socialiste, care, prin activitatea sa dinamică, neobosită, plină de pasiune și principialitate revoluționară, prin nețărmuritul devotament pentru patrie și popor, prin internaționalismul său consecvent, servește cu înaltă răspundere interesele României, interesele generale ale socialismului, idealurile de pace și progres social, de colaborare și înțelegere internațională. Inițiativele și contactele internaționale ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, vizitele întreprinse în numeroase țări ale lumii — din Europa, Asia, Africa, America de Nord și America Latină — acțiuni strălucite și de excepțională importanță ale politicii externe românești, au avut drept rezultat adîncirea relațiilor de prietenie și colaborare cu celelalte țări socialiste, cu partidele comuniste și muncitorești, cu alte partide și organizații democratice progresiste, au dus la extinderea legăturilor de solidaritate militantă cu tinerele state angajate pe calea dezvoltării de sine stătătoare, cu mișcările de eliberare națională, cu forțele revoluționare, antiimperialiste și anticolonialiste, la amplificarea raporturilor cu numeroase alte state ale lumii. Declarațiile solemne comune, tratatele, înțelegerile și comunicatele comune semnate cu aceste prilejuri au pus baze trainice pentru intensificarea colaborării reciproc avantajoase, constituind în același timp contribuții de mare însemnătate ale României la afirmarea principiilor unor noi relații internaționale, bazate pe deplină egalitate și respect reciproc, la îmbunătățirea generală a climatului politic și a înțelegerii între națiuni, la stimularea cursului spre destindere și colaborare internațională.

Militînd pentru promovarea politicii externe a partidului și statului, Frontul Unității Socialiste va acționa cu hotărîre pentru dezvoltarea și amplificarea în continuare a relațiilor României cu toate țările socialiste, cu statele care au pășit pe calea dezvoltării economice și sociale independente, cu mișcările de eliberare națională, cu toate forțele progresului care luptă pentru triumful păcii și bunei înțelegeri dintre popoare.

Congresul relevă cu satisfacție consecvența cu care România socialistă așează la temelia relațiilor și activității sale internaționale principiile respectării suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, ale nerecurgerii la forță sau la amenințarea cu forța în raporturile dintre state, fermitatea cu care țara noastră militează ca aceste principii menite să asigure condiții favorabile pentru dezvoltarea liberă a fiecărei națiuni și, totodată, conlucrarea pașnică, fructuoasă între toate națiunile să fie tot mai larg promovate în practica internațională. Frontul Unității Socialiste își exprimă hotărîrea de a contribui și în viitor, prin întreaga sa activitate, la promovarea în viața internațională a acestor principii fundamentale ale unor noi relații, democratice, între toate statele lumii.

Congresul subliniază activitatea rodnică, multilaterală, desfășurată de România, ca țară europeană, pentru instaurarea unui climat de securitate și pace pe continentul nostru, contribuția concretă, activă, a țării noastre la pregătirea și desfășurarea primei și celei de-a doua faze a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa.

Pronunțîndu-se pentru accelerarea lucrărilor fazei a doua a conferinței și întrunirea celei de-a treia faze la nivelul cel mai înalt, congresul își exprimă speranța că la conferință vor fi adoptate documente clare care să statornicească noile principii și relații pe continentul nostru, să dea tuturor statelor garanția unei depline securități, să pună bazele colaborării economice, tehnico-științifice și cooperării neîngrădite între popoarele europene. De asemenea, congresul consideră că ar fi deosebit de util să se ajungă la constituirea unui organism permanent, care să asigure continuarea contactelor, întîlnirilor, consultărilor viitoare ale statelor europene asupra diferitelor probleme ce se cer soluționate în vederea întăririi securității și dezvoltării cooperării pe continent. Congresul reafirmă hotărîrea Frontului Unității Socialiste de a milita neabătut pentru ca Europa să devină cu adevărat un continent al păcii și al colaborării.

Pornind de la ideea că destinderea și securitatea în Europa presupun dezvoltarea colaborării și înțelegerii în toate zonele continentului, congresul apreciază că intensificarea relațiilor de bună vecinătate și conlucrare pașnică în Balcani reprezintă o cauză de prim ordin pentru popoarele din această regiune și de pe întregul continent.

Congresul dă o înaltă apreciere activității neobosite desfășurate de România pentru rezolvarea tuturor problemelor internaționale în spiritul păcii și înțelegerii între națiuni, pentru stingerea focarelor de război și încordare din lume, pentru soluționarea, pe cale politică, prin tratative, a litigiilor dintre state. Trebuie făcut totul pentru a nu se mai admite sub nici un motiv recurgerea la forță și la amenințarea cu forța în soluționarea diferendelor internaționale.

Frontul Unității Socialiste consideră că trebuie intensificate eforturile pentru realizarea unei păci drepte și trainice în Orientul Mijlociu, pe baza rezoluțiilor Consiliului de Securitate. Apreciind pozitiv pașii întreprinși pînă acum pe calea dezangajării militare, congresul relevă necesitatea de a se acționa pentru soluționarea politică a conflictului, care să ducă la retragerea trupelor israeliene din teritoriile arabe ocupate în urma războiului din 1967, asigurarea independenței și integrității teritoriale a tuturor statelor din zonă, rezolvarea problemei poporului palestinian în conformitate cu interesele sale legitime.

În ce privește situația din Indochina, congresul consideră că este necesar să se depună în continuare eforturi susținute în vederea înfăptuirii acordurilor de la Paris, asigurîndu-se o pace trainică în această zonă, respectarea dreptului popoarelor vietnamez, khmer și laoțian de a-și soluționa singure problemele fără amestec din afară, de a se dezvolta de sine stătător.

Congresul apreciază că o problemă majoră a lumii de azi este lichidarea decalajului dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare — decalaj determinat de politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă, de raporturile de inechitate pe care această politică le-a generat. Frontul Unității Socialiste va acționa cu toată consecvența pentru înfăptuirea politicii României privind crearea unei ordini noi în viața internațională, a unui raport echitabil între prețurile materiilor prime și ale produselor industrializate, pentru respectarea dreptului fiecărei națiuni de a fi stăpînă pe deplin pe bogățiile sale naționale și de a participa în condiții de deplină egalitate la schimbul mondial de valori.

Pornind de la realitatea că în prezent cursa înarmărilor duce la irosirea unor uriașe fonduri materiale și energii umane, făcînd să planeze în permanență asupra popoarelor pericolul unor noi războaie, congresul apreciază că una din problemele cele mai stringente ale lumii de azi este intensificarea eforturilor pentru înfăptuirea dezarmării și, în primul rînd, a dezarmării nucleare. Și în viitor, Frontul Unității Socialiste va acționa cu toată fermitatea pentru înfăptuirea politicii României în acest domeniu.

Congresul salută contribuția României, prin acte și inițiative concrete, la creșterea rolului și eficienței Organizației Națiunilor Unite în viața internațională. El reafirmă cu putere convingerea poporului român că soluționarea problemelor mari și complexe ce confruntă în prezent omenirea trebuie să fie rezultatul conlucrării întregii comunități mondiale, cu participarea egală în drepturi a tuturor țărilor, fără deosebire de orînduire socială, de mărimea lor și de potențialul lor economic, uman sau militar. Totodată, congresul subliniază o cerință de mare importanță pentru rezolvarea acestor probleme în conformitate cu interesele popoarelor lumii este participarea mai intensă a maselor largi populare la viața internațională. Constituie un imperativ arzător al zilelor noastre ca opinia publică să-și facă auzit ferm și răspicat glasul, să impună respectarea voinței și aspirațiilor popoarelor la independență și libertate, pace și progres.

În spiritul politicii externe constructive a partidului și statului nostru, Frontul Unității Socialiste va dezvolta în continuare relații internaționale cu organizații politice, obștești și de masă, cu partide democratice și progresiste din alte țări de pe toate continentele, cu mișcările de eliberare națională, amplificînd contactele, schimburile de experiență, legăturile sale cu organizațiile similare din toate țările.

Frontul Unității Socialiste va face totul pentru a-și aduce întreaga sa contribuție la aplicarea în viață a politicii externe a României socialiste, pusă în slujba intereselor poporului nostru, a cauzei socialismului, a colaborării între popoare, a statornicirii și întăririi păcii în lume, a făuririi unei lumi mai bune, mai drepte.

„România ocupă un prestigios și binemeritat loc între națiunile lumii"

Aristides Pereira

secretar general al Partidului African al Independenței din Guineea–Bissau și Insulele Capului Verde – P.A.I.G.C.

Boe – o regiune complet eliberată din estul Guineei–Bissau, unde, la 24 septembrie 1973, a fost proclamată Republica Guineea–Bissau. Aici, în primele zile ale lunii mai a.c., s-a întrunit Comitetul Executiv de Luptă – C.E.L. – al P.A.I.G.C., prilej cu care s-a adoptat o importantă declarație prin care se anunța dorința de a începe negocieri cu noile autorități portugheze. În Boe, l-am reîntîlnit pe secretarul general al P.A.I.G.C. După ce, mai întîi, i-am înmînat un număr al revistei „Lumea" conținînd articolul său scris în noiembrie 1973 după vizita sa la București, Aristides Pereira ne-a cerut amănunte despre programul vizitei noastre în Guineea-Bissau, despre impresiile noastre după cele cîteva săptămîni petrecute pe pămîntul liber al țării sale. Apoi, secretarul general al P.A.I.G.C. ne-a acordat interviul de mai jos.

– Tovarășe secretar general, cum ați caracteriza relațiile dintre P.C.R. și P.A.I.G.C. în contextul legăturilor internaționale ale partidului dv. ?

– Relațiile dintre Partidul Comunist Român și P.A.I.G.C. sînt relații excelente, prietenești, de respect mutual, care se bazează pe o importantă identitate a punctelor de vedere și care ne întăresc în lupta comună împotriva imperialismului și exploatării. Așa cum menționam, la baza relațiilor noastre se află respectul mutual, neingerința în problemele interne și, în consecință, este firesc că ele se dezvoltă constant. Credem că, după eliberarea totală a teritoriului nostru, se vor pune bazele unei cooperări și mai strînse, în avantajul reciproc.

– Ați vizitat țara noastră și v-ați întîlnit în mai multe rînduri cu tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ați declarat că urmăriți cu interes și consecvență prezența României în lume. Ce ar însemna, după opinia dv., România în conștiința lumii de azi ?

– Linia politică urmată de România contribuie pozitiv și efectiv la crearea și păstrarea unui climat de pace și înțelegere. Rolul jucat de România în lumea contemporană este foarte pozitiv. În acest sens, aș semnala comunitatea punctelor de vedere ale României cu țări în curs de dezvoltare, cu alte țări, contactele stabilite de țara dv., de prestigiosul său președinte, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu numeroși șefi de state din lumea întreagă.

În ce ne privește, pentru că ați amintit de vizita în România și de întîlnirile cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, păstrăm cele mai frumoase amintiri despre contactele noastre și convorbirile cu președintele țării dv. Pentru noi, este un prieten apropiat, un apărător intransigent al cauzei noastre. Pentru aceasta îi sîntem foarte recunoscători și apreciem în mod deosebit toate calitățile sale, atît umane cît și de conducător, fiind, de asemenea, pe deplin convinși că, datorită personalității președintelui Ceaușescu, România ocupă un prestigios și binemeritat loc între națiunile lumii.

– Anul trecut, în iunie, a avut loc al doilea Congres al P.A.I.G.C. Cum s-au transpus în practică obiectivele stabilite cu acest prilej ?

– Pentru început, voi arăta că organizarea celui de al doilea Congres al P.A.I.G.C. a devenit necesară din cauza evenimentelor din ianuarie 1973, cînd Amilcar Cabral a fost asasinat. În cadrul dezbaterilor Congresului, am analizat atent situația noastră, am tras toate concluziile și am luat măsuri pentru a întări partidul nostru și a spori vigilența. De asemenea, am stabilit noi măsuri în vederea îndeplinirii tuturor obiectivelor necesare proclamării independenței noastre. În cadrul Congresului, am luat noi hotărîri necesare întăririi structurilor noastre interne și reafirmării pe plan internațional a Republicii Guineea–Bissau. Pentru a sintetiza, aș spune că tot ce s-a stabilit cu prilejul Congresului am reușit să înfăptuim și că, în continuare, vom merge pe acest drum.

– Ați fost surprins de evenimentele care au dus la schimbarea regimului din Portugalia ? Cum le apreciați ?

– Nu, n-am fost surprins. Evenimentele care s-au desfășurat în Portugalia, unde armata a decis să înlăture dictatura fascistă a lui Marcelo Caetano, trebuie apreciate foarte pozitiv. Credem că există tendința de a schimba politica colonială a fostelor autorități, întrucît forțele progresiste vor determina noua conducere a Portugaliei să revizuiască total concepția politică față de teritoriile africane. Este știut că problema colonială a jucat un rol determinant în evenimentele de la 25 aprilie.

În ce ne privește, Comitetul Executiv de Luptă al P.A.I.G.C. s-a reunit în primele zile ale lunii mai, după care a fost dată publicității o declarație unde se fac propuneri concrete de negocieri directe cu autoritățile de la Lisabona. Sîntem convinși că evenimentele din Portugalia sînt ireversibile. Chiar dacă mai există forțe interne reacționare, forțele progresiste vor avea capacitatea de a impune o soluție onorabilă în problema coloniilor. Evident, rămînem pe principiile ferme formulate de P.A.I.G.C., care privesc apărarea intereselor sacre ale poporului nostru, ale țării noastre.

I-am mulțumit tovarășului Aristides Pereira pentru amabilitatea cu care a răspuns solicitărilor noastre, cît și pentru modul desăvîrșit în care serviciul de presă al P.A.I.G.C. a organizat vizita noastră în Guineea-Bissau. Apoi, Aristides Pereira ne-a spus :

– „Poate vom reîntîlni foarte curînd ziariști români, fie la București, fie chiar în capitala noastră – Bissau".

Dumitru Constantin

Imagine din timpul Adunării care a proclamat independența Guineei-Bissau : 24 septembrie 1973. În fotografie : Membri ai Biroului Adunării Naționale Populare ; în centru : Aristides Pereira, secretar general al P.A.I.G.C., Nino Vieira, președintele Adunării Naționale Populare, Luis Cabral, președintele Consiliului de Stat

„Orientarea României este pozitivă, inovatoare"

Gabriel Hauge

președintele Consiliului de administrație al corporației „Manufacturers Hanover Trust Company"

Președintele Consiliului de administrație al corporației „Manufacturers Hanover Trust Company", dl Gabriel Hauge, a fost prezent, zilele acestea, la București, pentru a inaugura filiala acestei bănci în capitala României.

Președinte al firmei americane din 1971, dl Gabriel Hauge este o personalitate prestigioasă a vieții economice americane. Absolvent al universității Harvard (care i-a acordat titlul de doctor în filozofie), dl Hauge a fost profesor la universitățile Harvard și Princeton, ziarist (redactorul paginii editoriale a săptăminalului „Business Week"), consilier special pentru probleme economice al președintelui Eisenhower (în perioada 1953–58).

În cursul vizitei sale la București, dl Hauge a avut amabilitatea de a acorda un interviu redactorului revistei „Lumea", MIHAI MATEI.

– Din cite știu, aceasta nu este prima dv. vizită în România...

– Da, am mai vizitat țara dv. anul trecut și aș putea spune că încep să o cunosc, mai ales că în cursul precedentei vizite am călătorit prin țară, am cunoscut zona industrială a Ploieștiului, ne-am destins, eu și soția mea, în împrejurimile Brașovului. Adaug că voi reveni în România, la sfîrșitul acestei săptămîni, pentru a participa la lucrările Consiliului româno-american pentru promovarea relațiilor economice, în calitate de președinte al părții americane.

Conducătorii României se preocupă intens de dezvoltarea țării, în cadrul planului cincinal, iar dezvoltarea comerțului și, în general, a relațiilor economice externe ocupă, în acest context, un loc important. Orientarea României în relațiile internaționale mi se pare pozitivă, inovatoare : se caută forme noi de colaborare, de valorificare a posibilităților de a dezvolta schimburile.

De altfel, la New York, în decembrie, am avut onoarea de a fi gazdele președintelui României, la un dejun la care a participat un număr important de oameni de afaceri. Cu acel prilej, președintele Ceaușescu ne-a expus obiectivele economice ale României, orientarea acestei țări în raporturile internaționale. A fost un motiv de a aștepta cu interes sporit această a doua călătorie în România.

– Ce așteptați de la lucrările Consiliului româno-american pentru promovarea relațiilor economice și cum apreciați lucrările Comisiei mixte guvernamentale, desfășurate în aprilie ?

– Îmi sînt cunoscute rezultatele primei reuniuni a Comisiei guvernamentale, desfășurată la București. Impresia mea este că această reuniune a justificat interesul părților, că s-au realizat progrese în identificarea posibilităților de cooperare. Cred că apropiata reuniune a consiliului va acționa în același spirit, concretizînd și valorificînd posibilitățile identificate, eventual sugerînd altele.

– Ce activități va executa sucursala băncii dv. la București ?

– Sucursala noastră poate efectua operații bancare comerciale uzuale, și va face aceasta, după cum mă aștept, în mod activ. În general, noi avem în plan să fim un partener activ pentru guvernul român, pentru Banca Română de Comerț Exterior, pentru diversele întreprinderi românești și pentru numeroasele societăți mixte care se au în vedere acum. Sucursala noastră va fi activă în procurarea de fonduri, în promovarea schimburilor reciproce, în procurarea de informații și contacte, toate menite să faciliteze activitatea de afaceri în această parte a lumii de către Statele Unite și de către alte societăți străine și întreprinderi de stat.

– Nu este prima acțiune de cooperare a firmei dv. cu instituțiile românești...

– După cum știți, „Manufacturers Hanover" este de multă vreme activă în Europa răsăriteană. Noi ne-am asociat cu Banca Română de Comerț Exterior și cu Barclays Bank pentru a înființa Banca Anglo-Română la Londra, în primăvara anului trecut. Filiala inaugurată la București va fi focarul multora dintre activitățile noastre în această zonă, susținută de un grup de experți la New York, ca și de sucursalele noastre și formațiile noastre financiare specializate de la Londra și oficiile noastre de pe continent și de oriunde în lume.

Cred că această inițiativă are și o semnificație care depășește afacerile pe care le vom face, oricît de importante ar fi ele, întrucît această sucursală este o dovadă foarte vizibilă și concretă că s-a realizat un real progres în fluxul de schimburi comerciale și financiare între Est și Vest. Sînt convins că dezvoltarea schimburilor comerciale Est-Vest poate să ducă la creșterea cooperării și, astfel, la o mai bună înțelegere și apreciere a punctelor noastre de vedere.

– Ce posibilități întrevedeți pentru dezvoltarea cooperării româno-americane și, în general, a cooperării internaționale ?

– Ca în orice experiență istorică, schimbarea nu se va produce rapid și vor exista și dificultăți pe parcurs. Am spus anul trecut, după prima mea vizită în România, și o repet acum, că țara mea trebuie să acorde României clauza națiunii celei mai favorizate la o dată cît mai apropiată. Privind în urmă la evenimentele anului care s-a scurs de la prima mea vizită la București și de la începerea convorbirilor pentru această sucursală, eu mă simt plin de curaj. Cu o săptămînă în urmă, „Export-Import Bank" a deschis noi credite unor țări socialiste. Un număr impresionant de bănci americane sau vestice sînt pe cale să deschidă oficii în țările socialiste și un număr de instituții financiare din țările Europei răsăritene au acum agenții în Occident. Mi s-a spus, de asemenea, că numeroase societăți americane au arătat interes în a forma societăți mixte în România. Toate acestea sînt activități încurajatoare. Sucursala noastră este una dintre ele. Ea demonstrează că deosebirile de limbă, organizare socială, legi și tradiții pot fi depășite, spre beneficiul ambelor părți, dacă noi abordăm fiecare etapă cu hotărîrea practică de a realiza avantajul reciproc al tuturor participanților.

BELGRAD

Al X-lea Congres al Uniunii Comuniştilor din Iugoslavia

Corespondenţă de la Simion Morcovescu

După discursul rostit de preşedintele Iosip Broz Tito; la stînga: Veliko Vlahovici, membru al Prezidiului U.C.I.; la dreapta, Edvard Kardeli, membru al Prezidiului R.S.F. Iugoslavia

Atenţia comuniştilor, a oamenilor muncii, a tuturor popoarelor şi naţionalităţilor iugoslave este concentrată în aceste zile asupra unui eveniment cu rezonanţă istorică în viaţa ţării — Congresul al X-lea al Uniunii Comuniştilor din Iugoslavia. Moment de referinţă în viaţa partidului, congresul are o semnificaţie majoră, deoarece coincide cu cea de-a 55-a aniversare a creării partidului şi se desfăşoară la capătul unei etape de muncă şi eforturi susţinute pentru găsirea soluţiilor la problemele ridicate de dezvoltarea socialistă a ţării.

Adunaţi în imensa sală a modernului şi elegantului palat al sporturilor „Pionir" din Belgrad, unul dintre cele mai frumoase edificii ridicate, în ultimii ani în capitala ţării, delegaţii comuniştilor iugoslavi au făcut în aceste zile bilanţul activităţii desfăşurate între Congresul al IX-lea şi al X-lea, bilanţul rezultatelor dobîndite în întreaga perioadă a edificării socialismului, au stabilit sarcinile pentru perioada următoare.

Cei peste un milion de comunişti iugoslavi şi-au trimis, pentru a lua parte în forul suprem al partidului, peste 1 600 de delegaţi aleşi în cadrul conferinţelor comunale sau la congresele republicane şi conferinţele provinciale ale Uniunii Comuniştilor. Un mare număr (950) participă pentru prima dată la lucrările unui congres. Alături de delegaţi, în sala congresului s-au aflat, de asemenea, invitaţi din partea tuturor organelor şi organizaţiilor de stat şi politice federale, invitaţi din rîndul veteranilor luptei de eliberare naţională, reprezentanţi ai vieţii publice.

La lucrările congresului sînt prezente 94 de delegaţii ale partidelor comuniste şi muncitoreşti, partidelor socialiste, social-democrate, ale mişcărilor de eliberare naţională şi progresiste de pe toate continentele.

Partidul Comunist Român a fost reprezentat la forumul comuniştilor iugoslavi de o delegaţie condusă de tovarăşul Ilie Verdeţ, membru al Comitetului Executiv, secretar al Comitetului Central al Partidului. Comitetul Central al Partidului Comunist Român a adresat celui de al X-lea Congres al Uniunii Comuniştilor din Iugoslavia, tuturor comuniştilor şi popoarelor Iugoslaviei socialiste, vecine şi prietene, un cald mesaj de prietenie şi solidaritate internaţionalistă din partea Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a întregului popor român.

Mesajul relevă că relaţiile de prietenie şi colaborare dintre Partidul Comunist Român şi Uniunea Comuniştilor din Iugoslavia, dintre ţările şi popoarele noastre, s-au dezvoltat şi amplificat necontenit, într-un spirit de sinceritate, stimă şi înţelegere reciprocă. Vizitele şi convorbirile la cel mai înalt nivel, întîlnirile sistematice de lucru şi dialogul deosebit de fructuos dintre tovarăşii Nicolae Ceauşescu şi Iosip Broz Tito s-au înscris ca momente de cea mai mare însemnătate în evoluţia mereu ascendentă a raporturilor frăţeşti dintre partidele, popoarele şi ţările noastre, în consolidarea edificiului tradiţional şi trainic al prieteniei şi colaborării multilaterale româno-iugoslave.

Din agenda bogată a Congresului al X-lea se desprind, prin analiza aprofundată a situaţiei interne şi externe, Raportul Prezidiului U.C.I., difuzat delegaţilor, şi în mod deosebit, expunerea prezentată de preşedintele Iosip Broz Tito, „Lupta pentru dezvoltarea continuă a autoconducerii socialiste în ţara noastră şi rolul U.C.I.", care a stîrnit un larg ecou în rîndul participanţilor şi al observatorilor prezenţi în aceste zile la Belgrad.

Analizînd transformările şi procesele petrecute în lumea contemporană, Raportul Prezidiului apreciază că forţele păcii, progresului şi socialismului influenţează tot mai hotărîtor asupra proceselor din relaţiile internaţionale, în conformitate cu puterea lor în continuă creştere pe plan material, social şi politic. Procesele politice şi social-economice din lumea contemporană demonstrează consolidarea continuă a socialismului ca proces mondial şi deschid noi perspective, creînd largi posibilităţi pentru consolidarea forţelor socialiste, antiimperialiste şi a altor forţe progresiste şi iubitoare de pace.

Documentul menţionat evidenţiază faptul că ţările socialiste, prin rezultatele obţinute în construcţia lor, îşi aduc o contribuţie tot mai importantă la dezvoltarea socialismului în lume. Prin existenţa şi activitatea lor — se arată în Raport — ţările socialiste devin un factor tot mai important în destinderea încordării internaţionale şi dezvoltarea colaborării internaţionale în baza egalităţii în drepturi şi a principiilor coexistenţei paşnice.

Evocînd schimbările progresiste survenite în relaţiile internaţionale, tovarăşul Iosip Broz Tito sublinia în expunerea prezentată locul important pe care îl ocupă în lume ţările socialiste şi toate forţele socialiste.

Afirmînd că împrejurări istorice specifice au făcut ca socialismul să se dezvolte şi el inegal, preşedintele U.C.I. a spus: „Pe lîngă deosebirile în ce priveşte progresul forţelor de producţie, mulţi alţi factori exercită influenţă asupra acestei situaţii, ca, de pildă, amploarea şi omogenitatea forţelor sociale care luptă pentru socialism, bogăţia şi mărimea ţărilor, poziţia lor internaţională, concepţiile forţelor conducătoare asupra problemelor de fond ale mişcării sociale etc. În plus — a declarat el — relaţiile de producţie socialiste se împletesc, de asemenea, în mai mare sau mai mică măsură, cu diferite elemente ale vechiului şi noului. Din toate aceste motive, contradicţiile sînt prezente şi în ţările socialiste, atît din cauza dezvoltării inegale, cît şi din cauza efectelor acestor forţe şi interese diferite. Aceleaşi motive pot duce, şi din păcate au dus, la agravarea relaţiilor dintre ţări socialiste. Şi aceasta are repercusiuni asupra relaţiilor internaţionale în ansamblu şi asupra rolului şi poziţiilor acestor ţări în asemenea relaţii".

„Ţările socialiste — a arătat preşedintele U.C.I. — nu-şi pot întări poziţia în lume, nu pot promova cauza păcii şi socialismului decît dacă propriile lor relaţii mutuale se bazează pe principiile egalităţii, independenţei, respectului reciproc şi neamestecului în treburile interne ale altora. Ţările socialiste, călăuzite de ştiinţa marxistă, potrivit căreia aceleaşi legi care trebuie să domnească între oameni trebuie să guverneze şi relaţiile dintre ţări şi naţiuni, trebuie să se străduiască să elimine la maximum controversele mutuale şi, astfel, să asigure mersul cel mai lin posibil spre obiectivele socialiste comune".

I. B. Tito a subliniat că, în perioada actuală, cînd revoluţia ştiinţifică şi tehnică, cu cuceririle sale epocale, oferă şanse enorme îndeosebi socialismului, ţările socialiste nu trebuie să absolutizeze şi să glorifice numai căile lor proprii şi modalităţile specifice ale dezvoltării lor sau să impună altora sistemul lor. Deosebirile şi formele specifice sînt inevitabile şi trebuie respectate. Firesc, aceasta nu trebuie să excludă necesitatea dialogului şi schimbului de păreri constructive, care pot îmbogăţi teoria şi practica socialistă şi pot contribui la dezvoltarea relaţiilor reciproce. Astfel, ţările socialiste vor deveni un factor tot mai puternic în evoluţia relaţiilor internaţionale contemporane, a spus el.

În ceea ce priveşte situaţia de pe continentul nostru, în Raportul Prezidiului U.C.I. se arată că Iugoslavia, ca ţară socialistă nealiniată şi europeană, este vital interesată în destinderea încordării internaţionale în Europa şi în colaborarea multilaterală şi egală în drepturi a ţărilor europene. De aceea, participă activ la toate acţiunile care pot contribui la înfăptuirea acestor obiective. Iugoslavia a participat activ la pregătirea şi la fazele desfăşurate

pînă acum în cadrul Conferinței pentru securitate și colaborare în Europa, convinsă că această conferință poate contribui la înlăturarea urmărilor războiului rece în Europa, la depășirea divizării în blocuri, la instaurarea încrederii, asigurarea securității, precum și la lărgirea legăturilor economice și a altor legături, a colaborării țărilor europene. Iugoslavia se pronunță pentru un asemenea sistem de securitate europeană ce ar urma să fie elaborat de toate țările continentului, pe bază de egalitate în drepturi și întemeiat pe principiile Cartei O.N.U. și ale celorlalte documente ale Națiunilor Unite, pe principiile coexistenței pașnice active, ale egalității în drepturi, ale respectării suveranității și integrității teritoriale, inviolabilității granițelor, interzicerii folosirii forței și amenințării cu forța, soluționării pașnice a litigiilor, neamestecului în treburile interne.

În perioada dintre cele două congrese — relevă în continuare Raportul Prezidiului — U.C.I. a dezvoltat o bogată și multilaterală activitate și colaborare internațională, pornind de pe pozițiile principiale ale necesității de a promova cea mai largă colaborare cu partidele comuniste și muncitorești, cu mișcările progresiste și de eliberare națională. U.C.I. s-a angajat consecvent și a dezvoltat relațiile și colaborarea cu aceste partide și mișcări, conducîndu-se după principiile independenței, egalității în drepturi și autonomiei, respectului reciproc, neamestecului.

Referindu-se la aceeași problemă și remarcînd că, în prezent, se înmulțesc posibilitățile în lume ca mișcarea muncitorească internațională să exercite un rol și o influență tot mai mare, tovarășul Iosip Broz Tito sublinia la tribuna congresului că s-a întărit, de asemenea, convingerea că independența și neamestecul reprezintă condiții de bază pentru dezvoltarea unor relații de egalitate și solidaritate între țările socialiste, partidele comuniste și muncitorești și alte forțe și mișcări progresiste. „Uniunea Comuniștilor din Iugoslavia a dezvoltat permanent cooperarea cu partidele comuniste și muncitorești și cu mișcările progresiste tocmai pe aceste baze", a menționat președintele Tito. Pornind de la principiul deplinei autonomii a fiecărui partid și mișcări și de la responsabilitatea față de propria clasă muncitoare și față de propriul popor, noi am susținut întotdeauna punctul de vedere că deosebirile de poziții, care reflectă condițiile diferite în care activează fiecare partid și mișcare progresistă în parte, nu trebuie să reprezinte o piedică în calea cooperării. Dimpotrivă, unitatea poate fi făurită numai dacă interesele și părerile fiecărui partid și mișcări sînt respectate, a declarat președintele U.C.I.

Delegații care au luat cuvîntul la congres au abordat o gamă largă de probleme ce se află în centrul preocupărilor actuale în Iugoslavia pe plan politic, economic și social. Pe lîngă aspectele specifice ale unor probleme ale politicii interne și externe abordate de vorbitori, din toate luările de cuvînt s-au desprins ca un numitor comun următoarele constatări : în societatea iugoslavă, partidul joacă rolul conducător, s-au întărit unitatea și coeziunea partidului.

Atmosfera de puternic entuziasm, ce a domnit în aceste zile nu numai în sala congresului, ci și în întreaga țară, este o expresie a sentimentelor de bucurie pentru rezultatele cu care comuniștii s-au prezentat la cel mai înalt forum al partidului. Aceste sentimente sînt îndreptățite, ele se intemeiază pe bilanțul bogat al realizărilor obținute în toate sferele de activitate. Deplina unitate politică, ideologică și de acțiune, afirmarea cu toată tăria a principiului centralismului democratic în viața partidului, realizarea rolului de forță conducătoare în societate, așezarea la baza activității a verificatei învățături marxist-leniniste — toate acestea sînt motive de justificată mîndrie pentru un partid chemat să răspundă de destinele clasei muncitoare, să edifice noua societate socialistă. Totodată, rezultatele obținute pe plan politic, economic și social sînt o chezășie că hotărîrile pe care le va adopta congresul vor deveni cu certitudine realitate.

Aspect parțial al Tîrgului de primăvară de la Budapesta

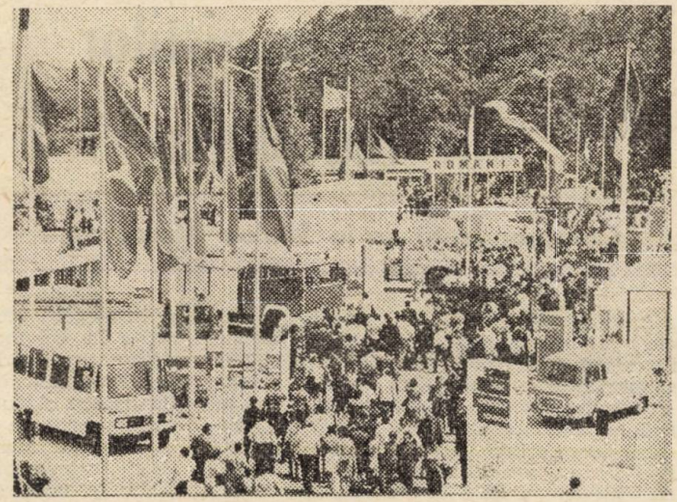

BUDAPESTA

Ediția '74 a Tîrgului internațional

Corespondență de la Aurel Pop

Tîrgul internațional de la Budapesta are o istorie veche. La început, au fost simple expoziții de mostre, apoi expoziții internaționale și abia în 1925 este folosită, pentru întîia oară, denumirea de „Tîrg internațional". Prima expoziție de produse industriale a fost organizată de Kossuth Lajos, în 1842, pe malul Dunării, cu scopul de a fi cunoscute produsele ce se fabricau în țară. Ea a cuprins 213 exponate și a fost vizitată de 14 000 de persoane. În 1885, se organizează prima expoziție națională a Ungariei, la care sînt prezentate 12 000 de exponate, numărul vizitatorilor ridicîndu-se la 1,7 milioane. Cel mai mare succes l-a avut expoziția de mostre organizată, în 1896, în parcul orașului. Sînt prezentate 21 310 exponate, acestea fiind admirate de 6 000 000 de cetățeni. Cu prilejul deschiderii expoziției, s-a dat în folosință primul metrou din Europa, care lega centrul orașului cu expoziția. De atunci, toate expozițiile de mostre și tîrgurile internaționale au fost organizate în parcul orășenesc. Primul tîrg internațional a fost organizat în 1925, din cele 822 exponate prezentate 141 fiind străine.

În urmă cu doi ani, guvernul R. P. Ungare a hotărît ca parcul orașului să fie redat budapestanilor, urmînd ca tîrgul internațional să aibă loc în cartierul Kobanya. În acest scop, s-au alocat investiții de o jumătate miliard de forinți, în cartierul menționat construindu-se pavilioane spațioase, ultramoderne. Pentru a ne da seama de dimensiunile acestora, amintim că pavilionul „A", de pildă, ocupă o suprafață de 22 000 metri pătrați. Unele pavilioane pot fi folosite și iarna.

În această primăvară, Tîrgul internațional de la Budapesta a fost organizat în noul sediu, din cartierul Kobanya, unde a ocupat o suprafață de 320 000 metri pătrați, din care 51 000 acoperiți. Pavilioanele sînt atît de mari, încît prin ele pot circula autocamioane și tractoare pentru transportarea exponatelor chiar la locul unde vor fi expuse. Fiecare pavilion este prevăzut cu semnale automate de alarmă, care în caz de incendii, declanșează perdele de apă.

La actuala ediție a tîrgului de la Budapesta, care a avut loc între 18 și 26 mai, au participat 1 500 de firme și organizații comerciale din 25 de țări, printre care și țara noastră. Australia și Kuweit au participat pentru prima dată la această manifestare internațională. Din cele 1 500 de firme și organizații comerciale, 105 au fost din țările socialiste, 712 din țările capitaliste, restul aparținînd țării-gazdă.

Dintre țările socialiste participante la tîrg — Bulgaria, Cehoslovacia, R. D. Germană, Iugoslavia, Polonia, România și Uniunea Sovietică — cea mai mare suprafață au ocupat-o Polonia și R.D. Germană, iar cel mai mare număr de firme au provenit din Iugoslavia.

Țara noastră a prezentat aparataj electronic, locomotive pentru mine, utilaj petrolier, autoturisme de teren ARO—240, autobasculante „Roman", calculatoare „Felix", mașini de contabilizat și facturat, mașini-unelte, mașini pentru prelucrarea lemnului, aparate de radio, televizoare, telefoane, echipament optic. Standurile românești au fost vizitate de Jenö Föck, președintele Consiliului de Miniștri al R.P. Ungare, Kallai Gyula, președintele Consiliului Național al Frontului Popular Patriotic, Apro Antal, președintele Adunării de Stat a R.P. Ungare, Nemes Deszo și Benke Valeria, membri ai Biroului Politic al C.C. al P.M.S.U., Jozsef Biro, ministrul comerțului exterior al R. P. Ungare, de alți conducători de partid și de stat, precum și numeroși specialiști și oameni ai muncii din capitala Ungariei.

Referindu-se la relaţiile economice dintre cele două ţări, ing. Alexandru Matcău, şeful agenţiei noastre economice la Budapesta, sublinia că schimburile comerciale şi colaborarea economică româno-ungară se dezvoltă continuu, în ritm rapid, în interesul ambelor ţări.

Relaţiile comerciale dintre cele două ţări vecine şi prietene s-au intensificat considerabil după întîlnirea de la Bucureşti dintre tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, şi tovarăşul János Kádár, prim-secretar al C.C. al P.M.S.U. Totodată, s-a dezvoltat şi cooperarea economică. În prezent, se desfăşoară acţiuni de cooperare în domeniul construcţiilor de maşini, în industria uşoară şi industria alimentară. Sînt în curs de perfectare alte acţiuni de cooperare — în industria constructoare de maşini, chimică şi a medicamentelor, precum şi în alte domenii ale activităţii economice.

Vagoane ale noului metrou

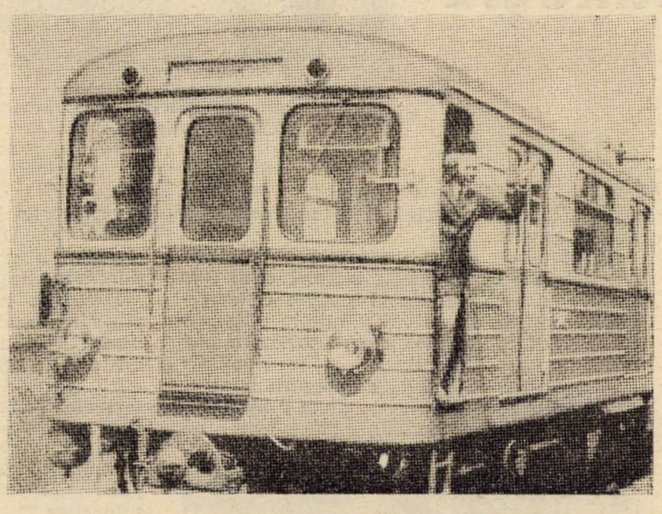

PRAGA

Traseul „C"

Corespondenţă de la Constantin Prisăcaru

La atîtea zeci de însemne scoase la iveală de dezvoltarea explozivă a circulaţiei rutiere, în Cehoslovacia s-a adăugat, nu demult, unul nou — un „M" flancat de două aripi desfăşurate. Desprins de la mijlocul alfabetului, semnul indică existenţa la Praga a celui mai modern şi rapid mijloc de circulaţie urbană.

Deşi metroul este o realizare a timpurilor noastre, paternitatea ideii circulaţiei subpămîntene nu aparţine acestor vremuri. Încă vechea Romă a manifestat preocupare faţă de o asemenea posibilitate, iar marele artist şi gînditor al Renaşterii, Leonardo da Vinci, i-a dat expresie concretă într-un proiect care conţinea atît detalii arhitectonice şi de construcţie, cît şi ceea ce astăzi numim argumentaţie tehnico-financiară. Londonezii au fost, însă, primii în lume care au „coborît" în subteran o mare parte a pietonilor, oferindu-le, acum 111 ani, cea mai comodă şi sigură cale de transport în comun. Scurgerea timpului a scos metroul din categoria unicatului, a curiozităţilor, demonstrînd că este o necesitate şi, în multe oraşe ale lumii, unica soluţie în stare să contribuie efectiv la „aerisirea" străzilor şi bulevardelor.

Acelaşi lucru s-a petrecut şi în cazul capitalei cehoslovace. Praga, întemeiată acum un mileniu şi jumătate, traversată de apele Vltavei şi răsfirată pe o sumedenie de povîrnişuri, a devenit, cu timpul, aşezarea urbană cu una dintre cele mai complicate şi anevoioase circulaţii. Centrul oraşului, deci perimetrul ce găzduieşte cea mai intensă activitate comercială, numărul cel mai mare de pietoni, principalele instituţii administrative şi culturale, este format dintr-un păienjeniş de străzi înguste şi întortocheate, ale căror direcţii şi dimensiuni au fost stabilite în urmă cu vreo şapte secole. Cum era şi firesc, gospodării de atunci ai oraşului n-au putut să-şi reprezinte în detaliu caracteristicile circulaţiei de la sfîrşitul acestui secol. De aceea, din cauza îngustimii străzilor — unele nu mai late de 2,5 metri —, în orele de vîrf ale circulaţiei pe aceste porţiuni se înaintează cu o viteză ce nu depăşeşte 10 kilometri pe oră. Supraaglomerarea creată astfel împiedică scurgerea fluidă a călătorilor şi mijloacelor de transport în comun. Cu toate aceste complicate condiţii, tramvaiele şi autobuzele pragheze trebuie să asigure transportul anual a peste 570 milioane călători, cifră ce întrece cu 300 milioane numărul pasagerilor transportaţi într-un oraş ca Montreal şi dublul cifrei realizate la München sau Toronto. Pentru a restitui centrul pietonilor, începînd cu primăvara acestui an, municipalitatea a hotărît aplicarea proiectului „celor trei" elemente — reorganizare, reglementare, regularizare.

Necesitatea corectării a ceea ce înaintaşii nu au putut intui suficient constituie o veche preocupare a edililor capitalei cehoslovace. Ideea descongestionării circulaţiei orăşeneşti prin construirea unei căi subterane datează din 1926. Atunci, prof. Vladimir List şi ing. Bohumil Belada au întocmit primele studii. Precipitarea evenimentelor internaţionale, alături de imposibilitatea vechii primării de a finanţa o acţiune de o asemenea amploare au dus la amînarea începerii construcţiei metroului praghez. Ideea a fost reluată în 1967 sub forma unei măsuri urgente de stat, iar materializarea ei a început, practic, în 1969. Pe harta construcţiilor socialiste ale Cehoslovaciei a fost trecut numele celei mai mari construcţii a actualului şi următoarelor trei planuri cincinale, la a cărei realizare participă, fără exagerare, întreaga ţară.

Metroul din Praga este conceput, pentru prima etapă, sub forma a patru linii radiale, denumite convenţional A, B, C, D. Toate aceste linii se intersectează într-o zonă aflată în perimetrul central al oraşului. Lungimea totală a traseelor însumează 92 km, de-a lungul cărora se vor înşirui 93 de staţii. Proiectul, întocmit de specialişti cehoslovaci şi sovietici, prevede terminarea şi darea în funcţiune a întregului sistem al metroului, prevăzut pentru prima etapă, în anul 1988. Va urma etapa a doua a acestei construcţii subterane, cînd cele 8 staţii terminus vor fi concentrate la traseul inelar marginal, care va înlesni pietonului ca, folosind metroul, să ajungă, rapid şi comod, în oricare din cartierele importante ale capitalei.

Pînă atunci, însă, constructorii, economia ţării vor avea de străbătut o lungă cale. Mii, zeci de mii de cetăţeni au de dus la capăt o muncă titanică. Pentru a ilustra mai exact ce presupune o asemenea construcţie, să precizăm doar că cea mai mare parte a traseului se sapă într-o rocă dură, de piatră, că tunelele trec de trei ori pe sub albia Vltavei, că din cauza diferenţelor de nivel unele staţii se află la o adîncime de peste 200 metri în comparaţie cu cele aflate la o mică adîncime.

Un prim „eşantion" al metroului — traseul „C" — a fost dat în circulaţie la 9 mai, zi în care poporul cehoslovac sărbătoreşte eliberarea sa de sub ocupaţia fascistă. Un dar semnificativ al poporului pentru marea sărbătoare naţională, dar şi o dovadă a efortului uman, material şi financiar, pe care îl reclamă o asemenea construcţie. Prima porţiune a metroului recent inaugurată, lungă de 6,7 kilometri şi avînd 9 staţii, a solicitat investiţii de peste 2,5 miliarde coroane, costul unui kilometru revenind la 450 milioane coroane. Pentru săparea şi construirea tunelului şi a staţiilor au trebuit dislocaţi şi scoşi la suprafaţă 1 750 000 mc steril, să fie turnaţi 200 000 mc beton şi să se înalţe 30 000 mp ziduri subterane. La lucrările de construcţii au participat 34 de întreprinderi cehoslovace de importanţă naţională, precum şi 5 000 de muncitori permanenţi de cele mai diferite profesii. Traseul „C" va prelua, conform prevederilor, 8,2 la sută din numărul total al călătorilor ce folosesc mijloacele de transport în comun, ceea ce înseamnă circa 45,1 milioane călători anual.

Noua construcţie este denumită în cele mai felurite chipuri — i se spune şantierul nr. 1 al ţării, opera socialismului etc. Mi se pare mai încărcată de semnificaţie formula exprimată de ministrul construcţiilor R. S. Cehe, ing. Fr. Sramek : „Praga este un ansamblu arhitectonic bine gîndit şi armonios echilibrat. Arhitecţii şi constructorii de astăzi sînt chemaţi să-l întregească, să-i adauge noi frumuseţi, să-i prelungească viaţa. Dacă afară este mai greu să dăm replica la ceea ce au construit înaintaşii, în schimb ceea ce construim în subteran constituie mîndria noastră, principala zestre pe care o pregătim pentru generaţiile viitoare. Facem totul ca urmaşii noştri să-şi scoată pălăria în faţa gîndirii şi eforturilor noastre. Pentru că metroul din Praga este o îndelungată şi dură înfruntare a omului cu piatra muntelui, cu apa subterană, cu nisipurile mişcătoare. Construcţia lui presupune o voinţă de fier, eforturi titanice, o tehnică fără egal, investiţii ce reprezintă o cifră — am putea spune — astronomică. Şi, în ultimă instanţă, pentru noi el este singura măsură raţională şi de foarte lungă durată care ajută la descongestionarea circulaţiei pe străzile oraşului".

Metroul praghez este acum o realitate. Scările rulante, lungi şi elegante, duc, în fiecare zi, spre micile „castele de marmură şi lumină" zeci de mii de călători, uimiţi, încîntaţi, mîndri de inteligenţa şi eforturile semenilor lor.

PARIS

Noul președinte al Franței și-a preluat funcția

Corespondență de la
Paul Diaconescu

Luni 27 mai, la Elisée. Președintele Franței, Valéry Giscard d'Estaing, cîteva minute înaintea ceremoniei de inaugurare a mandatului prezidențial

Prin însăși ceremonia investiturii, noul președinte al Franței, Valéry Giscard d'Estaing, a subliniat dorința sa de „continuitate și schimbare", formulă pe care a pronunțat-o, în repetate rînduri, de-a lungul campaniei sale electorale. Într-adevăr, solemnitatea instalării la Palatul Elysée — desfășurată, conform tradiției, în prezența președintelui interimar, Alain Poher, a primului ministru, Pierre Messmer, a președintelui Adunării Naționale, Edgar Faure, a membrilor guvernului și a numeroase personalități oficiale — a fost marcată de cîteva inovații cerute de șeful recent ales al statului. Astfel, pentru prima oară, școlile au fost închise luni dimineața, oferind elevilor posibilitatea de a urmări transmisia ceremoniei la posturile de radio și televiziune, iar 30 de copii, în vîrstă de 12—14 ani, prezenți în sala de festivități a palatului, au fost martori direcți ai evenimentului, din partea tinerei generații.

Inovația cea mai spectaculoasă a constituit-o, însă, înlocuirea cortegiului oficial, care făcea parte pînă acum din protocolul instalării, prin deplasarea pe jos a șefului statului pe celebra și foarte animata arteră Champs Elysées, în mijlocul a mii de parizieni care l-au aclamat pînă la Arcul de Triumf, în Piața Charles de Gaulle. Acolo, președintele a depus o jerbă de flori și a aprins flacăra la mormîntul Soldatului Necunoscut, încheind, astfel, cu un gest simplu actul instalării sale în funcția supremă a statului francez.

Scurta declarație făcută în cursul investiturii este, de asemenea, semnificativă. Ziua de 27 mai, a spus președintele Giscard d'Estaing, constituie „începutul unei ere noi în politica franceză", subliniind că toate sufragiile exprimate, inclusiv cele acordate concurenților săi, „oglindesc o voință de schimbare". „Primul salut în calitate de nou președinte al Republicii — a continuat șeful statului — îl adresez celor care, în această competiție, aspirau și aveau capacitatea să devină președinți, mai ales domnilor François Mitterrand și Jacques Chaban-Delmas. Așadar, eu sînt cel ce voi conduce schimbarea. Dar nu o voi conduce singur". În acest sens, președintele a evocat rolul guvernului și al Parlamentului, al tineretului, al întregului popor.

Președintele Republicii și-a început imediat activitatea, primind, luni la orele 15,30, pe primul ministru, Pierre Messmer, și primind demisia cabinetului acestuia. Doar 30 de minute mai tîrziu, „suspense"-ul care, de cîteva zile, înfierbînta imaginația ziariștilor și observatorilor politici, a luat sfîrșit : Valéry Giscard d'Estaing a anunțat numele primului ministru, Jacques Chirac, însărcinîndu-l cu formarea noului guvern.

În opțiunea sa, președintele Republicii s-a călăuzit după cîteva criterii care par să prefigureze echilibrul politic determinat de forțele ce au contribuit la alegerea noului șef al statului. Comentatorii subliniază faptul că numirea lui Jacques Chirac, membru al U.D.R., ar asigura aportul acestei formații politice la noua majoritate prezidențială. Totodată, știut este că

Fostul ministru de interne Jacques Chirac (41 de ani) devine prim-ministru al noului guvern francez

proaspătul prim-ministru l-a sprijinit pe actualul președinte încă din primele zile ale campaniei electorale, împotriva lui Jacques Chaban-Delmas, care avea sprijinul oficial al U.D.R. Dezamăgirea provocată în rîndurile gaulliștilor de înfrîngerea în primul tur a lui Chaban-Delmas, poate fi, așadar, contracarată prin alegerea primului ministru din rîndurile acestei formații.

Prevăzînd această opțiune, Alexandre Sanguinetti, secretarul general al U.D.R., a ținut să facă unele precizări într-un interviu acordat ziarului „La Nation" de luni. Evocînd posibilitatea alegerii unui prim-ministru din U.D.R., liderul mișcării a subliniat că regimul nu se va mai confunda cu U.D.R. și că sprijinul acordat guvernului „va fi loial dar vigilent și, în mod cert, nu va fi necondiționat. Atitudinea noastră va fi în funcție de oameni (membrii guvernului — n.n.), de intențiile și realizările lor". În noua coaliție guvernamentală, U.D.R. se definește astfel, ca un aliat liber să-și asume „propriile răspunderi", după cum adaugă liderul său.

Dacă, pe plan politic, noul președinte are sarcina, destul de complexă dar realizabilă, de a alcătui o nouă majoritate, cît mai conformă cu propriile sale vederi și deziderate, precum și cu interesele forțelor politice care l-au susținut — în schimb, pe plan economic și social, perspectivele lunilor ce vin se anunță dificile. Sub titlul interogativ : „Strîngerea curelei sau suflecarea mînecilor ?", „Le Monde" de luni seara enumera o serie de probleme care stau în fața președintelui și a primului ministru. Amintind, conform unor statistici, că în 1974 deficitul balanței comerciale se va apropia de 30 miliarde de franci, ziarul consideră că, oricare vor fi soluțiile adoptate, ele vor întîmpina obstacole greu de învins.

Formarea noului cabinet, anunțată marți seara, precum și prima ședință de Consiliu, de miercuri dimineața, dau contururi mai precise intențiilor și măsurilor preconizate de președintele Valéry Giscard d'Estaing.

Lista noului guvern francez este următoarea : prim-ministru : Jacques Chirac (U.D.R.), 41 de ani ; ministru de stat, ministru al afacerilor interne : Michel Poniatowski (Republican independent), 52 de ani ; ministru al justiției : Jean Lecanuet (Reformator), 54 de ani ; ministru al apărării naționale : Jacques Soufflet (U.D.R.), 61 de ani ; ministru al reformelor : Jean-Jacques Servan-Schreiber (Reformator), 50 de ani ; ministru al afacerilor externe : Jean Sauvagnargues (ne-parlamentar), 58 de ani ; ministru al economiei și finanțelor : Jean-Pierre Fourcade (ne-parlamentar), 44 de ani ; ministru al educației naționale : rectorul René Haby (ne-parlamentar), 44 de ani ; ministru al cooperației : Pierre Abelin (Reformator), 65 de ani ; ministru al înzestrării teritoriului : Robert Galley (U.D.R.), 53 de ani ; ministru al agriculturii : Christian Bonnet (Republican independent), 52 de ani ; ministru al calității vieții : André Jarrot (U.D.R), 54 de ani ; ministru al muncii : Michel Durafour (Reformator), 54 de ani ; ministru al sănătății : Simone Veil (ne-parlamentară), 46 de ani ; ministru al industriei : Michel d'Ornano (Republican independent), 49 de ani ; ministru al comerțului și artizanatului : Vincent Ansquer (U.D.R.), 49 de ani. Media de vîrstă a noului guvern este de 53 de ani, decanul miniștrilor fiind Pierre Abelin, care a mai fost ministru în repetate rînduri, iar cel mai tînăr fiind primul ministru însuși.

LISABONA

Prologul unui alt proces

Corespondență de la Vasile Oros

A trecut o lună de la acea memorabilă zi de 25 aprilie cînd acordurile cîntecului lui José Afonso — „Grandola, vila Morena" (semnalul pentru declanșarea mișcării forțelor armate, transmis de postul de radio „Renascenca") — făceau pulbere iluziile în trăinicia regimului fascist. A fost inaugurat, în acea zi, un capitol nou în istoria Portugaliei, cu alte sensuri și dimensiuni.

În ziua decisivă a insurecției, fapte insolite se petreceau pe acest pămînt al lui Camoes. La sediul poliției politice PIDE—DGS din strada Antonio Maria Cardoso, zbirii încercuiți au trebuit să stingă cu bere și suc de portocale flăcările ce ieșeau din crematoriul suprasolicitat de hîrtii compromițătoare. Un inspector al acelei poliții pricepe repede situația și se închide voluntar într-o celulă a penitenciarului Caxias, cu gîndul să treacă drept deținut politic. Un ministru atotputernic este somat să se predea de către un ofițer care, oficial, era deținut în închisoarea Trafaria după rebeliunea regimentului din Caldas de Rainha. „A epoca", ziar care, cu cîteva zile înainte servea ofițerilor mișcării ca mijloc de a se identifica între ei, este interzis pentru apărarea fanatică a ceea ce nu mai exista. Garoafele roșii inundau străzile, poporul fraterniza cu armata și participa alături de ea la curățarea ultimelor cuiburi de rezistență fascistă. Foștii deținuți și exilați politici începeau să fie purtați pe brațe la întrunirile publice.

Hyde Park Hotel, Londra. Au început convorbirile între reprezentanții guvernului portughez și cei ai Partidului African al Independenței din Guineea-Bissau și Insulele Capului Verde (P.A.I.G.C.); convorbirile au ca obiect un acord de încetare a focului. În imagine: comandantul Pedro Pires (stînga), șeful delegației P.A.I.G.C., viceministru al forțelor armate din Guineea-Bissau, și dr. Mario Soares, ministrul de externe al Portugaliei (dreapta).

Victoria fulgerătoare a mișcării forțelor armate, suprinzătoare nu numai pentru foștii guvernanți, a fost epilogul unui proces îndelungat (și, totodată, prologul altuia) în care au intervenit, ca factori determinanți, criza internă a regimului fascist, consecințele economice, sociale și politice ale războiului colonial, izolarea și condamnarea internațională a fascismului și colonialismului portughez, succesele mișcărilor de eliberare din Guineea-Bissau, Mozambic și Angola, întețirea luptei poporului portughez. Numai luînd în seamă toți acești factori, restrîngerea progresivă a bazei de sprijin a fascismului, paralel cu amploarea și nivelul atins de mișcarea democratică și populară, pot fi înțelese, în ansamblul ei de resorturi, acțiunea de la 25 aprilie și rapiditatea evenimentelor care i-au urmat.

Făcînd față unei represiuni constante și brutale, lupta populară contra regimului fascist a devenit, cu timpul, o puternică mișcare națională de masă, în ciuda recunoscutei eficiențe a aparatului represiv, poate chiar datorită cruzimii cu care era pedepsită orice tentativă de neconformism. O caracteristică principală a evenimentelor din această lună de după victorie este participarea masivă a poporului la renovarea structurilor economice, sociale și politice, afirmarea hotărîtă a voinței sale de a rezolva prin metode democratice și în strînsă alianță cu forțele armate gravele probleme moștenite de la dictatura salazaristă-caetanistă. Masele de muncitori, țărani, funcționari și alte categorii de oameni ai muncii au reușit să smulgă patronatului, prin negocieri sau greve, condiții de viață mai omenești, au înlăturat de la cîrma întreprinderilor multe din persoanele ostile noului regim, iar din conducerile sindicatelor au scos o serie de slujitori notorii ai patronatului și fascismului, înlocuindu-i cu persoane ce se bucură de încrederea sindicaliștilor. În fiecare zi, în întreaga țară se desfășoară adunări în care sînt dezbătute pe larg situația oamenilor muncii și revendicărilor lor, clasa muncitoare afirmîndu-și personalitatea și forța în apărarea intereselor sale, atît de nesocotite în ultima jumătate de secol. Se pregătesc condiții pentru crearea unor structuri sindicale unitare. La rîndul său, proletariatul agricol din mai multe regiuni preia conducerea fostelor „case ale poporului", cu scopul de a le transforma în sindicate reprezentative.

„...un viraj de 180 de grade"

În sfera politicii externe, se înregistrează la Lisabona o intensă efervescență. Numeroasele întrevederi ale șefului diplomației portugheze, Mario Soares, cu ambasadorii străini și cu emisari speciali ai unor guverne constituie de pe acum un prim cadru al „politicii de deschidere spre țările africane, țările arabe și țările socialiste". În prim planul acțiunilor de politică externă portugheză se află rezolvarea problemei războiului colonial, debutul în acest sens constituindu-l negocierile începute la 25 mai la Londra, dintre delegația guvernului portughez și delegația Partidului African al Independenței din Guineea-Bissau și Insulele Capului Verde.

„Diplomația portugheză — declara, la sosirea sa în capitala britanică, Mario Soares — trebuie să se schimbe radical și să efectueze practic un viraj de 180 de grade. Aceasta nu va fi posibil decît schimbînd complet politica noastră față de popoarele africane, astfel ca ele să fie convinse că pentru Portugalia era colonizării s-a sfîrșit și că noi recunoaștem tuturor popoarelor africane dreptul la autonomie și independență".

Partidul African al Independenței din Guineea-Bissau și Insulele Capului Verde, reprezentantul guvernamental al noului stat devenit independent la 26 septembrie 1973 și recunoscut ca atare de 84 de țări ale lumii, este primul interlocutor al Portugaliei asupra problemei încetării focului. P. A. I. G. C. a propus, la 13 mai, deschiderea imediată a negocierilor pentru găsirea unei soluții conflictului. Mediată de președintele Senegalului, Leopold Sedar Senghor, întîlnirea dintre ministrul de externe Mario Soares și secretarul general al P.A.I.G.C., Aristides Pereira, — Dakar, 16 mai — avea să fixeze locul și data — Londra, 25 mai — începerii tratativelor.

Portugalia — estimează observatorii prezenți în capitala britanică — ar fi intenționat disocierea problemelor militare de cele politice, în timp ce P.A.I.G.C., guvernul legal al noului stat independent Guineea-Bissau, a înțeles să fie acceptat ca atare de noul guvern portughez. A cerut, de asemenea, ca Portugalia să recunoască unitatea Guineei-Bissau și Insulelor Capului Verde, proclamată de Constituția noii republici africane. Or, se pare că guvernul portughez intenționa să amîne abordarea problemelor Insulelor Capului Verde din două motive: pe de o parte, fiindcă arhipelagul nu este afectat de război și, pe de altă parte, pentru că există aici două baze militare de importanță strategică pentru Portugalia. În cele din urmă, însă, delegația portugheză a acceptat să discute și problemele Insulelor Capului Verde.

După patru ședințe în decurs de trei zile, luni dimineața, în cadrul celei de a cincea ședințe, delegația portugheză — anunță surse autorizate — a acceptat, de asemenea, examinarea problemelor sub aspectul lor politic. A fost, de altfel, și cea mai lungă reuniune: trei ore și jumătate. Pentru prima oară a participat la negocieri și Antonio de Almeida Santos, ministrul portughez al coordonării inter-teritoriale, sosit luni la Londra, care sublinia ziariștilor „atmosfera de cordialitate" ce domnește în sala întîlnirii.

Pînă la închiderea ediției, acordul de încetare a focului n-a fost încă încheiat.

Încă înainte de instalarea guvernului provizoriu (alcătuit dintr-o largă gamă de forțe politice), dar mai ales după aceea, au devenit imperios necesare schimbări cu conținut democratic în aparatul administrativ local, sector unde s-au făcut, de asemenea, pași însemnați. În adunări deschise și prin acțiuni conjugate cu mișcarea forțelor armate, populația din numeroase localități desemnează noi reprezentanți în camerele municipale, paralel cu acțiunea inițiată de Ministerul administrației interne de a renova cadrele de conducere ale districtelor și municipiilor mai importante. Programul mișcării forțelor armate, care constituie platforma de acțiune a guvernului provizoriu, a început să capete o expresie vie tocmai datorită participării maselor la procesul de renovare, prin folosirea efectivă și tot mai responsabilă a drepturilor și libertăților obținute. Cuvintele de ordine repetate insistent la marile mitinguri și manifestații populare sînt : necesitatea de a consolida și lărgi cuceririle democratice, de a se pune capăt imediat războiului colonial, de a se acționa cu forțe unite pentru a dejuca orice manevre ale reacțiunii, lovită, dar nu răpusă definitiv.

Forțele politice democratice și progresiste avertizează asupra posibilelor pericole pornind de la realitatea incontestabilă că vechiul regim deține încă poziții foarte puternice (pe alocuri intacte) în sfera economiei și în aparatul de stat, îndeosebi în ce privește eșalonul cadrelor medii, inclusiv unele elemente militare încă neepurate. Pînă în prezent, reacțiunea pare să mizeze mult pe pîrghiile economice, folosind în interes propriu conjunctura națională caracterizată de o amplă mișcare revendicativă. Astfel, în unele cazuri, revendicările sînt pur și simplu stimulate de patronii unor mari firme, nelipsind exemple incredibile, cînd patronul oferă mai mult decît i se cere. Nu este nevoie de prea multă perspicacitate pentru a pricepe că e vorba de o „generozitate" interesată să obțină un efect politic prin dezechilibrarea situației în sectoare importante, care să creeze dificultăți noului regim. La 26 aprilie, deci în ziua următoare victoriei, o firmă industrială a propus deja sporuri de salarii pe care le refuzase categoric în ianuarie. Alt exemplu îl oferă arhicunoscuta „I.T.T." (filiala acesteia din Portugalia), care, înainte, boicotase un contract colectiv de muncă ce prevedea creșterea salariilor, iar acum oferă ea însăși salarii mult mai mari, de peste 6 000 escudos. Recunoscînd că, în majoritatea lor, revendicările populare sînt juste, că ele atestă elocvent gradul de exploatare patronat de fostul regim fascist, că, treptat, ele vor putea fi satisfăcute, guvernul provizoriu a explicat, în cîteva rînduri, că nu este în interesul oamenilor muncii formularea de revendicări peste capacitatea actuală a țării. În această privință, Perreira de Moura, ministru fără portofoliu și reputat economist, spunea, la mijlocul săptămînii trecute, că salariul minim de 6 000 escudos, a cărui instituire pe plan național fusese cerută de diverse categorii, ar echivala în fapt cu... distribuirea întregului produs național.

După examinarea situației, în mai multe ședințe, Consiliul de Miniștri a adoptat simbătă primele măsuri anunțîndu-se instituirea unui salariu minim național (inexistent înainte) de 3 300 escudos, înghețarea temporară a salariilor ce depășesc 7 500 escudos, măsuri riguroase de control asupra prețurilor la bunurile de consum și servicii, inclusiv chiriile și alte capitole cu mare incidență asupra creșterii costului vieții. De pe urma instituirii salariului minim național, urmează să beneficieze circa jumătate din numărul muncitorilor și funcționarilor, fiind exceptați muncitorii agricoli, a căror situație se află încă în studiu, iar în ce privește militarii, soluționarea problemelor lor va face obiectul unui decret separat. Au fost, totodată, sporite ajutoarele pentru familii, paralel cu anumite reformulări în sistemul operațional al băncilor. Comunicatul oficial afirmă că „măsurile adoptate acum sînt un prim pas, încă insuficient, spre satisfacerea revendicărilor juste, dar singurul considerat posibil în actuala situație".

Desigur, greaua moștenire lăsată de regimul fascist nu poate fi lichidată peste noapte. Iar eforturile de redresare cer o adîncă înțelegere a realităților existente și o clară viziune asupra căilor și metodelor ce trebuie alese pentru marea operă de redresare națională. Pentru orice străin aflat în prezent în Portugalia apare clar că voința majorității zdrobitoare a poporului lusitan este de a se acționa în acest sens și în această direcție.

Exilați în Brazilia

Direcția Generală a Informațiilor din Ministerul Comunicării Sociale al Portugaliei a publicat următorul comunicat : „Întrucît amiralul Americo Thomaz și Marcello Caetano au manifestat dorința de a se stabili în Brazilia, junta salvării naționale a consultat guvernul brazilian asupra acordului său de a-i primi ca exilați și a obținut răspuns afirmativ, cu condiția ca sus-numiții și familiile lor să se abțină de la orice activitate politică în Brazilia. În aceste condiții, a fost autorizată plecarea amiralului Americo Thomaz, a soției și fiicei sale, ca și a lui Marcello Caetano, care au sosit în Brazilia. Această măsură nu împietează în nici un fel asupra cercetării eventualelor responsabilități pe care le-ar avea amiralul Americo Thomaz și Marcello Caetano, nici asupra aplicării sechestrului asupra bunurilor lor, dacă va trebui să se procedeze astfel".

Pe marginea acestei hotărîri a juntei salvării naționale, Comitetul Executiv al C.C. al Partidului Comunist Portughez a difuzat următoarea declarație : „Azi, poporul portughez a luat cunoștință cu surpriză și neliniște de faptul că junta de salvare națională, după ce a negociat cu guvernul Braziliei, a permis să plece foștilor guvernanți fasciști, Americo Thomaz și Marcello Caetano.

P.C. Portughez nu este adeptul unei politici de răzbunare, dar, într-un moment cînd urmează să fie investigate răspunderile de crime ale regimului răsturnat, o asemenea măsură nu poate să nu șocheze profund clasa muncitoare, oamenii muncii, pe toți aceia care au suferit, timp de aproape 50 de ani, represiunea și tirania fascistă. P.C. Portughez subliniază că este de dorit ca deciziile politice de mare importanță să fie luate după consultări și schimburi de păreri între forțele și curentele aliate în actualul proces de democratizare. P.C. Portughez continuă să considere că întărirea unității clasei muncitoare și a mișcării democratice și întărirea alianței forțelor populare cu forțele armate constituie principala garanție a libertăților cucerite și a instaurării în Portugalia a unui regim democratic ales de popor".

Un purtător de cuvînt al C.C. al Partidului Socialist Portughez, abordat de ziariști, și-a manifestat „surprinderea și dezacordul" față de decizia juntei de salvare națională, dar a afirmat, că numai partidul va putea furniza o părere oficială. Ministrul de externe Mario Soares, secretar general al P.S. Portughez, a declarat : „Este o decizie a juntei de salvare națională luată înainte de formarea guvernului provizoriu și care a fost aplicată «a posteriori» din pricina unor dificultăți tehnice legate, zice-se, de întîrzierea răspunsului guvernului brazilian. Așa stînd lucrurile, nu pot să mă pronunț asupra deciziei".

ORIENTUL APROPIAT

Intense eforturi diplomatice

Deși au fost realizate progrese în apropierea punctelor de vedere siriene și israeliene, declarațiile lui Henry Kissinger de luni, 27 mai, la sfîrșitul celei de-a 12-a escale la Damasc nu lăsau să se întrevadă iminența încheierii acordului de dezangajare pe frontul din Golan. Înainte de a părăsi capitala siriană, în seara zilei de 27 mai, după aproape 14 ore de convorbiri cu președintele Hafez Al Assad, secretarul de stat american menționa, într-adevăr, persistența unor dificultăți : „Președintele Assad și cu mine am trecut în revistă toate detaliile unui acord de dezangajare. Avem foarte mici divergențe. Mă întorc în Israel pentru a studia cu interlocutorii mei posibilitățile de a le depăși".

Luni seara, imediat după sosirea sa în Israel, Kissinger a avut o ședință de lucru cu o delegație de miniștri israelieni condusă de premierul Golda Meir. „Mai multe probleme, legate de dezangajarea militară, nu au fost încă reglementate", declara după ședință ministrul de externe Abba Eban. Inițial, plecarea din zonă a secretarului de stat american era prevăzută pentru marți seara. În urma, însă, a unei noi convorbiri cu premierul Golda Meir, la Tel Aviv era anunțată o bruscă schimbare de program : Henry Kissinger va vizita din nou Damascul. „Am hotărît să mă duc în capitala siriană fiindcă am avut sentimentul că eu trebuie să fac ultimul efort pentru un acord, ținînd cont de eforturile supraomenești depuse de cele două părți. Pe de altă parte, am ținut întotdeauna să transmit personal guvernului sirian considerațiile guvernului Israelului", declara el cu puțin înainte de a părăsi

Tel Avivul. La ora închiderii ediției, nu se cunosc rezultatele discuțiilor purtate la Damasc de secretarul de stat american.

O scurtă recapitulare a evoluțiilor din ultimele zile arată că, la sfîrșitul săptămînii trecute, misiunea lui Kissinger părea să fi intrat în faza sa finală. Observatorii politici considerau că, obținînd acordul părților asupra liniei de demarcație a forțelor, secretarul de stat depășise principalul obstacol. Cotidianul libanez „Al Anwar" publica chiar „principalele puncte" ale acordului de dezangajare ce urma a fi semnat „în curînd" : Israelul s-ar retrage din toate teritoriile ocupate în 1973, și de pe o mare parte din cele ocupate în 1967 pe o adîncime de 29,5 km ; Kuneitra urma să fie evacuată, israelienii retrăgîndu-se pe o distanță de 5 km la vest de oraș (cei 70 000 de refugiați din Kuneitra și regiunea învecinată ar putea, astfel, să se reîntoarcă acasă, iar cele trei coline care înconjoară orașul ar fi puse sub control internațional) ; zona-tampon dintre forțele celor două părți ar fi încredințată observatorilor O.N.U., al căror număr nu ar depăși 1 000 oameni ; Israelul ar continua să ocupe o fîșie de 12 km lățime din teritoriile ocupate în 1967 și aceasta pînă la următoarea etapă a tratativelor de la Geneva ; în sfîrșit, acordul ar prevedea și schimbul de prizonieri.

Se pare că noua prelungire a misiunii Kissinger a fost determinată de încercarea soluționării unor chestiuni cum ar fi lărgimea zonei-tampon, importanța efectivelor și armamentelor autorizate a staționa de o parte și alta a liniei de demarcație a forțelor, definirea „prezenței O.N.U." în zona-tampon.

În timp ce Kissinger se întîlnea la 27 mai cu președintele Assad, agenția oficială de informații siriană „Sana" anunța că „mai multe puncte rămîn în suspensie" și că „este sigur că Siria refuză să le discute". Agenția amintea că unul dintre aceste puncte este „cel referitor la fedaini". „Cine va dori să abordeze problema fedainilor, sublinia agenția, trebuie să rezolve problema poporului arab palestinian și trebuie să discute cu conducătorii palestinieni". Această declarație evidențiază, din nou, poziția de principiu a Siriei față de actualele tratative, poziție reafirmată la 26 mai de Abdel Ghani Al Rifei, ministru adjunct de externe : „Negocierile cu privire la separarea forțelor pe frontul sirian nu sînt decît un prim pas spre aplicarea rezoluțiilor Consiliului de Securitate și traducerea în viață a două principii esențiale : retragerea totală și garantarea drepturilor legitime ale poporului palestinian". Aceste ultime declarații siriene sînt comentate cu vie satisfacție de cercurile palestiniene, agenția „Wafa" calificîndu-le drept „patriotice". Consiliul Național Palestinian se va întruni săptămîna viitoare la Cairo, în sesiune ordinară, pentru a examina, între altele, atitudinea ce urmează s-o adopte față de Conferința de pace de la Geneva.

Observatorii apreciază, în consecință, că dificultățile în apropierea punctelor de vedere siriene și israeliene erau mai degrabă de ordin politic, decît de ordin militar-tehnic.

La 27 mai, la Damasc a sosit ministrul sovietic al afacerilor externe, Andrei Gromîko, într-o vizită la „invitația conducerii Republicii Arabe Siriene". „Iată-mă din nou la Damasc (este a doua vizită a ministrului sovietic în capitala siriană în ultima lună, n.n.) în vederea continuării schimbului de vederi asupra unei reglementări în Orientul Apropiat", declara el la sosire, subliniind că „demersurile pentru stabilirea păcii și securității trebuie să se înscrie în cadrul unui acord vizînd o reglementare globală", bazată pe „retragerea Israelului din teritoriile arabe ocupate în 1967 și respectarea drepturilor naționale ale poporului arab palestinian".

Pe de altă parte, agenția palestiniană „Wafa" anunța că președintele Hafez Al Assad l-a primit marți pe Yasser Arafat, președintele Comitetului Executiv al Organizației pentru Eliberarea Palestinei, aflat la Damasc. Din aceeași sursă s-a aflat că tot marți, Yasser Arafat a avut o convorbire cu ministrul sovietic de externe.

Rodica Georgescu

BONN

Obiective guvernamentale

Corespondență de la N. S. Stănescu

Noul cabinet vest-german, condus de cancelarul social-democrat Helmut Schmidt, s-a afirmat, încă din primele zile, ca un guvern al continuității. Aceasta a însemnat, pe de o parte, exprimarea încrederii în acțiunile precedentului guvern condus de Willy Brandt, iar, pe de altă parte, afirmarea hotărîrii de a continua înfăptuirea reformelor social-economice prevăzute în programul electoral din 1972, pe baza căruia Partidul social-democrat a cucerit majoritatea locurilor în parlament, constituind, împreună cu aliatul său, Partidul liber-democrat, guvernul de coaliție. Un indiciu, în acest sens, poate fi și faptul că, dacă unii dintre miniștrii vechiului cabinet nu mai figurează pe lista noului guvern, aceasta nu a impietat asupra situației lor politice. Doi dintre ei au fost aleși în conducerea fracțiunii parlamentare social-democrate, ceea ce a reprezentat un semn al recunoașterii activității lor precedente. Este vorba de G. Jahn, fostul ministru de justiție, și de Egon Bahr, fost ministru însărcinat cu misiuni speciale, principalul negociator al „politicii răsăritene" promovate de Willy Brandt.

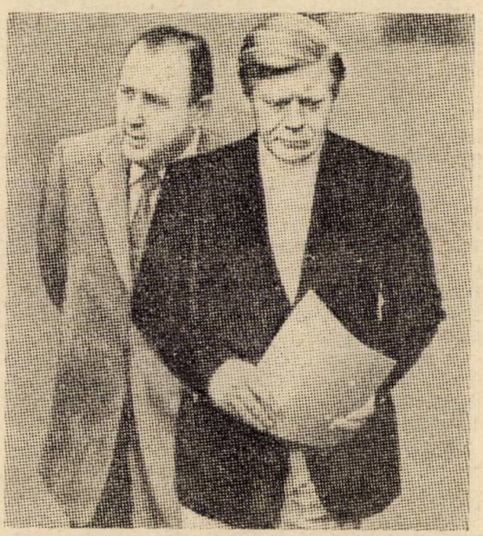

La început de guvernare : cancelarul Helmut Schmidt și vicecancelarul Hans-Dietrich Genscher, ministrul de externe

Caracterul de continuitate a fost marcat, însă, și într-un mod mai direct. În primul rînd, declarația guvernamentală prezentată la 17 mai, a precizat direcțiile principale ale acțiunii noului cabinet. În acest sens, s-a remarcat că pe plan extern s-a reafirmat politica de bune relații cu toate țările, arătîndu-se că se are în vedere dezvoltarea în continuare a relațiilor cu țările socialiste în cadrul „politicii răsăritene" inițiate de guvernul Brandt. Pe plan intern, vor fi făcute toate eforturile pentru a fi duse pînă la capăt reformele prevăzute în programul din 1972. În al doilea rînd, proiectul de buget pe 1974, aflat în fața parlamentului pentru a doua lectură, vehement criticat de către partidele de opoziție, nu a suferit nici o modificare în urma instalării noului cabinet, așa cum s-au așteptat unii observatori politici din capitala R.F.G. Cu prilejul celei de-a doua lecturi a bugetului, opoziția a încercat, din nou fără succes, să pună în discuție unele aspecte fundamentale ale politicii social-liberale.

Pe de altă parte, noul cancelar se dovedește a fi un negociator tenace și cu o orientare politică multilaterală. Agenda cancelarului Helmut Schmidt a înscris, printre primele contacte interne, discuțiile cu conducerile sindicatelor, ca și cu reprezentanți ai patronatului. Rezultatul acestor întrevederi a început să fie cunoscut spre sfîrșitul săptămînii precedente : atît sindicatele cît și patronatul se vor abține, pentru moment, de la atacuri reciproce și, totodată, vor sprijini politica antiinflaționistă a guvernului. Așadar, noul cancelar se dovedește a avea o capacitate de negociere pe care adversarii săi politici i-au subapreciat-o atunci cînd au afirmat că el va provoca o ascuțire a confruntărilor politice, atît în cadrul coaliției guvernamentale, cît și între principalele grupări sociale ale țării.

Pînă în prezent, opoziția nu a reușit să prezinte opiniei publice vest-germane o alternativă proprie la politica guvernului. În plus, între diferitele personalități politice din conducerea forțelor de opoziție — Uniunea Creștin-Democrată și formațiunea Uniunea Creștin-Socială — există importante divergențe de păreri în ce privește obiectivele tactice și strategice ale partidelor lor. Toate acestea slăbesc, în mod evident, pozițiile U.C.D./U.C.S.

Un indiciu al pulsului vieții politice vest-germane și al orientărilor ei este considerat a fi și apropiatele alegeri, de la 9 iunie, din landul Saxonia inferioară. Declarațiile recente ale unor conducători ai U.C.D., cu privire la faptul că aceste alegeri nu reprezintă un test electoral la nivel federal, contrazic luările de poziții anterioare ale acelorași personalități. Să fie oare acesta un semn indirect al recunoașterii că popularitatea Partidului social-democrat nu a avut de suferit de pe urma evenimentelor din ultima vreme ?

Repudierea recurgerii la forță și la amenințarea cu forța — cheie de boltă a unui climat de securitate și pace în lume

Prof. univ. dr. doc. Edwin Glaser

Tratatul de prietenie și cooperare încheiat între Republica Socialistă România și Republica Costa Rica (San José, 4 septembrie 1973), ca și multe alte documente bilaterale încheiate la cel mai înalt nivel de România și diferite țări — din Europa, Africa, Asia, America Latină, America de Nord — proclamă hotărîrea statelor contractante de a-și întemeia relațiile reciproce, precum și relațiile lor cu celelalte state, pe principiile dreptului internațional, printre care este enunțat și următorul: „Obligația statelor de a se abține în relațiile lor internaționale de la orice fel de constrîngere de ordin militar, politic, economic sau de altă natură și de la amenințarea cu forța sau folosirea forței, sub orice pretext, în orice imprejurare și sub orice formă, împotriva altui stat".

Este formularea cea mai potrivită pentru unul din principiile cele mai reprezentative ale dreptului internațional contemporan.

Este vorba de un principiu nou. El nu a existat — nu a putut să existe — în condițiile epocilor istorice trecute, în care caracteristică pentru viața internațională era domnia forței. Este știut că, datorită răsunetului Decretului leninist asupra păcii (8 noiembrie 1917), influenței crescînde a socialismului, tragicei experiențe constituite de primul război mondial, în perioada dintre cele două războaie mondiale și-a croit drum, inclusiv în documente internaționale guvernamentale, cerința înnoitoare de a se scoate războiul din arsenalul politicii externe a statelor.

Fără a încerca să schițăm, aici*), evoluția ideilor care, de-a lungul secolelor, au fost expuse de marii ginditori care dădeau expresie intereselor omenirii în stabilirea unei vieți internaționale eliberate de coșmarul războaielor, fără a putea intra în amănuntele evoluției rapide a modificărilor aduse dreptului internațional în anii '20 și '30 ai secolului nostru, este suficient, credem, să amintim că, la 27 august 1928, pactul Briand-Kellog — care avea să fie însușit pînă la al doilea război mondial de 63 de state, cuprinzînd toate marile puteri — a scos războiul în afara legii, a interzis statelor să mai recurgă la război pentru reglementarea diferendelor lor. Desigur, Pactul nu a rezolvat — nici măcar pe planul ideilor — totul. Războiul nu era interzis decît între statele contractante, ceea ce lăsa statelor care nu aderaseră la el posibilitatea să pornească război „în mod licit". Iar Pactul nu interzicea decît recurgerea la război, nu și folosirea forței în toate celelalte moduri posibile — forță militară care nu constă în război, forță politică și economică, amenințarea cu forța.

Un progres însemnat l-a constituit adoptarea, de către Conferința de la San Francisco (26 iunie 1945), a Cartei Națiunilor Unite, care interzice nu numai recurgerea la război, dar statuează (art. 2, punctul 4) că „toți membrii Organizației se vor abține, în relațiile lor internaționale, de a recurge la amenințarea cu forța sau la folosirea forței fie împotriva integrității teritoriale ori a independenței politice a vreunui stat, fie în orice alt mod incompatibil cu scopurile Națiunilor Unite".

Este semnificativ faptul că atunci cînd, 25 de ani mai tîrziu, Adunarea Generală, în cadrul sesiunii sale jubiliare, adoptă, prin consens, la 24 octombrie 1970, o „Declarație relativă la principiile dreptului internațional privind relațiile amicale și cooperarea între state, în conformitate cu Carta Națiunilor Unite" (Rezoluția 2625/XXV), principiul nerecurgerii la forță nu mai ocupă locul al patrulea în enumerarea principiilor Națiunilor Unite, ca în Cartă, ci figurează la locul întîi. Guvernele și popoarele sînt de acord că, în vederea statornicirii unor relații amicale, în vederea colaborării, trebuie, în primul rînd, să fie asigurată repudierea forței și a amenințării cu forța din instrumentele de politică externă a statelor.

Dar Carta nu exclude total recurgerea la forță. Carta nu incriminează colonialismul, care constituie negarea flagrantă a ceea ce poate fi considerat astăzi ca însumînd valențe centrale în viața și în legalitatea internațională: dreptul fiecărui popor de a-și hotărî singur destinele, fără nici un amestec din afară. Carta supune tutelei O.N.U. doar fostele colonii ale statelor care pierduseră primul sau al doilea război mondial, nu se atinge de coloniile statelor imperialiste învingătoare în cel de-al doilea război mondial. Începînd, însă, cu istorica rezoluție din 14 decembrie 1960 — „Acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale" — și, în special, după Declarația, mai sus-menționată, din 24 octombrie 1970, se poate considera, mai ales în lumina numeroaselor rezoluții ale Adunării Generale adoptate în ultimii ani, că politica colonialistă nu contravine numai comandamentelor moralei, dar este și ilicită, constituie o crimă internațională, că, deci, și acest mod de a folosi forța în relațiile internaționale este interzis.

Actualmente, folosirea forței ca mijloc de reglementare a raporturilor internaționale este repudiată. Această mutație în viața și în legalitatea internațională este caracteristică pentru epoca în care trăim, pentru dreptul internațional nou, chemat să reglementeze, de aici înainte, relațiile dintre state. În timp ce „dreptul internațional al trecutului" comporta denumirea pe care Hugo Grotius i-o dăduse, de drept al războiului și al păcii *(jus belli ac pacis)* — și, dat fiind că statele nu pot avea, în același timp, și un drept la război și un drept la pace, domnea dreptul forței — astăzi, dreptul internațional se înfățișează cu adevărat ca un drept al păcii, finalitatea sa supremă constînd în a contribui la asigurarea și întărirea păcii și securității internaționale pentru toate statele, mari și mici.

Desigur, adoptarea unui principiu al vieții internaționale nu este totul. Principalul este ca el să fie și respectat. Or, cît timp persistă vechea politică, practicile imperialiste de forță și dictat, se menține și pericolul lezării dreptului fiecărui popor de a fi stăpînul propriilor destine. De aceea, din conținutul principiului repudierii forței din viața internațională face parte integrantă dreptul de autoapărare al fiecărui stat împotriva agresiunii armate, drept de autoapărare individuală — dacă este vorba de statul direct atacat de agresor, drept de autoapărare colectivă — dacă este vorba de un grup de state. Este, acesta, un drept inerent statelor și popoarelor: *vim vi repellera licet* (este licit de a respinge violența cu violență).

Se înțelege că rolul principiului nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța ca mijloc de rezolvare a problemelor internaționale tinde să asume valențe tot mai înalte pentru progresul relațiilor internaționale contemporane. După cum subliniază Declarația privind principiile menite să reglementeze relațiile statelor conform Cartei O.N.U. (rezoluția, mai sus-citată, 2625 din 24 octombrie 1970), principiile de bază ale legalității internaționale — și principiul nerecurgerii la forță este enumerat în fruntea listei acestor principii în Declarație — „constituie principii fundamentale ale dreptului internațional"; în interpretarea și în aplicarea lor, aceste principii „sînt legate între ele și fiecare principiu trebuie să fie interpretat în contextul celorlalte principii".

Exprimînd aceeași idee, în termeni mai viguroși, documentele bilaterale încheiate la cel mai înalt nivel de către Republica Socialistă România cu alte state proclamă că, în interpretarea și aplicarea lor, aceste principii sînt legate între ele și fiecare principiu trebuie să fie interpretat în contextul celorlalte principii. Ele trebuie să fie respectate riguros de către toate statele în relațiile lor reciproce (în unele documente se arată că aceste principii urmează a fi aplicate și în relațiile cu toate celelalte state — n.n.) și nici o violare a unuia dintre aceste

*) Pentru istoricul principiului nerecurgerii la forță, vezi în această revistă, nr. 1-4/1973, N. Ecobescu și E. Glaser, „Securitatea europeană și repudierea forței din relațiile internaționale".

principii nu ar putea fi justificată niciodată și în nici o împrejurare.

Prin urmare, nici un principiu nu poate fi opus aplicării principiului repudierii forței din viața internațională, nici un principiu nu-i poate fi „preferat", nici o încălcare a acestui principiu nu poate fi „legitimată" sau „scuzată" în numele altor principii. Este clar că numai cu această condiție orice alt principiu poate fi realmente ocrotit de acțiunile imperialiste tinzînd să-l nesocotească. Ce ar rămîne, în fapt, din suveranitatea de stat, din dreptul sacru la independență națională, dacă alt stat ar fi în drept să folosească forța militară, politică sau economică împotriva lui?

Pentru toate principiile vieții și legalității internaționale, principiul nerecurgerii la forță constituie o pavăză, o garanție de eficacitate. Aceasta, cu atît mai mult cu cît, în zilele noastre, indivizibilitatea păcii și securității internaționale constituie o realitate definitorie. Lumea a devenit și continuă să devină „mai mică": revoluția tehnico-științifică ne face „să fim vecini" cu toții, să resimțim, tot mai puternic, toate repercusiunile actelor ilicite care se produc în lume, oricît de îndepărtat s-ar părea, din punct de vedere geografic, locul infracțiunii. Recurgerea la forță, oricare i-ar fi natura — armată, politică, economică sau de alt fel — generează pericolul escaladării, cuprinde, cel puțin în germene, amenințarea războiului. Iar caracterul distructiv, fără precedent, al armelor moderne, în primul rînd al armelor nucleare, furnizează un argument deosebit de elocvent — dacă ar mai fi nevoie — pentru înscăunarea și aplicarea întocmai a principiului nerecurgerii la forță ca mijloc de reglementare a problemelor internaționale în suspensie.

De altfel, experiența postbelică confirmă ineficiența forței pentru realizarea scopurilor urmărite de cel ce recurge la ea spre a-și înfăptui planurile de politică externă. Este suficient a evoca exemplul eroicului popor vietnamez, care a rezistat cu succes agresiunii armate și, în cele din urmă, și-a văzut încununată de victorie lupta pentru apărarea suveranității și independenței sale. Este suficient a evoca exemplul zecilor de state africane și asiatice care, deunăzi încă supuse dominației coloniale, au scuturat jugul metropolei, au pășit pe calea dezvoltării independente, își fac auzit glasul și respectate drepturile în comunitatea internațională. Invers, orice problemă internațională, oricît de spinoasă, de grea, de complexă, este susceptibilă de o rezolvare trainică, dacă la temelia căutărilor și soluțiilor se așează nu recurgerea la forță, ci respectul principiilor generale, obligatorii pentru toate statele, față de fiecare stat.

De o actualitate stringentă se vădește principiul nerecurgerii la forță în ceea ce privește problematica relațiilor economice dintre state. Normele elaborate și în curs de elaborare pe plan internațional tind să elimine primejdia folosirii de către puterile imperialiste a forței economice — sub forma neocolonialismului, a colonialismului tehnologic, a barierelor și discriminărilor de tot felul.

Implicațiile benefice ale repudierii recurgerii la forță și la amenințarea cu forța din relațiile internaționale sînt evidente. În primul rînd, renunțarea statelor de a mai recurge la forță ca mijloc de rezolvare a problemelor internaționale litigioase va da un mare impuls înfăptuirii dezarmării generale și totale, în primul rînd dezarmării nucleare. Pentru că, în ultimă instanță, armele, cursa înarmărilor, există tocmai în ideea recurgerii, la un moment dat, la folosirea forței în raporturile interstatale. Egalitatea în drepturi a tuturor statelor va găsi un sprijin puternic în renunțarea la folosirea forței și a amenințării cu forța. Desigur, și decalajele economice, științifice, general-culturale, tehnologice ș.a.m.d. pot afecta considerabil caracterul raporturilor dintre state, dintre popoare. Dar, cel mai însemnat factor al inegalității în drepturi a statelor a fost pînă în prezent, incontestabil, deosebirea din punct de vedere al potențialului militar. Dacă nu se mai recurge la forță — și, în primul rînd, la forța armelor — aceasta va promova puternic respectarea egalității în drepturi a statelor. La rîndul său, egalitatea în drepturi a statelor, mari sau mici, este de esența democratizării vieții internaționale. Este evident că eliminarea forței din viața internațională este de natură să contribuie, în mare măsură, la înfăptuirea democratizării relațiilor dintre state, în mod direct cît și prin intermediul asigurării egalității în drepturi a tuturor statelor, fără deosebire de mărime, de potențial militar, economic, științific, tehnologic, cultural.

Odată cu eliminarea recurgerii la forță și la amenințarea cu forța, dispare complet, în contextul mutațiilor mai sus evocate, și situația profund inechitabilă a statelor mici și mijlocii de obiecte ale relațiilor internaționale, aceste state putînd să-și sporească rolul ce li se cuvine, de subiecte active ale acestor relații. În felul acesta, problemele mari, complexe, de interes vital ale vieții internaționale contemporane pot fi examinate și rezolvate cu participarea efectivă, directă, desfășurată în condițiile unei depline egalități în drepturi, a tuturor statelor lumii, fără deosebire de mărime, de putere — militară, economică, tehnico-științifică —, fără deosebire de stadiu de dezvoltare, fără diferențieri după apartenență sau neapartenență la vreo alianță politico-militară.

Fără îndoială, ar fi unilateral de a analiza rolul principiului nerecurgerii la forță în relațiile internaționale numai în optica implicațiilor sale; tot atît de necesar este să se sublinieze rolul ce revine dezarmării, instaurării unei reale egalități în drepturi între toate statele, democratizării vieții internaționale, universalizării participării statelor la studierea și rezolvarea problemelor de interes comun, depășirii scindării Europei în blocuri opuse, în opera istorică de eliminare, la scară mondială, în mod definitiv a recurgerii la folosirea forței și la amenințarea cu forța din relațiile între state.

Realizarea unei lumi mai bune și mai drepte, a unei lumi din care va fi dispărut recurgerea la forță ca mod de a rezolva problemele interstatale nu constituie un proces lin, „de la sine". Este și aici nevoie de o luptă activă, spre a sprijini noul împotriva vechiului.

Constituie o deosebită satisfacție, un motiv de legitimă mîndrie faptul că la îndeplinirea acestei sarcini istorice, Republica Socialistă România a adus și aduce o contribuție de preț.

Hotărîrile Congresului al X-lea și ale Conferinței Naționale ale partidului au subliniat cu fermitate necesitatea de a se acționa fără preget în scopul realizării unei înțelegeri cu caracter universal — ca angajament comun al statelor sau ca declarații separate — prin care, între altele, „toate țările să declare că vor renunța la folosirea forței și la amenințarea cu forța împotriva altor state"; „să fie precizată ferm necesitatea respectării dreptului sacru al tuturor țărilor la existență liberă, precum și dreptul lor legitim de a se apăra cu toate mijloacele, inclusiv cele militare, împotriva oricărui atentat la adresa suveranității și independenței lor naționale"; „să fie recunoscut și statornicit principiul că nici o problemă care interesează diferitele state nu poate fi reglementată decît cu participarea directă și cu respectarea intereselor tuturor celor în cauză".

Este cunoscut faptul că în cadrul unor acțiuni consecvente, energice și prestigioase, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a inițiat și semnat cu un număr considerabil de șefi de state, într-un răstimp relativ scurt, numeroase documente bilaterale, în care toate principiile esențiale, fundamentale, ale legalității internaționale contemporane sînt proclamate, precizate, reafirmate, atît în ce privește relațiile dintre statele contractante, cît și cu referire la raporturile dintre aceste state, pe de o parte, și celelalte state.

România militează constant și energic pentru înfăptuirea securității europene, pentru depășirea scindării Europei, a lumii, în grupări politico-militare opuse, pentru participarea, în condiții de egalitate în drepturi, a tuturor statelor, mari, mijlocii și mici, la examinarea și rezolvarea problemelor internaționale de interes comun, pentru dezarmare, pentru stingerea focarelor de tensiune în lume, pentru lichidarea definitivă a colonialismului, a neocolonialismului, pentru promovarea dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn pe propria soartă, de a folosi în interesul propriu și conform dorinței sale propriile bogății și resurse naturale. Țara noastră consideră că Organizația Națiunilor Unite trebuie să corespundă pe deplin misiunii sale de a veghea la menținerea păcii și securității în lume, la aplicarea riguroasă, de către toate statele, față de fiecare stat, a principiilor generale, imperative, ale dreptului internațional. Acționînd cu perseverență pentru o largă cooperare și colaborare internațională, făcînd în variate forme și în diverse foruri internaționale propuneri utile pentru eliminarea forței în rezolvarea problemelor internaționale, România, conștientă că fiecare stat, mare, mic sau mijlociu, poartă răspunderea pentru soarta păcii, pentru progresul omenirii, activează intens — citîm cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu — **„pentru destindere internațională, pentru rezolvarea tuturor conflictelor interstatale pe cale politică, nu prin înfruntări militare, pentru dezarmare și stingerea tuturor focarelor de război. O condiție a asigurării păcii este înlăturarea forței și amenințării cu forța din viața internațională și așezarea raporturilor dintre toate țările pe principiile respectului independenței și suveranității naționale, ale egalității în drepturi și neamestecului în treburile interne, ale avantajului reciproc".**

Lupta pentru eliminarea forței din viața internațională este în plină desfășurare. În ciuda greutăților, incontestabil încă mari, triumful noului, și pe acest tărîm, este în afara oricărei îndoieli. Lumea își pune probleme, numai atunci cînd s-au copt condițiile spre a le rezolva.

Indieni așteptînd răsăritul soarelui pe colina de la Ocongate, Peru

REPORTAJ PE GLOB

La porțile universului incaș

2

Eugen Pop

În vederea reconstruirii orașului Cuzco, Pachacutec a ordonat evacuarea lui și a satelor din jur pe o rază de zece kilometri, mutînd provizoriu populația în așezări din afara acestui perimetru. Cu participarea personală a lui Pachacutec, a fost executată din argilă macheta noului oraș, așa cum și l-a închipuit Inca. 50 000 de lucrători, printre care meșteri zidari, dălțuitori în piatră, sculptori și tot felul de meseriași din întreg imperiul, au durat — nu se știe cu precizie în cît timp (10 ani, se crede) — un oraș din piatră și aur. În „centrul centrului" a fost amplasată Coricancha, cu Templul Soarelui, iar într-una din piețe, Huacaipata, somptuoasele edificii regale. De la Coricancha pînă la fortăreața Sachsahuaman se întindea Hanan Cuzco, unde locuia nobilimea. În direcția cealaltă, pe terenurile mai joase, era Hurin Cuzco, populat de cei fără acest titlu, printre ei fiind și mulți oameni strămutați (se numeau mitmak).

Sărbătoarea de „Inti-Raini"

Incașii nu-i transformau în sclavi pe cei din teritoriile cucerite — în general, chiar prizonierii de război erau lăsați în libertate după terminarea conflictelor armate. Este foarte interesant de semnalat că închegarea unui stat incaș, excepțional de extins, nu s-a înfăptuit cu pîrghiile aservirii. „Suveranii incași au marele merit de a fi format un adevărat stat și unicul imperiu precolumbian pe care-l cunoaștem, folosind în acest scop nu numai forța militară, ci lăsînd, în mod înțelept, localnicii să subziste pe noile teritorii. Și admiteau în imperiu noi oameni liberi, care contribuiau la creșterea prosperității generale". (H. Disselhof — „Marile civilizații din vechea Americă").

Primii dintre acești oameni liberi veniți la Cuzco și cei care au sosit imediat după ei și-au clădit casele în vecinătatea celor aparținînd semnției regale. Cei sosiți mai tîrziu s-au stabilit la marginile orașului. Stratificările populației mitmak — care, în însuși procesul de asimilare a modului de viață incaș, au păstrat, totuși, o serie de obiceiuri, ca și portul — au transformat Cuzco într-un nucleu reprezentativ al întregului imperiu. Se presupune că influenței acestor populații strămutate se datorește și mareea podoabelor de aur care a inundat Cuzco. Dar au rămas doar ruine și fragmente de ziduri din faimosul Templu al Soarelui, despre care cronicarii scriu, parcă, cu răsuflarea tăiată. Să-l citățm pe Garcilaso de la Vega : „Au fost atît de incredibile podoabele acestei case, încît nu m-aș încumeta să le descriu, dacă n-ar mai fi fost descrise de toți spaniolii, istorici din Peru. Mai mult, nici ceea ce spun ei, nici ceea ce voi spune eu nu vor izbuti să le redea aievea (...) Toți cei patru pereți ai templului erau acoperiți de sus pînă jos de plăci și tăblii de aur (...) Fațada, pe care noi am numi-o altarul principal, avea pe ea imaginea soarelui, făcută dintr-o placă de aur cu grosime de două ori mai mare decît cea a plăcilor care acopereau pereții".

Aurul nu prezenta pentru incași o valoare pe care noi am numi-o comercială, prețuirea nobilului metal galben avînd la origine credința că el este un dar al Zeului Soare, smuls de acesta din însăși strălucirea lui divină. Soarele era așezat în centrul universului incaș, iar venerarea lui în diferite ipostaze ale cultului era exprimarea recunoștinței pentru reușita din „începuturile îndepărtate" și pentru speranța dată în „ziua de mîine". Între „începuturile îndepărtate" și „ziua de mîine" — timpul. Timpul mitic și timpul istoric.

O veche poveste mitologică — culeasă de padre Andonio de la Calancha — transmite, din cine știe ce timpuri îndepărtate, memoria perioadelor de cataclisme, urmate de foamete, cînd se va fi iscat prima scînteie — idee a procesului pe care cercetătorii moderni ai istoriei omenirii îl numesc „trecerea omului de la epoca vînatului și culegerii de fructe la cea în care practică agricultura". Eroii legendei sînt un bărbat și o femeie, creați de Pachacamac, un fiu al Soarelui. Murind omul de foame și rătăcind femeia prin lume în căutare de rădăcini, într-un moment de disperare își ridică ochii înlăcrimați spre Zeul Soare și-i impută nepăsarea în fața suferințelor la care este condamnată datorită foamei. Indurîndu-se de chinurile femeii, Soarele i-a poruncit să continue a căuta rădăcini, iar cu razele sale zămislit un fiu, după nașterea căruia ar fi trebuit să urmeze și un belșug de bucate. Dar Pachacamac, mîniat că femeia creată de el a început să adore Soarele, avînd și un fiu de la el, l-a smuls pe noul născut din brațele mamei și l-a omorît. Și pentru ca nimeni să nu se mai plîngă de lipsa de preocupare a tatălui său pentru asigurarea de bucate (este interesantă manifestarea acestor sentimente contradictorii față de părintele-soare, reflectînd stările de spirit diferite în fața naturii însăși), se hotărî la o „faptă mare". Semănă dinții celui răpus : din ei a răsărit porumbul ; împrăștie coastele și oasele — așa au apărut yuca și alte roade ale pămîntului. Din carnea celui răpus s-au iscat pepenii.

Temele eterne ale dramei cosmogonice originare — omul în căutarea istovitoare a surselor subzistenței — apar în mitologia incașă cu piese în care obîrșia bucatelor este atribuită ciocnirii dintre ființa umană bîjbîind în mediile naturii ostile și Zeul Soare, considerat ca „origine a originilor" și divinizat, în primul rînd, pentru „minunea" germinației pe care o poate săvîrși. (Aproape de Lima, în localitatea Lurin, lîngă un vechi sanctuar al lui Pachacamac, am văzut indience bătrîne lăsînd în fața zidurilor știuleți de porumb, cu „dinți" mari, frumoși, curățați de beteala frunzelor, ca să semene cît mai mult cu cei semănați de zeu).

Fiii Soarelui beau lumină

În legenda despre „marea faptă" al lui Pachacamac, Zeul Soare apare ca și în alte fabulații mitologice din diferite părți ale lumii, dar, la incași, cultul pentru astru are tîlcuri și dimensiuni imprimate de specificul modului în care a evoluat, pe înălțimile andine, interacțiunea dintre om și natură. Alungați de jungla amazonică și deșerturile de pe litoral, incașii și-au durat așezările, uluitoarele lor orașe, pe platouri ale Anzilor cvind înălțimi de 3—4 000 de metri. O lume a spaimei și a siguranței, în același timp. Împărății de piatră stearpă și văi paradisiace, la înălțimile amintite ; vulcani cu zăpezi eterne, însingerate adeseori de văpăile erupțiilor apocaliptice ; defileuri aproape inimaginabile, cu mii de metri adîncime, în care spumegă fluvii ale căror ape niciodată nu au fost limpezite de smoala nopții. Și, cînd totul în jur e numai împotrivire crîncenă care trebuie învinsă — însăși luarea în stăpînire de către om a platourilor andine („altiplano") va fi fost o escaladare întreprinsă de mai multe generații — ce stare de tulburătoare beatitudine va fi trezit la cetele de hălăduitori spre înălțimile enigmatice astrul apărînd de după creste, cu revărsarea „fluviului de aur", care topea suflarea de gheață a întunericului ! Soarele însemna din nou viața, din nou putința de a face un pas „spre mai sus", însemna încredere în posibilitatea de a răzbi. Și, cînd, după mii de ani de la aceste începuturi ale pîrtiilor deschise în „altiplano", omul — dintr-o pornire de a imita fapta lui Pachacamac — a semănat el însuși „dinții" și „oasele" bucatelor, constatînd cu uluire că la Inti-Raini (întoarcerea Soarelui din călătoria făcută spre depărtări) el poate perpetua miracolul — îi va ridica Soarelui

Templul lui Pachacamac : ofrande aurite

statui și temple, pe care le va umple cu podoabe din aur.

Și astăzi imaginea Soarelui turnată în aur te întîmpină în muzeele din Peru, în faimoasele ateliere ale făurarilor de bijuterii din Lima sau Cuzco.

La Cuzco, într-una din nopțile cînd băteam caldarimul orașului în tovărășia lui don Vincente, în piața mare, Amaruc-Cancha, mi-a atras atenția un grup de indieni, înfofoliți în poncho-urile lor, strînși unul într-altul, ca pentru a-și ține căldură. Nu dormeau, doar dormitau, cu pălăriile lor mici trase pe ochi și împinse, din cînd în cînd, pe față cu un gest reflex al mîinii nescoase de sub pelerina de lînă de lama. Sînt artizani din cine știe ce sat din apropiere, care-și desfac produsele la Cuzco. Dar de ce au venit cu noaptea-n cap ?

Don Vincente se oprește o clipă cu privirea îndreptată spre grupul de indieni strînși în colțul pieței, ca și cum de la ei ar trebui să vină răspunsul la întrebarea pe care și-o pusese și care, de fapt, era mai degrabă una din formulele politicoase, atente, la care recurgea, adesea, pentru a-mi da o lămurire, o părere a lui în legătură cu ceea ce presupunea el că m-ar nedumeri.

— De ce-au venit cu noaptea-n cap ? Dacă l-ați întreba pe vreunul din ei, ori și-ar desface mîinile, ca pentru a da de înțeles că nu pricepe întrebarea, ori s-ar înfunda din nou în dormitarea lui. Sau v-ar spune, pur și simplu, că au venit de cu noapte ca să-și asigure din timp un loc pentru taraba lor. Dar ei au venit cu mult înainte de a-și desface marfa pentru ca să-i apuce răsăritul soarelui aici, în Amaruc-Cancha. A te întîlni cu soarele în Amaruc-Cancha este o mare desfătare și astăzi pentru indian. Răsăritul soarelui, apucat la Cuzco, și mai cu seamă în această piață înseamnă, într-un fel, nădejdea în mai bine, speranța în schimbare sau măcar contemplarea pîlpîirii ei. În fiecare an, la 24 iunie, ziua cînd incașii sărbătoreau Inti-Raini — echinocțiul de primăvară — piața aceasta, cît o vedeți de mare, se umple de lume. Și cu toții așteaptă, într-o liniște de mormînt, „întoarcerea astrului". Această liniște a miilor de oameni care așteaptă „revenirea" soarelui mi se pare singurul element autentic în serbările Inti-Raini din zilele noastre. Restul e mai mult teatru, prilej de atragere a turiștilor. Dar, oricum, la origine e tradiția nopților de 24 iunie, cînd însuși Inca venea desculț în Amaruc-Cancha, pentru a slăvi clipa din care Soarele va sta din nou mai mult cu fiii lui...

Există mărturii autentice ale acestui ceremonial, precum cele cuprinse în cronica lui Padre José Maria Blanco — „Memoria de los Incas"... Coboară Inca din palatul lui de andezită rozalie, urmat de nobilii curții. E desculț, dar poartă toate însemnele funcției sale. Pe frunte îi atîrnă franjurile de un roșu aprins al unui cordon de mătase înfășurat în jurul capului, iar de urechi îi sînt prinse două discuri de aur, imagine a astrului, căci Inca este socotit, și așa se socotește și el, fiu al Soarelui. Poartă o tunică din cea mai fină țesătură de lînă, în carouri, care ajunge pînă la pămînt, și cînd pășește se pot zări genunchierele-i de aur. Ține într-o mînă un sceptru de aur, semănînd cu o halebardă, cu cîteva pene roșii la capăt. Înconjurat de generali și de alți demnitari, se oprește în partea de răsărit a pieței, cu căutătura afundată în zările negre, cuprins de o înfrigurare religioasă, pe care, însă, n-o trădează, atunci cînd în depărtări zvicnește, mai mult ca un gînd, ca o speranță aproape de împlinire, o dîră de lumină. Toți cei din piață se prosternează cu frunțile lipite de pămînt, cu brațele întinse spre orizont. Și Inca e cu fața la pămînt. Și rămîn așa, cu brațele desfăcute ca pentru o îmbrățișare mult așteptată. Cînd apare prima strălucire a răsăritului, palmele se desfac încet, rugător, cu căușul adus, apoi, cu smerenie la gură. Fiii Soarelui beau lumină...

Cînd primele raze ale soarelui ajung pe masa ospățului de Inti-Raini, încărcată cu bucate, și lumina „ascunsă" în roadele pămîntului se „regăsește" cu originea ei, începe marele banchet al îndestulării. Soarele este oaspetele de onoare, iar chipul lui Pachacamac, cu trăsături încordate tăiate în aurul cel mai fin, își pierd parcă, și ele, ceva din asprimea lor. Mumiile defuncților, înfășurate în giulgiuri roșii, au fost și ele aduse în Amaruc-Cancha. Și ei, strămoșii morți, trebuie să se bucure de ziua lui Inti-Raini.

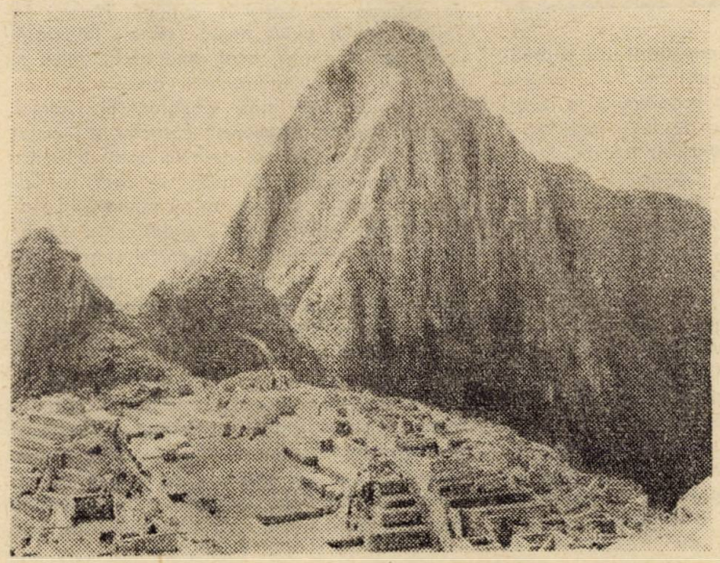

Machu Picchu, orașul secret al incașilor

Din lexic dispăruse cuvîntul „foame"

Cum va fi fost viața de fiecare zi a oamenilor în orașul Soarelui și, în general, pe întinsul imperiu incaș, cum vor fi acționat în expresiile lor vii principiile justiției și echității care constituiau piatra unghiulară a filozofiei politice incașe ?

Fundalul oricăruia din aceste tablouri ale vieții incașilor de altădată îl constituie organizarea statală. Începînd cu Inca Pachacutec, se consolidează acele forme de organizare politică, administrativă și socială care conferă statului incaș un loc cu totul aparte în istorie. Introducerea graiului quechua, ca limbă oficială a statului, și construirea unei extraordinare rețele de șosele, care traversau tot imperiul, au constituit instrumentele principale ale unificării administrative. Drumuri pietruite cu lespezi străbăteau Anzii Centrali din Quito pînă în Argentina și Chile, de la coasta Pacificului pînă în Anzii Orientali. Principalele șosele porneau înspre cele patru suyu (colțuri) ale imperiului, al căror nume le-au și împrumutat.

Aceste șosele, demonstrînd geniul ingineresc incaș, au rezistat așa de bine timpului, încît în zonele de llanos (preerii) ar putea fi folosite chiar și ca autopiste. Cel mai falnic drum era Chinnchasuyu. Cieza de Leon, unul din cei mai iluștri cronicari ai „lumii noi", scrie despre acest drum : „Și s-a făcut un drum, cel mai superb, și-i de văzut dacă mai e altul ca el în lume, căci pornea din Cuzco și ajungea pînă la Quito și se împreuna cu cel care ducea spre Chile. Unul la fel cred că de cînd e ținerea de minte la oameni nu s-a mai cunoscut — atîta măreție cît a avut acest drum, tăiat prin văi adînci, prin înălțimi cu zăpadă și terenuri mlăștinoase, printre stînci, și alături de rîuri furioase ; prin toate aceste părți, drumul se așternea neted și pietruit, cu lespezi scoase cu grijă din stînci. Peste tot — curat, măturat, fără moloz, cu multe adăposturi, depozite cu tezaure, temple ale Soarelui și hanuri ce se găseau de-a lungul acestui drum. N-a fost nimic șoseaua ce o făcuseră romanii și care trece prin Spania și altele pe care le

cunoaștem, care să se poată compara acestuia. Și a fost făcut în mai puțin timp decît poate să-și închipuie cineva ; căci nu termina Inca să dea porunci, că oamenii le și transformau în faptă".

Pe traseul acestor drumuri, care porneau din Cuzco, s-au înjghebat zeci de localități al căror nume, terminate de obicei în tambo, indică faptul că nucleele lor au fost vestitele „oficii poștale" incașe. Aici se odihneau și se schimbau acei „chasqui", celebre ștafete ale împărăției, despre care pomenesc toate cronicile timpului. Aceștia transmiteau documentele, actele administrative și ordinele lui Inca, în toate sferele vieții publice, prin „quipus". Ținînd loc de scriere — sau, mai precis spus, fiind un fel de scriere a incașilor — quipus-urile erau corzi făcute din fire de lînă de lama sau de alpaca, vopsite în diferite culori și cu noduri dispuse la anumite distanțe între ele și în anumite poziții. Culorile, mărimea nodurilor, ca și caracteristicile fixării lor pe firul cel mai gros al quipus-ului constituiau semne convenționale, prin care se transmiteau nuanțat, cu precizie, date privind evidența populației din comunitățile indiene (ayllu), compoziția ei după puterea de muncă, sex, vîrstă, situația recoltei în diferite regiuni ale țării, stadiul încasării impozitelor, necesitățile zonelor lovite de calamități naturale. Evidența disponibilităților statului era întotdeauna precisă și perfect funcțională. Unul din cercetătorii istoriei incașe, Louis Badouin, afirmă, poate cu o anumită exagerare, că datorită organizării excelente „totul era înregistrat, de la numărul animalelor vînate pînă la cel al pietrelor pentru scripete, depozitate în magaziile statului".

Deși în anumite regiuni nobilimea avea unele privilegii de castă, în general acestea nu erau de ordin economic. Și în nici un caz nu era admisibilă deposedarea nimănui de mijloacele de subzistență care i se repartizaseră prin ayllu. Pămîntul, în primul rînd. Furtul, sub orice formă, era socotit cea mai mare fărădelege, iar vinovatului i se lua viața. Cu toate că partea la care aveau dreptul dregătorii de ayllu (curaca), militarii și funcționarii statului era mai mare decît cele obișnuite, nimeni din ayllu nu ducea lipsă de hrană sau de îmbrăcăminte. O mărturie emoționantă a acestui tip de societate este faptul că, mult timp, în limba quechua noțiunea de foame — ca expresie verbală a suferinței fizice provocată de lipsă de alimente — nu exista.

Înțelepciunea incașă a sesizat paradoxul pericolului pe care-l reprezintă îndestularea, atunci cînd viața familială și relațiile dintre oameni în general nu sînt călăuzite de principii și norme morale. Aveau asemenea principii, foarte clar, concis formulate și convertite în legi, iar abaterile de la ele erau drastic sancționate. Pachacutec a fost în permanență preocupat de elaborarea unor legi care să protejeze „sănătatea" colectivității și, în primul rînd, a celulei sale de bază — familia. Aspirantul la o funcție publică trebuia să îndeplinească două condiții esențiale, stabilite de Inca — să aibă cunoștințe îmbinate cu pricepere organizatorică și să fie un demn cap de familie. „Cel care nu-și poate guverna casa — spunea Pachacutec — cu atît mai puțin va ști să guverneze o colectivitate. Ca atare, niciodată nu va trebui pus deasupra altora". Grija statului pentru ocrotirea familiei se manifesta și în sancțiunile grele, prevăzute în legi, pentru cei care-i „stricau unitatea". Celor vinovați de adulter li se lua viața. Pachacutec dă și fundamentarea morală și socială a legii : „Adulterul deteriorează reputația și calitatea altuia, creează nesiguranță și neliniște ; vinovatul este, deci, hoț și trebuie condamnat la moarte".

(Va urma)

O zi de ianuarie în parcul Valentino

Aprilie 1900 — o noutate pe piața automobilului : a apărut limuzina „Fiat", model 8 C.P., cu trei locuri

REPORTAJ PE GLOB

TORINO: nu numai „FIAT"

Rodica Dumitrescu

Cu ceilalți italieni, piemontezii nu seamănă. Îi deosebesc de compatrioții lor o anume lipsă de expansivitate, o gravitate și o seriozitate aparte în tot ceea ce spun sau fac.

Torino, capitala Piemontului, poartă în istorie această amprentă. Caracterul său arhitectural, deosebit de restul Italiei, poate face din el „cel mai atrăgător" oraș al Peninsulei, în ciuda — sau poate tocmai pentru măsura, echilibrul și redusa lui policromie. Deși istoria a lăsat în Torino un mare număr de edificii, nici unul nu se impune cu ostentație și orgoliu privirilor, așa cum se întîmplă la Napoli, Veneția sau Roma.

Orașul s-a născut baroc și s-a dezvoltat baroc. Numai că, aici, barocul este de un tip special : te face să nu simți nici stridența istoriei și nici tristețea dizolvării ei. Renașterea a ocolit Piemontul și faptul are o importanță capitală pentru Torino. O cultură, cea italiană mai ales, marcată de Renaștere, cu greu se mai eliberează de ea. Și aceasta, tocmai pentru că Renașterea reprezintă o uimitoare reușită a umanității dar și o capcană ce ar putea împiedica evoluția. Orașele impregnate de Renaștere — Florența, de pildă — cu greu își mai pot permite adăugarea unor stiluri ulterioare care să egaleze, estetic și moral, capodoperele Rinascimento-ului. Or, tocmai pentru că Torino se naște și evoluează baroc, și pentru că specificul barocului, stil receptiv și maleabil, este de a se insera cu ușurință în ceea ce l-a precedat ca și în ceea ce îi va urma, capitala piemonteză este o metropolă în care succedarea stilurilor nu a stricat omogenitatea. Aici, vechiul și noul nu sînt incompatibile, iar rezultatul este unic. „Barocul, stilul în care se exprimă orașul, — scrie torinezul Guido Piovene — și-a pierdut partea de extremă derivație hipertrofică a formelor trecutului, ca în alte orașe. Conservă, însă, cealaltă parte, de deschidere spre viitor, de prolog fantastic spre vîrsta științifică (...) Vocația Torino-ului este modernă, deci europeană".

Trăsăturile-i caracteristice, barocul torinez i le datorează, în mare măsură, legăturilor sale cu o structură etică tipic piemonteză.

Beatitudinea acelui „dolce far niente" nu este compatibilă cu spiritul piemontezului, pentru care munca este o datorie de onoare. De aici și gustul pentru execuția ireproșabilă, scrupuloasă a oricărui obiect ce-i iese din mînă. De aici — seriozitatea, probitatea, disciplina și exactitatea — determinante pentru dezvoltarea de astăzi a regiunii. Numai la Torino s-ar fi putut naște acea faimoasă „cortesia" torineză, acel mod ceremonios și manierat de comportament, amestecat cu un reținut bun simț popular. Și numai oameni cu un asemenea caracter au putut plămădi la picioarele asprului lanț alpin, pe un pămînt nicidecum fertil, un oraș ca Torino, cu vocație europeană nu numai prin prezentul său de metropolă industrială, de capitală a automobilului italian, ci și prin tradițiile sale, cu rădăcini adînci în istorie, dar, mai ales, în psihologia locuitorilor săi.

Venețienii spun că torinezii sînt prea rezervați, prea închiși în ei înșiși. O siciliană din Gela era uimită de mormintele simple, nefastuoase ale torinezilor și, remarcînd durerea uscată a rudelor, comenta : „Come si muore male a Torino !" (Ce rău se moare la Torino !). Dar cei care-i cunosc bine pe torinezi și sufletul lor explică „...acea teribilă pudoare piemonteză : cu cît sentimentul este mai puternic și mai adînc, cu atît este mai

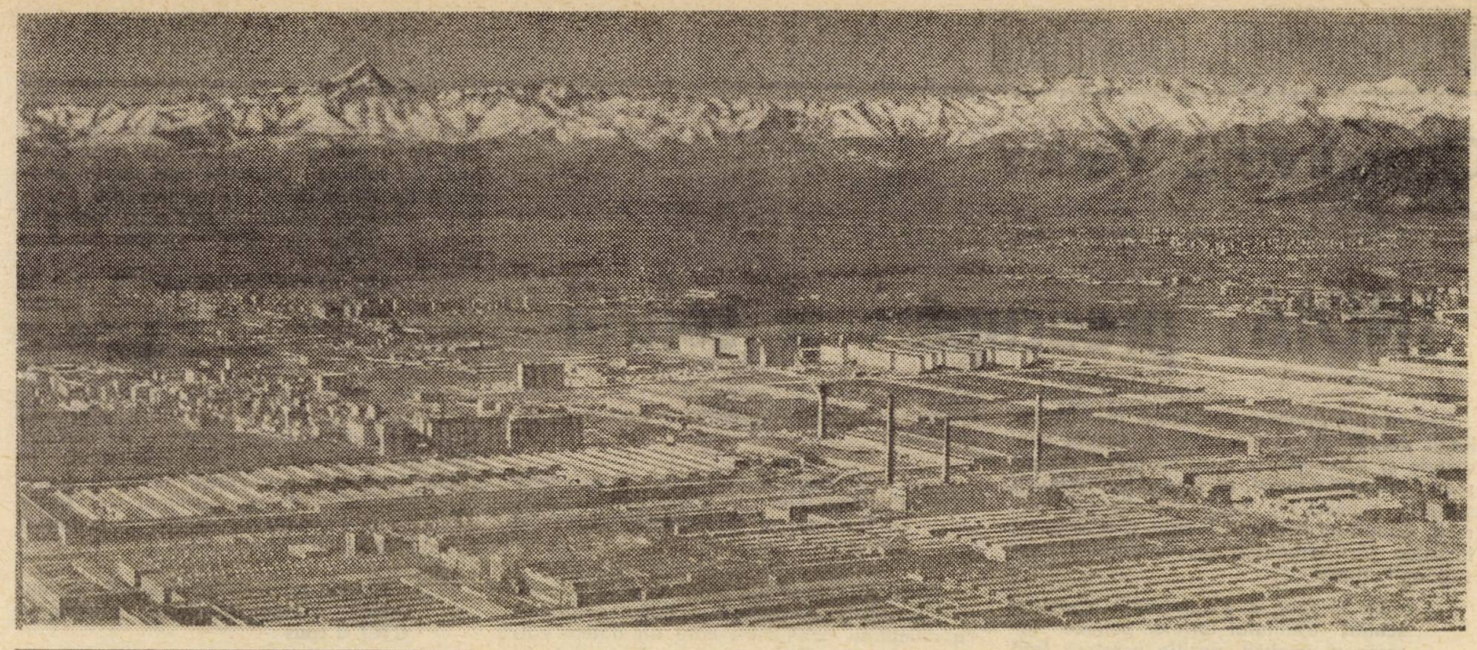

Torino — un oraș cu vocație europeană, capitală a automobilului italian

reținut și disimulat ; nu sentiment, ci pasiune ; mai mult decît pasiune — pătimire..."

Imigrația anilor '30 aduce cu sine și stiluri diverse de înțelegere și acceptare a vieții. Aduce obiceiuri noi. Rezistă însă dialectul piemontez ; familia are aici reguli bine stabilite : „Copiii să vorbească italiana la școală, dar acasă — torineza". Se vorbește torineza în suburbii și în cartierele muncitorești. Se vorbește torineza în vechiul centru, cu case decrepite și balcoane ruginite din care se vede totul în apartamentul de peste drum.

Anii '60, anii „miracolului economic italian", cînd Nordul începe să înghită resursele materiale, dar, mai ales, umane ale Sudului, răstoarnă stilul de viață torinez. Imaginile ordonate ale Torino-ului se estompează în fața scenelor unui neorealism italian ce se perpetuează încă și astăzi. Monumentala, dar trista gară a capitalei Piemontului este martora, o dimineață după alta, acelorași evenimente : emigrații Sudului, din Calabria, Sicilia sau Puglia, sosesc aici, în „Eldorado"-ul industrial, ca niște străini de origine italiană, cu o valiză de carton legată cu sfoară.

„Torino esposizioni" : o imensă vitrină a industriei piemonteze

Toți au în buzunar un contract temporar de douăsprezece zile, semnat de „Fiat". Nimic altceva. În numai zece ani, Torino a absorbit 250 000 de imigranți : respectînd proporțiile — aproape dublu decît alte mari orașe italiene. Au fost zile — ni se relatează — în care, în fiecare dimineață, soseau 150 de imigranți din Mezzogiorno. Dificultățile, mai ales cele de ordin psihologic, de adaptare, n-au lipsit.

Echilibratul Torino de altădată acceptă astăzi înfruntarea a două mentalități, de fapt a două civilizații : cea a abundenței s-a retras pe celălalt mal al Padului, „pe munte", cea migratoare a ocupat centrul. Mirosul de migdale și portocale a invadat barocele străzi torineze ; „bon ton"-ul aristocratic piemontez a fost iremediabil sfîșiat de stilul de viață al Sudului.

Prins în acolada amfiteatrului solemn al Alpilor, Torino este, înainte de orice, FIAT. Episodul următor mi se pare semnificativ. În autobuzul în care sîntem conduși prin halele de montaj de la Mirafiori — autobuzul „Fiat" se plimbă printre benzile de montaj ca pe bulevard ! — se află și o pereche de tineri care se țin de mînă și privesc tăcuți spectacolul curioaselor peregrinări ale carcaselor de metal trecînd printr-un lent, dar ireversibil proces, înainte de a deveni automobile. El și ea sînt — ni se explică — în luna de miere. Și luna lor de miere are — neapărat — înscrisă în program și o vizită la... „Fiat".

Decolarea industrială a Torino-ului o devansează, cu cîteva zeci de ani, pe cea a industriei italiene în general, situată de istorici între 1890 și 1910.

Cînd, în 1864, Torino a încetat să mai fie capitală (în 1870, odată cu desăvîrșirea unității Italiei, capitală devine Roma), 50 000 din cei 200 000 de locuitori ai orașului erau muncitori și, dintre aceștia, 6 500 metalurgiști.

Treizeci și cinci de ani mai tîrziu, Giovanni Agnelli, fost ofițer de cavalerie, împreună cu cîțiva prieteni, creează FIAT (Fabrica Italiana di Automobili Torino) pe o suprafață de 10 000 m². (Astăzi, numai Mirafiori are 3 milioane metri pătrați). În 1900, se produceau aici 24 de automobile. În 1912 — 5 000. În 1973 (200 000 de muncitori), pe poarta uzinelor din Torino (Mirafiori, Rivalta) au ieșit 1 800 000 de mașini cu marca „Fiat".

În cel mai dezvoltat triunghi industrial al Italiei — Genova, Milano, Torino — capitala Piemontului este, de fapt, o expresie a monoproducției, iar emblema monoproducției este „Fiat", care condiționează, determină, angrenează direct alte ramuri industriale ale regiunii. La sfîrșitul lui iunie 1973, Giovanni Agnelli, la o întîlnire cu Consiliul regional al planificării, sublinia că producția „Fiat" reprezintă doar 19 la sută din produsul industrial brut al regiunii, iar personalul său — 16 la sută din industrie. „Trebuie — comenta un ziarist prezent la întîlnire — multiplicate aceste cifre cu trei pentru a măsura influența reală a «Fiat»-ului". Se spune, de altfel, că peste jumătate din familiile torineze trăiesc prin „Fiat", al patrulea producător de automobile din lume. Și se mai spune că automobilul „Fiat", cu industriile sale subsidiare, de la rulmenți la caroserii, reprezintă, în fapt, „motorul" economiei piemonteze.

Datorită — unii ar spune, poate, din cauza — „Fiat"-ului, geometria urbanistică a Torino-ului baroc se completează cu alte monumente de neconfundat, monumente ale erei industriale — fabricile de automobile sau care produc pentru automobile : imensul Fiat-Mirafiori și, puțin mai departe, Rivalta ; Borgo San Paolo — tot atît de impregnat de istorie automobilistică — cu zgîrie-norii și oficiile Lancia și Viberti ; Carozzerie Pininfarina, Bertone, Vignale — spre nord-vest, sau Abarth — la est.

Monumente de sticlă și oțel ce ilustrează noua glorie industrială a Torino-ului. Monumente ce justifică faima internațională a acestui oraș rezervat, tenace, tăcut, deschis însă unor inedite experiențe științifice, industriale și sociale.

Chandradjit Yadav

secretar general al Comitetului pe întreaga Indie al Partidului Congresul Național Indian

INDIA: preocupări și soluții

Despre principalele probleme ale actualității politice și sociale indiene, despre tendințele și preocupările care se manifestă pe scena politică a Indiei, dl Chandradjit Yadav, secretar general al partidului de guvernămint, Congresul Național Indian, a avut amabilitatea să-i vorbească colaboratorului nostru, Ion Puținelu.

La început, dl Chandradjit Yadav a schițat evantaiul forțelor politice interne și, implicit, poziția acestora față de marile probleme ale țării :

„Procesul alianțelor politice s-a manifestat ca nou curent pe scena politică indiană încă în timpul alegerilor parlamentare din 1971, cînd toate partidele opoziției de dreapta au format „Marea alianță", încercînd o provocare la adresa autorității Partidului Congresului, a politicii progresiste a guvernului și amenințînd înseși instituțiile democratice. Încercările liderilor „Marii alianțe" au eșuat. Tot la alegerile din 1971, Partidul Congresul Național Indian, de guvernămînt, a încheiat o anumită înțelegere cu Partidul Comunist din India, determinată de necesitatea realizării obiectivelor comune în care cred ambele partide, atît pe planul politicii interne, cît și a celei externe. Pe plan intern, ele afirmă necesitatea metodei planificării, promovării unei politici progresiste, reforma agrară, apărarea valorilor seculare. Pe plan extern, ambele partide cred într-o politică de pace, de consolidare a frontului antiimperialist, înțelegere internațională și cooperare, relații prietenești cu toate țările și, în mod deosebit, cu țările socialiste. Partidele de dreapta plănuiesc o înrăutățire a relațiilor cu țările socialiste, împotrivindu-se orientării generale a politicii noastre. Înțelegerea dintre C.N.I. și P.C.I. se poate lărgi, deși există unele deosebiri, cum au fost, recent, atitudinea față de greva feroviarilor sau altele cu caracter local. Acest gen de alianță trebuie să continue, pentru ca partidele progresiste și elementele democratice să poată merge împreună împotriva manevrelor partidelor de dreapta".

Abordînd, în mod explicit, actualele obiective care preocupă lumea politică indiană, dl Chandradjit Yadav a arătat :

„Situația politică din India este în prezent complicată, în sensul că sîntem confruntați cu dificultăți economice care au determinat, de asemenea, dificultăți de ordin social-politic. Cea mai dificilă este problema alimentelor. Asigurarea cu alimente a populației constituie o preocupare importantă pentru fiecare țară, dar, în mod special în India, ea stă la baza multor altor probleme cu care sîntem confruntați în prezent. Timp de doi ani, ne-am aflat în imposibilitatea de a asigura integral necesarul consumului de alimente, iar situația aceasta va continua încă o anumită perioadă. Unele partide de opoziție, îndeosebi formațiunile de dreapta, încearcă să obțină avantaje pe tema dificultăților economice. Aceste partide au mers împreună în ultimii doi ani, urmărind scopuri diferite, dar raliindu-se în multe probleme. În mod constant, ele au renunțat la pozițiile lor ideologice, dîndu-și mîna împotriva Partidului Congresului, de guvernămînt, dar, de fiecare dată, au fost înfrînte. De aceea, aceste partide au recurs acum la noi metode extraparlamentare pentru a înlătura guvernul, apelînd la acte de violență, așa cum s-a întîmplat în statele Gujarat și Bihar. Aceasta este, desigur, un nou curs.

De asemenea, pe frontul sindical există dificultăți. Greva feroviarilor continuă. Se remarcă, în legătură cu aceasta, faptul că toate partidele de opoziție și-au declarat sprijinul. Deși greva este parțială, ea a creat dificultăți. Transporturile de mărfuri și de pasageri au avut de suferit, a fost afectată economia. O serie de acțiuni care au avut loc în ultima vreme pe frontul social au fost motivate politic, substratul lor găsindu-și explicația în încercările unor partide de opoziție de a exploata nemulțumirile unor categorii de salariați. Guvernul este deplin conștient de dificultățile economice ale populației, se depun eforturi pentru a se face față acestor dificultăți, deși sarcina nu este ușoară.

Sînt lipsite de orice temei părerile unor lideri ai opoziției de dreapta potrivit cărora democrația parlamentară ar fi în pericol, iar stabilitatea politică ar fi amenințată. Cu toate acestea, nu putem minimaliza situația existentă, care este serioasă, atît timp cît soluționarea problemei alimentare, mai ales procurarea de produse esențiale de consum, cum sînt grîul, orezul, uleiul comestibil, la prețuri accesibile populației, nu va fi asigurată. Partidul C.N.I. și guvernul sînt sincer angajate în soluționarea acestor probleme și sperăm să găsim remedii".

Despre măsurile preconizate de guvernul indian, secretarul general al C.N.I. a spus :

„Cred că, în ciuda dificultăților actuale, India va putea depăși momentele grele. De multe ori am fost confruntați cu diverse dificultăți, dar, în prezent, principala problemă care se pune, așa cum a subliniat în repetate rînduri primul ministru Indira Gandhi, este de a spori producția. Sînt necesare o serie de schimbări structurale pentru aceasta. Nu aș putea, pentru moment, să mă refer la conținutul măsurilor ce se preconizează, dar ele vor trebui să contribuie la o cooperare mai strînsă cu populația la diferite nivele, o structură mai populară în vederea unei largi consultări cu masele, sporirea rolului acestora. Populația așteaptă ca guvernul să adopte măsuri prompte și efective pentru soluționarea problemelor, iar guvernul se află într-o situație dificilă, deoarece uneori cererile depășesc posibilitățile. Există forțe politice care încearcă să creeze impresia că guvernul ar da înapoi, că ar recurge la măsuri retrograde. Intenția guvernului este de a servi interesele omului simplu, de a restructura prețurile, de a veni în ajutorul păturilor sărace ale societății, dar – după cum am mai menționat – avem unele dificultăți, datorate unor factori interni și externi, care au împins economia țării spre austeritate. Creșterea prețurilor pe piața externă la o serie de produse pe care le importăm, ca petrolul și alimentele, au afectat economia noastră. Este o necesitate urgentă să procedăm la reconsiderarea serioasă a situației și să adoptăm măsuri efective".

Belfast, Irlanda de Nord. Greva generală care a paralizat aproape toată activitatea economică a provinciei a determinat o distribuire improvizată a alimentelor în unele centre

Viena. Conferința de presă a secretarului general al Uniunii Socialiste Arabe din Egipt, Mohamed Hafez Ghanem. Subiectul : situația din Orientul Apropiat, între care și problema dezangajării militare între Siria și Israel. (La dreapta : cancelarul austriac, Bruno Kreisky)